

zeneKar

2013/5

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

www.aho.hu
www.zene-kar.hu

VÁSÁRY 80

ÚJ ZENEKARI
IGAZGATÓK

UNIFORMIS
VAGY
FELLÉPŐ RUHA?

Fotó: BIRKETT ISKANDER

Vásáry Tamás

5

KALENDÁRIUM

3

ZENEI KÖZÉLETÜNK

Verdi, Wagner és Orff jegyében

Nyári körkép a zenekarok hazai és nemzetközi fellépéseiről. Külföldi vendégszereplés, szabadtéri fesztiválok, térszene, operaprodukciónak - az idén nyáron is rengeteg fellépést vállaltak a szimfonikus zenekarok. Természetesen szinte mindenütt a két születésnapos zeneszerző, Giuseppe Verdi és Richard Wagner előtt tisztelgett a program, de Orff Carmina Burana c. műve a is többször felhangzott. Ráadásul sok együttes olyan rendhagyó feladatokban is kipróbálhatta magát, amire egyébként, a szezon alatt, ritkán van lehetősége. *(Réfi Zsuzsanna)*

5

„Ha kidobnak az ajtón, visszamászom az ablakon”

Néhány pillanatnyi gondolkodást követően döntött, és jelentkezett a Szegedi Szimfonikusoknál meghirdetett zenekari igazgatói posztra Lukács házi Győző. Pályamunkája olyan sikeres volt, hogy július 1-jétől öt évre el is nyerte az állást, s már nyáron sok tárgyalást, egyeztetést folytatott. Tervei között természetesen fontos szerepet kap az ifjúságnevelés, a gyerekeknek szóló programokkal külföldi színtérre is ki szeretne lépni, a szegedi egyetemmel ugyancsak felvette a kapcsolatot. *(Réfi Zsuzsanna)*

11

„Új energiákat kívánok hozni az együtteshez”

A többszöri, eredménytelen pályázatát követően végre újra kinevezett zenekari igazgató áll a Miskolci Szimfonikus Zenekar élén, Horváth Adám személyében. A művész rengeteg tervvel lát neki az együttes ünnepi, ötvenedik szezonjának, bízik abban, hogy az utóbbi időszak nyomasztó anyagi gondjaira is talál megoldást, és szeretné, ha a Művészetek Háza ismét a zenekarhoz tartozna. *(Réfi Zsuzsanna)*

13

Akinek ragadós a zeneszeretete

Vásáry Tamás szerint születésnapja van, hiszen Debrecenben, Szombathelyen már hangversennyel ünnepelték, és ősszel a fővárosban is lesz a 80. esztendeje előtt tisztelgő koncert, amelyen kedves együttese, a Rádiózenekar élére állhat. A zongoraművész-karmester még most is azt az elvet követi, mely szerint nem ragaszkodik semmihez, de nem is ad fel semmit. *(Réfi Zsuzsanna)*

16

„Adják bele szívüket-lelküket a zenélésbe”

Beszélgetés Vermes Mária hegedűművésszel, 90. születésnapja alkalmából. *(Kovács Ilona)*

18

KRITIKA

Hangversenykritika az Iseumi Szabadtéri Játékokról és a MÁV Szimfonikus Zenekar nyári Nemzetközi Karmesterkurzusáról. *(Fittler Katalin)*

21

ZENETÖRTÉNET

Popper Dávid

Alighanem Popper Dávid volt a 19. század késői időszakának, és a 20. század első éveinek legünnepeltebb csellistája. Komponistaként ugyanilyen híres volt, és néhány igen elbűvölő szalon-darabbal gazdagította a repertoárt. Rendkívül nagy tiszteletnek örvendett tanárként is: a „Hohe Schule des Violoncell-Spiels mind a mai napig a hangszeres irodalom egyik legfontosabb tananyagát képezi.

23

(Közreadja: Rakos Miklós)

MŰHELY

Uniformis, vagy fellépő ruha?

A Zenekar hasábjain többször foglalkoztunk már a szimfonikus zenekarok színpadi megjelenésével, a zenészek estélyi öltözékével. A változó divat, az új helyszínek időről időre szükségessé teszik, hogy a téma napirendre kerüljön. E lapszámunkban több cikket is közlünk a Das Orchester-ből ebben a témakörben, ez adja az aktualitását, hogy magyar szakember véleményét is megkérdezzük. Zoób Kati nemzetközileg elismert és méltán híres divattervező, aki már több zenekar és kórus alkalmi ruhájának a megálmodója volt, legutóbb a Pannon Filharmonikusok ruha együttesét komponálta meg. *(Werner Judit)*

27

Szabályok és kivételek a zenekarok öltözködési rendjére

A németországi kollektív szerződés külön pontban foglalkozik a szolgálati ruházat témakörével. Ebből is sejthető, hogy a kérdés nem konfliktusmentes. De mit mond a jogszabály? És hogyan néz ki a megvalósítás a gyakorlatban? Milyen fegyelmi intézkedésekre lehet számítani? *(Marco Frei)*

28

A ruha teszi az embert?

A zenekari zenész nemcsak művészi énje, hanem öltözködése tekintetében is az egyéni önkifejezés és a közösségi lét közötti térben mozog. Éppen ezért nem meglepő, hogy a fellépőruháról alkotott vélemények is eltérőek. Utánajártam tehát, hogyan hat a fekete estélyi ruha és a frakk a zenészekre. *(Sandra Sinsch)*

30

A zenekarok fellépési rendjéről

A zenekari fellépések során esztétikai és biztonsági szempontok merülnek fel. Gondot jelent azonban, hogy vannak zenekarok, amelyek nem rendelkeznek fellépési renddel, vagy ha igen, nemigen veszik figyelembe azt. Ami pedig amellet, hogy nem szép látvány, komoly veszélyeket is rejt magában. És kérdés, hogy kit terhel a felelősség, ha megtörténik a baj? *(Marco Frei)*

31

Mit tegyünk, ha kollégánk kellemetlenül „illatos”?

Ahol emberek vannak, ott nem csak emberszag, hanem olykor más kellemetlen szagok is érezhetők. A kollégák felől érkező testszag, vagy túlzott mennyiségű parfüm kellemetlen légkört teremthet, különösen olyan kisebb, zárt helyeken, ahol a zenekari zenészek dolgoznak együtt. *(Sandra Sinsch)*

32

Ezt a szakmát egy életen át kell tanulni

A kilencvenes években a kultúrahordozó és -közvetítő eszközök forradalma a zenekultúrát is gyökereiben átalakította. Veszélybe került a zenemű-kereskedelem, amely beleolvadt a könyvkereskedelembé. Várhelyi Márton, a Kodály Zeneműbolt korábbi vezetőjét és a www.kottanet.hu internetes zenemű-kereskedés tulajdonosát a magyar zenemű-kereskedelem történeti áttekintése mellett a szakma jelenlegi helyzetéről és kilátásairól kérdeztük. *(Kaizinger Rita)*

33

„A tehetségeket is meg kell tanítani a szakmára”

Rozsos Tamás szerint itthon méltatlanul mellőzött hangszer a brácsa... *(Réfi Zsuzsanna)*

35

PRÓBAJÁTÉKOK

15, 37

HANGVERSENYNAPTÁR

38

A VISEGRÁDI ALAP támogatásával Összel Krakkóban és Czeszochowa városában újra előadja a Honvéd Férfikar Liszt Ferenc oratórium töredékét, a Szent Szaniszló legendáját, melyet már korábban lemezre is rögzítettek.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE MSZOSZ – Díjat adományozott a MÁV Szimfonikus Zenekar részére szakmai sikerei, kiemelkedő közösségi, és közéleti tevékenysége elismeréseként.

A HONVÉD FÉRFIKAR Életében reneszánsza van a színpadon előadott daraboknak. Az adventi időszakban a Magyar Örökségdíjas kórus a Nemzeti Színház Honegger Johanna a máglyán című remekművében működik majd közre, amelyet Vidnyánszky Attila rendezésében közel húsz alkalommal láthat majd a közönség. Az előadás karmestere Strausz Kálmán és Kocsár Balázs lesz. A Honvéd Együttes és a Magyar Állami Operaház együttműködése a jövő évadban is folytatódni fog, amelyben fontos feladatai lesznek a Férfikarnak is. 2014 tavaszán a kórus 3 koncertből álló sorozatára válthat bérletet a közönség a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermébe.

BALOG ZOLTÁN, az emberi erőforrások minisztere nemzeti ünnepünk alkalmából, a köztársasági elnök megbízásából állami kitüntetésekkel adta át 2013. augusztus 19-én a Nemzeti Színházban.

A Magyar Érdemrend Lovagkeresztje polgári tagozat kitüntetését vehette át Lendvai György hegedűművész, a MÁV Szimfonikus Zenekar ügyvezető igazgatója és Solymosi Tari Emőke, a budapesti Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény zeneirodalom tanára.

ORBÁN VIKTOR miniszterelnök javaslatára Áder János, Magyarország köztársasági elnöke 2013. augusztus 20., államalapító Szent István ünnepe alkalmából MAGYAR ÉRDEMLEND TISZTIKERESZTJE polgári tagozat kitüntetését adta át több évtizedes nemzetközileg is számon tartott, sokoldalú művészi munkássága elismeréseként Kovács László Liszt Ferenc-díjas karnagy, érdemes művész, a Miskolci Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője részére.

KRZYSZTOF PENDERECKI, az elismert lengyel komponista I. hegedűversenyének magyarországi bemutatójával kezdi az új évadot a Pannon Filharmonikusok zenekar, amely 87 hangversenyt, köztük több külföldi fellépést tervez a 2013/2014-es szezonban. 21 karmester vezényletével 66 zeneszerző összesen 111 zeneművét játsszák el Pécsen, a Kodály Központban, Budapesten, a Művészetek Palotájában, s egyebek mellett világhírű svájci és németországi koncerttermekben.

A MÜPA szakmai napja az Európai hidak fesztiválhoz kapcsolódott, amelyet közösen szervezett a Budapesti Fesztiválzenekar (BFZ) a Művészetek Palotájával. A szakmai nap vitaindítóját Jacques Rupnik, a közép-kelet-európai kérdésekre szakosodott cseh-francia politológus, Vaclav Havel egykori tanácsadója tartotta Európa válaszut előtt: törésvonalak és koncentrikus körök címmel. Beszélt a válság miatt erősödő populizmusról is. Szerinte a közép-kelet-európai feszültségek ugyan Csehországban és Szlovéniában is jelen vannak, de kevésbé láthatók. Megjegyezte: Magyarországon van a legnagyobb a megosztottság a térségben, és ez a kultúra területén is jelentkezik.

KLASSZIKUS SZERZŐK ismert és ritkábban hallható művei és kortárs darabok is hallhatók voltak a Szent Gellért Nemzetközi Komolyzenei Fesztiválon, amely szeptember 20-án kezdődött Szegeden. Idén hatodik éve szerveznek az egyházmegye első püspöke, Szent Gellért ünnepéhez kapcsolódva nemzetközi komolyzenei fesztivált. A rendezvény nyitó koncertjén a Szegedi Szimfonikus Zenekar előadásában az eredeti, 1887-es kotta alapján volt hallható Anton Bruckner VIII. szimfóniája.

IOAN HOLENDER, a Bécsi Állami Operaház volt igazgatója lesz 2015-ben is a George Enescu Fesztivál művészeti igazgatója.

A MŰVÉSZETEK PALOTÁJA (Müpa) áttér az évados tervezésre és a tematikus programszerkesztésre. Az intézmény vezetője, Káel Csaba szerint az európai kultúra szilárd értékei olyan horizontot jelölnek ki az intézmény számára, amelyen továbblépve idén az identitás fogalmát járja körül programjuk. Az évad együttesének azért választották az MR Szimfonikusokat, mert az idén 70 éves zenekar Bartóktól és Dohnányitól kezdve máig szinte mindig a vele kortárs alkotásokat szólaltatta meg. Az évad művésze Perényi Miklós gondonkaművész lett, aki egész életével példázza kulturális identitásunkat.

LISZT FERENC 2011-ben készült mellszobrának másolatát helyezték el a Nádor és Zrínyi utca sarkán álló Duna-palota szoborfülkéjében. A Liszt-portré a Budavári Önkormányzat felkérésére készült el Liszt születésének 200. évfordulójára.

KOCSIS ZOLTÁN és **KELEMEN BARNABÁS** előadásában Bartók első és második hegedű-zongora szonátájának és a Szólószonátának a Bartók összkiadás keretében megjelent felvétele elnyerte a Gramophone magazin Az év felvétele díját a kamarazene kategóriában. A brit komolyzenei szakfolyóirat egy Bartók-Ligeti-Eötvös-lemezt is díjazott.

ZENEMŰVET alkotott a globális felmelegedés adatai alapján egy ifjú amerikai kutató. Daniel Crawford, a Minnesotai Egyetem laboratóriumának gyakornoka az adatokat vette alapul csellóra komponált művéhez, amelyeket a NASA tett közzé az 1880 és 2012 között mért átlagos földfelszíni hőmérséklet alakulásáról.

EGYRE GYAKRABBAN merül fel az operaénekeseket érő munkahelyi ártalmak megelőzésének és kezelésének kérdése. A Salzburgi Ünnepi Játékokon az énekesek mostoha munkakörülményei miatt kitört konfliktus és Edita Gruberova szoprán énekesnő nyílt levele után ez volt az egyik témája a budapesti Bartók Emlékházban szervezett énekkurzusnak is.

id. PUSZTAI FERENC ütőművész, a MÁV Szimfonikus Zenekar örökös tagja 2013. június 26-án, életének 98. évében elhunyt.

GIDON KREMER sztárhegedűs berlini koncertjén október 7-én az oroszországi emberi jogi helyzetre akarta felhívni a figyelmet. A Kremerata Baltica elnevezésű zenekarával adott koncerttel Kremer „meg akarta mutatni, hogy a klasszikus zenészek között is vannak lelkiismerettel rendelkező emberek”. Programjában részt vesz Martha Argerich, Daniel Barenboim, Katia Buniatishvili, Nicolas Altstaedt és sokan mások. Előadják többek között Gija Kancseli egy darabját, amelyet a grúz zeneszerző kifejezetten Mihail Hodorkovszkijnak írt.

KODÁLY ZOLTÁN megtanította nekünk, hogy a zenei nevelés nem egy tantárgy, nem egy iskolai anyag, amit el kell sajátítani, hanem egy életforma – mondta Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere a kecskeméti Nagytemplomban, a Kodály Művészeti Fesztivál megnyitóján.

HALÁSZ PÉTER karmester váltotta Héja Domonkoszt az Operaház megbízott főzeneigazgatói székében. A főzeneigazgatói posztra hamarosan pályázatot írnak ki. Az intézmény elképzelései szerint az eddigi megbízott főzeneigazgató, Héja Domonkos a jövőben első vendégkarmesterként tűnik majd fel rendszeresen operaprodukciók élén.

ELINDULT első útjára a GYSEV Wagner-mozdonya Sopronból a budapesti Keleti pályaudvarra. Magyarország egyetlen zenélő mozdonya mostantól a zeneszerző világszerte ismert dallamát, a Walkürök lovaglását játssza a vasútállomásokon megálláskor.

RENDKÍVÜLI MŰKÖDÉSI TÁMOGATÁST KAPOTT a Budapest Music Center. A Budapesti Music Center (BMC) működésének támogatásához 290 millió forintot csoportosítottak át a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból. A mintegy 2,5 milliárd forintos magánberuházáshoz a kormányzat 2012 októberében 500 millió forintos egyszeri támogatással járult hozzá a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló keretből. A BMC épülete 2013-ra készült el, március 23-án nyílt meg.

ANGELA GHEORGHIU világhírű román szoprán állítása szerint volt férje, az olasz származású sztártenor, Roberto Alagna, verte őt házasságuk ideje alatt. Amikor Gheorghiu 1996-ban hozzáment az olasz származású, franciaországi születésű Alagnához, kettejük románca volt a legforróbb beszédtema szerte az operavilágban. A pár együtt énekelt a világ különböző színpadain és számos közös felvételt készített. Kapcsolatuk azonban már a kezdetektől fogva viharos volt, tele hisztérikus kitörésekről és rendszeres szakításokról szóló híresztelésekkel, ám a romantikus szerelem eszméje jó ideig elhomályosított minden mást.

ELHUNYT VUKÁN GYÖRGY Kossuth-díjas zeneszerző, zongoraművész. Több mint hatvan éven át szerepelt a pódiumon és számtalan műfajban kipróbálta magát. Írt operát (Fekete Advent), több balettenét (a Derbyt A lovakat lelövik, ugye? című regény nyomán), szimfonikus versenyműveket, mintegy 80 dalt, 150 zsolnárt, és II. János Pál pápa látogatására misét. Mintegy 150 film zenéjét szerezte, így Bacso Péter (A tanú, Megint tanú, Ki beszél itt szerelemtől?, Te rongyos élet, Hamvadó cigarettavég) és Fábri Zoltán (141 perc a befejezetlen mondatból, Magyarok, Az ötödik pecsét) alkotásaihoz, de komponált zenét tévésorozathoz (Linda), rádiójátékokhoz és színházi darabokhoz is, s ő játszotta a Szomszédok című teleregény főcímdalának zongoraszólamát. 1978-ban Balázs Béla-, 1990-ben Erkel Ferenc-díjjal tüntették ki, 1998-ban megkapta a Magyar Köztársaság Érdemrend kiskeresztjét, 2012-ben pedig megkapta a Kossuth-díjat. Művészeti tevékenységét Szabó Gábor-, Artisjus- és Gramofon-életműdíjjal is elismerték.

ELHUNYT ZEMPLÉNI KORNÉL, a Nemzeti Zenede és a Zeneakadémia egykori tanára. Zempléni Kornél 1922. szeptember 4-én született Debrecenben. Édesanyja hegedűtanár volt, de a tágabb családban is akadtak muzsikusok. A debreceni zeneiskolában az egykori Senn Irén-tanítvány Galánffy Lajosnál kezdte meg zongoratanulmányait, később Szabó Emilhez került, aki zeneelméletre, zeneszerzésre oktatja. A híres debreceni tanár növendéke volt Vásáry Tamás is.

ELHUNYT NAGY FERENC karmester. 1935. július 18-án született Budapesten. Tanulmányokat folytatott a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában, majd Sándor Renée (zongora), valamint Sugár Rezső (zeneszerzés) tanította. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola karvezető szakán Vásárhelyi Zoltán növendéke volt. 1959-től egy éven át a Honvéd Művészegyüttes korrepetitora, karmestere volt. Ezt követően négy esztendeig a fővárosi Petőfi Színházban tevékenykedett, majd a Pécsi Nemzeti Színház és Filharmonikus Zenekar zeneigazgató-karmesteri tisztét töltötte be. 1970-ben lett a Magyar Állami Operaház együttesének tagja.

A HONVÉD FÉRFIKAR, a Budapesti Stúdió Kórus Egyesület, a StillaPectus Polgári Egyesület (Szlovákia), a CapellaCracoviensis (Lengyelország) közös projekt keretében, a Krakkói Zeneakadémia Zenekara közreműködésével október 19-én Krakkóban, október 20-án pedig Czesztochowában adja elő Liszt Ferenc: Szent Szaniszló című oratórium-töredékét. A Visegrádi Alap támogatásával megvalósuló nagyszabású zenei eseménysorozat kiemelt célja a helyszínek: Krakkóban a Szent Katalin templom, Czesztochowában pedig az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, a pálosok Jasna Gorai kegytemploma is különlegessé teszik.

A HONVÉD FÉRFIKAR életében reneszánsza van a színpadon előadott daraboknak. Az adventi időszakban a Magyar Örökségdíjas kórus a Nemzeti Színház Honegger Johanna a máglyán című remekművében működik majd közre, amelyet Vidnyánszky Attila rendezésében közel húsz alkalommal láthat majd a közönség. Az előadás karmestere Strausz Kálmán és Kocsár Balázs lesz.

A HONVÉD FÉRFIKAR ebben az évadban is elindítja 3 részes budapesti bérlet-sorozatát a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében 19 órai kezdettel! 2013. október 31-én Cherubini Requiemje kerül bemutatásra. Vezényel: Strausz Kálmán, Liszt-díjas karmester, a Férfikar művészeti vezetője. Közreműködik az Óbudai Danubia Zenekar. 2014. február 7-én A német romantika férfikari művei lesznek műsoron; vezényel: Matthias Brauer, a Párizsi Rádió Énekkarának karmestere. Közreműködik: Szilasi Alex, Magyar Arany Érdemkereszttel kitüntetett zongoraművész. 2014. március 7-én: Válogatást a XX. és XXI. századi kortárs szerzők férfikari műveiből; vezényel: Riederauer Richárd, a Férfikar másodkarnagya.

A bérletek előrendelhetők, helyszíni átvétellel: ferfikar@honvedart.hu; A bérletek ára: 3500 Ft, koncertjegy egy alkalomra: 1500 Ft

A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ 1,1 milliárd forint kiegészítő támogatást kap a költségvetés rendkívüli kormányzati intézkedések keretéből az Erkel Színház működtetésére és a dolgozók számának bővítésére. A teátrum így a 8,3 milliárd forintos alaptámogatás kiegészítésével 9,4 milliárdból gazdálkodhat.

SZERGEJ FILINT a balett-társulat művészeti igazgatóját – aki a januári savtámadást követő németországi kezelésről most tért vissza a teátrumhoz – szünni nem akaró ováció fogadta a moszkvai Nagyszínház évadnyitó társulati ülésén. A hatóságok Pavel Dmitricsenkót, a botrányok tépázta Bolsoj egyik vezető szólótáncosát gyanúsítják a januári bűncselekményre való felbújtással, és hónapok óta vizsgálati fogságban tartják.

Verdi, Wagner és Orff jegyében

Nyári körkép a zenekarok hazai és nemzetközi fellépéseiről

**Külföldi vendégszereplés, szabad-
téri fesztiválok, térzene, operapro-
dukciók – az idén nyáron is rengeteg
fellépést vállaltak a szimfonikus
zenekarok. Természetesen szinte
mindenütt a két születésnapos
zeneszerző, Giuseppe Verdi
és Richard Wagner előtt tisztelgett
a program, de Orff Carmina Burana
című műve is többször felhangzott.
Ráadásul sok együttes olyan
rendhagyó feladatokban is kipróbál-
hatta magát, amire egyébként a
szezonzár alatt ritkán van lehetősége.**

1. LINZ ÉS A ZEMPLÉNI FESZTIVÁL

„A **Budafoki Dobnányi Zenekar** Linzben kezdte a nyarat, júniusban a **Brucknerhausban**, az **Anton Bruckner Kórusfesztiválon** szerepeltünk” – meséli Hollerung Gábor – ahol az együttes **Dvořák**-, **Liszt**- és természetesen **Bruckner**-művet adott elő, majd még ebben a hónapban **Nyíregyházán** is pódiumra léptünk, ahol a **Cantemus** kórusral **Brahms** Német requiemjét játszottuk. Júliusban **Graz** következett, s az osztrák városban egy másik requimet, **Verdi**ét szólaltattuk meg, nemzetközi kórusral. Ezt követően a **Sportcsarnokban** a **Ragyogj!** című film ihletőjének, **David Helfgott** zongoraművésznek koncertjén lépett fel zenekarunk. Augusztusban pedig – hagyományainknak megfelelően – ismét a **Zempléni Fesztivál** következett, ahol a nyitókoncerten, a **Verdi-Wagner** gálán muzsikált a **Dobnányi Zenekar**, a **Cantemus**-szal és a **debreceni Kodály Kórus**sal. Majd filmzene-koncertet adtunk **Roby Lakatossal**, s az est a **tolcsvai születé-**

sű, stúdióját 100 éve alapító **William Fox** emléke előtt tisztelgett. Ismét volt **Megérthető zene is**, **Rossini Kis ünnepi miséjét** adtuk elő a **Talamba Ütőegyüttessel**. Az őszi szezonzár pedig a zenekar számára már szeptember 6-án elkezdődött, amikor a **Budafoki Borfesztiválon** muzsikáltunk. Emellett lemezfelvételt is készítettünk filmzenéből, a **Klasszik Rádió** felkérésére, és persze az évadban lesz még néhány **Cinematic**, illetve **Filharmonikusok** estünk.”

2. BAD KISSINGENTŐL A MARGITSZIGETIG

A **Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekarának** is fellépésekben bővelkedett a nyara, Japánban és Németországban egyaránt pódiumra léptek. **Simon Béla** zenekari igazgató elmondta, ebben a szezonzárban megváltozott az együttes finanszírozása, most már az Operaházon keresztül történik. Ezt azért tarja fontosnak megemlíteni, mert ezáltal az Opera koncertzenekarává vált az együttes. Így vettek részt az Operaház közel egyhónapos, japán turnéján, amely során tizenhatszor hangzott fel a **Traviata**. A vendégszereplés végén pedig **Naganóban** külön koncertet is adott a **BFTZ**, egy japán zongoristával. Ezt követően a társulat Németországba utazott, a **Bad Kissingen-i Fesztiválon** szerepeltek, ahol sok éve visszatérő vendégek. A **Wagner-Verdi** operagálának **Johan M. Arnell** volt a dirigense, s az az énekesnő is pódiumra lépett, akivel korábban a **Műpában**, a **Lohengrinben** muzsikálhattak. **Ricarda Merbeth** mellett pedig a **Budapesti Wagner Napok** másik sztárja **Klaus Florian Vogt** is énekelt a **bajorországi gálán**.

Itthon a **Margitszigeten**, a **Pillangókisasszonyban** muzsikáltak, majd **Balatonfüreden**, az **Anna-bált** megelőző napon operagálát játszottak, **Medveczky Ádám** vezényletével. Ugyanez volt a műsor **augusztus 20-án**, **Tatán**. Hat nappal később pedig már lemezfelvételbe kezdtek, **Kodály Hány János**át rögzítették **CD-re**. Sűrű volt hát a nyár, de **Simon Béla** azzal zárja a beszámolót, hogy örülnek a sok feladatnak.

3. MISKOLC, KECSKEMÉT, ZEMPLÉN

„Mindkét együttesünk, a **Kodály Filharmonikusok** és a **Kodály Kórus** egyaránt ösbemutatókkal lépett fel a **2013-as Miskolci Operafesztiválon**” – mesélte **Somogyi Tóth Dániel** igazgató és művészeti vezető. Hozzátette, a zenekar **Vajda János** **Don Perlimplin** és **Don Cristobal**, az énekkar pedig **Orbán György** **Bűvölet** című operájának bemutató előadásain vendégszerepelt, nagy sikerrel. A **Kodály Filharmonia** két együttese ezt megelőzően **Helmuth Rilling** vezényletével szólaltatta meg a **debreceni Református Nagytemplomban** **Johann Sebastian Bach b-moll miséjét**, **teltház előtt**. „A **Kodály Kórus** **Jászberényben** koncertezett, majd a **kecskeméti Kodály Művészeti Fesztiválon**, valamint a **Zempléni Fesztiválon** is fellépett.

A kezdődő évadban **90. születésnapját** ünneplő **Kodály Filharmonikusok** pedig két régiós fesztiválon, a **Békés-Tarbosi Zenei Napokon** és a **Nyírbátori Zenei Napokon** vendégszerepelt, de a **cívusváros közönségét** sem hagyta **klasszikus zenei élmények nélkül**. A **Virágkarnevál** keretében **főtéri szimfonikus gálakoncertet**, a nyár lezárásaként pedig **kamarazenekari szerenád-estet** adtak.”

4. DUNA-KONCERTEK, LISZT-SZOBOR

A **Duna Szimfonikus Zenekar**, sok éves hagyomány alapján, ebben az évben is a **Zeneakadémia** karmester felvételiével zárta az évadot, július első napjaiban.

Mivel nyáron is tart a „**Duna-koncert**” sorozat, amelyen többek között **Berlioz**, **Erkel**, **Liszt**, **Strauss**, **Bartók** és **Kodály** műveit játssza az együttes, így összetett rendszer szerint tudnak csak szabadságra menni – mondta el **Szkleinár Ferenc** zenekari igazgató. Ráadásul a zenekar kis létszáma miatt csak külső muzsikusok és vendégkarmesterek bevonásával tudják megtartani a hangversenyeket. Ezekben a nyári koncerteken a vezető karmesterük, **Deák András** mellett állandó partnereik **Gál Tamás**, **Ménesi Gergely** és **Horváth Gábor** vezényelt.

A nyári szabadságolás után, augusztus 15-én, a Belügyminisztérium augusztus 20-a alkalmából tartott ünnepségén léptek fel. Majd a szintén tradicionális, nemzetközi karmesterkurzusukat tartották meg Michael Dittrich, a Bécsi Szimfonikusok egykori hegedűművész-dirigensének vezetésével. Még augusztus utolsó napjaiban elkezdték a felkészülést a Klebelsberg Kultúrkúria Nyári Fesztiválja keretében, szeptember 1-jén színre kerülő Verdi-gálára.

Szklenár Ferenc a nyár zárásaként nagy örömmel számolt be arról, hogy Dr. Gerő Katalin szobrászművész a Duna Palotának adományozta a Liszt Ferencet ábrázoló mellszobrát, az alkotás az épület Nádor és Zrínyi utca sarkán lévő szoborfülkében kap helyet. A szobrot szeptember 2-án, 17 órakor, Dr. Batta András rektor avatta fel.

Az együttes már készül a szeptember 22-én, a Belvárosi Művészeti Napok rendezvény-sorozatának keretében rendezett Verdi-Wagner gálára, amelyen az Adrigán Judit vezette Bel Canto Operatársulat énekesei szerepelnek. A koncerttel az V. kerületi zeneszeretőket szeretnék megörvendeztetni.

A fuvolaművész-zenekari igazgató azt is hozzá tette, hogy idén is nagyon rövid volt a nyári pihenés, gyorsan telt a szabadság; igyekeztek feltöltődni, mert rendkívül sűrű őszi időszakkal néznek elébe, szép koncertekkel, neves vendégművészekkel, színes programokkal és két külföldi meghívással.

5. VILÁGSZTÁROKKAL NYÁRON IS

A felújított Esterházy Marionettszínház ünnepélyes megnyitóján, Fertődön koncertezett május 31-én a **Győri Filharmonikus Zenekar**. A repertoárban természetesen Haydn művei kaptak helyet, az együttest Rácz Márton vezényelte a 240 éves teremben. A koncert szölistája Perényi Miklós gordonkaművész volt.

A soron következő koncerten, június 5-én pedig a budapesti Eötvös 10 Közösségi és Kulturális Színtérben Kocsis Zoltán vezényletével muzsikált a zenekar, a kiemelkedően tehetséges zongorista, Czene Rudolf diplomahangversenyén. A művészt a következő szezonban a győri publikum is megismerheti, hiszen fellép a Filharmonikusok egyik koncertjén.

Majd gyárvatás következett, június 12-én, Győrben az AUDI avató ünnepségén Berkes Kálmán dirigálta a Győri Filharmonikus Zenekart, a műsorban a Győri Balettel közösen szerepeltek.

Ezt 15-én a mosonmagyaróvári Flesch Ká-

rolly Kulturális Központ színháztermében zajló Nemzetközi Flesch Károly hegedűverseny követte, hiszen a döntőben, majd a 16-i gálahangversenyen is a győri együttes muzsikált, Gál Tamás vezényletével.

Ezt követően, június 19-én ismét Fertődön – a kihelyezett kormányülés székhelyén – muzsikált az együttes, a koncert szölistája Boldoczki Gábor, dirigense Rácz Márton volt.

A győri Szent László Napok megnyitóján ismételten Rácz Márton vezényletével lépett fel a Győri Filharmonikus Zenekar, a győri Bazilikában. A koncerten közreműködött Megyesi Schwartz Lúcia és Varga Viktória.

A hónap végén, június 30-án az ausztriai Musikwochen Millstatt fesztiválon adott hangversenyt a zenekar. Verdi tiszteletére a Viva! Verdi című, fesztiválnyitó koncerten Hans Schamberger dirigálta a társulatot, közreműködött Lukács Gyöngyi és Alexandru Agache.

A trencsényi multikulturális Pohoda Fesztiválon a klasszikus zenét népszerűsítették a Győri Filharmonikusok július 11-én, Peter Breiner karmesterrel.

Az Eszterházi Vigasságokon, augusztus 4-én, a Haydn Meets Jazz koncertsorozatban Jean Luc Ponty-val muzsikált az együttes, Rácz Márton vezényletével.

Szintén a vigasságokon, nemzetközi operasztaárokkal lépett volna fel a Győri Filharmonikus Zenekar, a Verdi műveiből összeállított operagálán Elena Mosuc, Elena Maximova, Ivan Magri, Vladimir Stoyanov és a Magyar Állami Operaház Énekara közreműködésével (karigazgató: Szabó Sipos Máté).

A koncertet végül a rossz időjárás miatt zenekar nélkül, Kovács János zongorakíséretével tartották meg a fertődi kastélyban.

Akadat azért így is szabadtéri hangverseny, hiszen augusztus 20-án, Mosonmagyaróváron, ezúttal Köteles Géza dirigálásával játszott a zenekar, a két szölista Miklósa Erika és Dolhai Attila volt. Augusztus 31-én, Győrben, a Széchenyi téren pedig ismét operagála következett, a Győri Filharmonikusok muzsikáltak a „Voices of 2013” produkcióban, amelyen az idei Plácido Domingo Énekverseny nyertesei léptek fel a sztárvendég Julia Novikova, valamint Michalis Economou karmester közreműködésével.

6. OPERAFESZTIVÁL, KÜLFÖLDI VENDÉGEK

„A nyár az együttes életében viszonylagos nyugalomban telik, hiszen nagyon nehéz időszak előzi meg: az operafesztivál. Mint a

sorozat alapzenekara, három-négy produkcióban veszünk részt, amelyek két-három naponta kerülnek színre, és ehhez bizony háromhetes felkészülésre van szükség – mesélte Kovács László, a **Miskolci Szimfonikus Zenekar** művészeti vezetője, vezető karmestere.

„A fesztivál előtt rendeztünk még egy különleges koncertet, amely a FeelHarmonic Love nevet viselte, a miskolci arénában kapott helyet, és olyan énekesek, mint László Boldizsár, Radics Gigi, a Király testvérek vagy Pál Dénes adták elő az elmúlt 20-30 év szerelmes dalait. Hoztunk néhány stúdiózenészt, színpadot építettünk, világítást terveztünk, ügyeltünk a tökéletes hangosításra. Bombasztikusra sikerült, közel kétezeren hallgatták meg, s DVD is születik az estről.

Az idei miskolci Bartókplusz fesztivál nyitókoncertjén Bartók három színpadi művét vezényelhettem az együttes élén, a fellépők nagyszabeni, kolozsvári és egri művészek voltak. A Fából faragott királyfi, A csodálatos mandarin és A kékszakkallú herceg vára a rendezvény állandó darabja, de minden alkalommal nagy élmény előadni, évről évre a művek más arcát ismerheti meg a közönség. A miskolci együttes ritkán játszik árokban, de ez mindig érdekes feladat. A szokásos promenád koncertünket idén a fesztivál keretében adtuk, s akkora volt az érdeklődés, hogy ráadásra is szükség volt belőle. Már augusztus 21-én kezdtük a szezont, hiszen a Hungarotonnal Rachmaninov-lemezt készítettünk. Ősz elején emellett két hangversennyel várjuk az érdeklődőket. Régi, kedves vendégünk, a Klazz Brothers most Maria Markesinivel látogat el hozzánk.

7. MARTONVÁSÁRI MUZSIKA, NEMZETPOLITIKAI TURNÉ

Éppen 55 esztendővel ezelőtt. 1958. június 22-én adta a **Nemzeti Filharmonikus Zenekar** elődje, az Állami Hangverseny Zenekar az első hangversenyt a Brunszvik család egykori rezidenciáján, a martonvásári kastély parkjában, Beethoven szobrának leleplezése alkalmából. A hagyomány azóta is él, idén nyáron három koncertet adott ezen a helyszínen az együttes, és emellett az érdeklődők minden alkalommal 17 vagy 17.30-tól kamarazenei hangversenyt is meghallgathattak. Az első esten, 2013. július 20-án a III. Leonóra-nyitány hangzott el, s az ismert zongoraművész házaspár, Klukon Edit és Ránki Dezső kisebbik fia, a máris nagy feltűnést keltett Ránki Fülöp játszotta

a B-dúr zongoraversenyt. A koncert második felében valódi kuriózum, Beethoven A dicsőséges pillanat című kantátája csendült fel, a Nemzeti Énekkar (karigazgató: Antal Mátyás) és a Gyermekkórus (karigazgató: Thész Gabriella) közreműködésével. A négy szólista Szabóki Tünde, Csereklyei Andrea, Horváth István, Cser Krisztián volt, a dirigens pedig Kocsis Zoltán.

A második esten, július 27-én a C-dúr hangnemű művek csendültek fel, a Coriolan-nyitány, az I. szimfónia, valamint a C-dúr mise Antal Mátyás vezényletével. Közreműködött Váradi Zita, Schöck Atala, Alessandro Codeluppi, Blaszó Domonkos és a Nemzeti Énekkar.

A harmadik, zárókoncerten visszatérő vendég, Vásáry Tamás érkezett a karmesteri pulpitusra. A Nemzeti Filharmonikusok 2013. augusztus 3-án a VIII. szimfóniát, valamint a G-dúr és az F-dúr románcot játszották el, Kokas Katalin Liszt Ferenc-díjas hegedűművész nő közreműködésével. A hangverseny második részében pedig Beethoven V. szimfóniája kapott helyet.

Ez alkalommal, a szezon kezdetén a Nemzeti Énekkar indult nemzetpolitikai turnéra a környező országokba. A vendégszereplések sorát szeptember 5-én, Szabadkán kezdték, a műsorban többek között Bartók, Kodály, Liszt, Orbán György és helyi zeneszerzők alkotásai szerepeltek, Antal Mátyás vezényletével.

8. VERDI, RAVEL, LISZT ÉS ISTVÁN, A KIRÁLY

Az **Óbudai Danubia Zenekar** 2013. április 22-én, a Nemzeti Színházban zárta tavaszi koncertsorozatát egy Mozart-Kurt Weill műsorral. A hagyományokhoz híven a zenekar képviselői ezen az estén jelentették be a megalakulásuk huszadik évfordulójához kapcsolódó, három koncertből álló, ünnepi őszi-téli sorozatukat. Novemberben Liszt Ferenc és Carl Orff, decemberben Beethoven és Sándor László, januárban pedig Petrovics Emil műveiből áll össze a program, mindhárom alkalommal a Zeneakadémia megújult Nagytermébe várják majd a közönséget.

Egyre nagyobb divat a világban, hogy a pop- és a rockzene kiválóságai szimfonikus zenekarokat kérnek fel fellépéseik színesítésére, gazdagítására. Az ÓDZ is részese több ilyen produkciónak, közülük az egyik legsikeresebb együttműködés az 50 éves Omega zenekar felkéréséből született. A tavaszi és őszi sorozat folytatásaként – június-

Óbudai Danubia Zenekar

ban a Győri Nyár fergeteges nyitó-koncertjén, augusztus 17-én pedig a bátaszéki templom rekonstrukciójához kapcsolódó Omega-oratórium előadásán is közreműködött az együttes.

Júniusban és júliusban hagyományosan az Óbudai Nyár vendége volt három koncerttel az ÓDZ. A rendezvénysorozat klasszikus zenei nyitókoncertjén Verdi-operarészleteket vezényelt Silló István, egy hétre rá Carl Orff Carmina Buranájának hangjaira telt meg közönséggel a Fő tér. Július 5-én műfaji kirándulás részesei lehettek a Tango Apertura-est résztvevői. Az elektronikus zene és a tangó fúziójából született, hip-hop és ambient elemekkel tarkított, egyedi hangzású muzsikát több, a témához illő vers és tánckompozíció is kiegészítette a színpadon.

Júliusban a pomázi Kastélyakadémia nyitókoncertjén Liszt-versenyművet kísért az ÓDZ, majd augusztusban Fertődön, az Eszterházi Vigasságok vendégeként a világhírű, angol ütőhangszeres szólistával, Evelyn Glennie-vel és Rác Márton karmesterrel játszott egy rendkívül hangulatos koncerten, amelynek hallgatói az utolsó szám (Ravel: Bolero) dallamát dúdolva távoztak a helyszínről.

Az augusztus a Szegedi Szabadtéri Játékok siker-produkciójától, az István, a királytól volt hangos. A három vidéki előadást a Papp László Budapest Sportaréánában követte két fővárosi. A zenekart ez alkalommal Kesselyák Gergely vezényelte.

9. ZSOLNAY NEGYED, ESZÉK, ÉS GYEREKKONCERTEK

Horvátország uniós csatlakozása előtt koncerttel tiszteltett nyáron a **Pannon Filharmonikus Zenekar**. Az együttes az eszéki Lipa Kórus Társasággal és a Mecsek Kórus-

sal adott Örömkoncertet a Zsolnay Kulturális Negyedben, valamint Eszéken.

Pécs és Eszék testvérvárosi kapcsolata nagy múltra tekint vissza. A földrajzi közelségnek köszönhetően alakult ki a Valerija Fischbach karnagy által vezetett eszéki Lipa- és a Kertész Attila, Liszt-díjas karnagy által irányított pécsi Mecsek Kórus közötti szoros testvérkapcsolat. Mindkét együttest fiatalos lendület és magas szakmai színvonal jellemzi, így már számos közös koncerttel örvendezteték meg a pécsi, valamint az eszéki közönséget az elmúlt években. Az eszéki kórus ötlete volt, hogy az európai zeneirodalom kiemelkedő műveivel, igazi örömkoncert keretében, a Mecsek Kórusal közösen ünnepeljék meg Horvátország Európai Unió csatlakozását. A kezdeményezéshez örömmel csatlakozott a Pannon Filharmonikusok és a Zsolnay Örökségkezelő Nonprofit Kft. Az ünnepi hangverseny 2013. július 30-án hangzott fel a Zsolnay Negyed Pirogránit udvarán, július 2-án este pedig az eszéki óvárosban. A koncert műsorában Bogányi Tibor vezényletével Händel, Donizetti, Smetana, Fauré, Kodály, Gotovac és Beethoven mellett természetesen Verdi-operarészlet is helyet kapott. A négy szólista Kriszta Kinga, Gordana Kalmar, Csajághy Szabolcs és Róbert Adamcek volt.

Ezen kívül az együttes a Csigaház gyerekprogramjával lépett fel az Ördögkatlan Fesztiválon Palkonyán, valamint a Számárfül Fesztiválon, Pécsen augusztusban.

10. BARTÓK SZEMINÁRIUM, ISEMI SZABADTÉRI JÁTÉKOK

„A **Savaria Szimfonikus Zenekar** Ausztriában kezdte a nyarat, június elején, s négy különböző műsorú koncertet adtunk. Az utolsó, bécsi fellépésünkön Angelika

Kirchschlagert kísérbettük – meséli az elmúlt hónapokról Mérei Tamás zenekari igazgató. – *Aztán a szokásos Bartók Szeminarium következett júliusban, amelynek fókuszában ebben az évben a trombita állt. Nagy örömeinkre idén Eötvös Péter is eljött a fesztiválra, s a művei is műsorra kerültek, magyarországi bemutatóként játszhatuk el egyik új művét, a Cello Concerto Grossót, Perényi Miklós fantasztikus szólójával. A zárókoncert műsorán pedig a karmester kurzus résztvevőinek dirigálásával Janaček: Sinfonietta és Bartók: Concertója szerepelt, a két mű között pedig Eötvös Péter vezényelte saját, trombitára és zenekarra írt művét. Eötvössel dolgozni mindig megbatározó élményt jelent az egész zenekar számára, rengeteget tanulnak tőle a muzsikuskok.*

Július végétől indult a zenekar saját fesztiválja, az Iseumi Szabadtéri Játékok, a sorozatban nagy örömeinkre végre romantikus, nagyzenekart igénylő operát is előadhatunk, az Aidát. Verdi művét két alkalommal játszottuk, olyan kiváló dirigens vezényletével, mint Medveczky Ádám.

Különleges volt az is, hogy rockoperában is muzsikálhattak a zenészeink, Lloyd Webber Jézus Krisztus Szupersztár című darabja három alkalommal került színre, s ebben a fűvösoknak és a vonósoknak is jutott feladat. Nagyon élvezték, s mivel a zenekar oldalt fért csak el, ezért Silló Sándor rendező a darab végén a teljes zenekart színpadra hívta, s ez is remek hangulatot teremtett. A fesztivált tiszteletbeli elnök-karnagyunk, Vásáry Tamás 80. születésnapja előtt tisztelő gála zárta, amelyen rajta kívül olyan világhírű művészek szerepeltek, mint Tokody Ilona vagy Ramón Vargas. A mexikói származású tenor először járt Szombathelyen, elképesztően muzikális, s már a próbák is nagy batást gyakoroltak az együttesre. Az ünnepi hangverseny pedig olyan jól sikerült, hogy a közönség állva tapsolt, Vásáry Tamás pedig azt mondta, életében nem volt ilyen születésnapja, de szerinte még senkinek a világon... Az ő dirigálásával kezdjük egyébként a szezont is szeptember 20-án, a másik születésnapos zeneszerző, Wagner előtt tisztelő programmal.”

11. AVIGNON, SZEGED, KECSKEMÉT, BUDAPEST

A **Szegedi Szimfonikus Zenekar** hangversenytermi és színházi évadát hagyományosan korán, május végén fejezi be, mivel

júniustól augusztusig számos nyári, elsősorban szabadtéri produkcióban áll közönség elé- ismertette a nyári programokat az új zenekari igazgató, Lukácsné Gyöző.

Június 1-jén, a Szegedi Vadasparkban – a tavaly indult sorozat folytatásaként – délelőtt gyerekek számára, Balogh Sándor vezényletével, este felnőtt közönség előtt, Gyüdi Sándor dirigálásával adott koncertet, 9-én pedig már Avignonban, Európa egyik legjelentősebb fesztiválvárosában működött közre az Armel Operaverseny és Fesztivál Szeged díjazott operaprodukciójának vendégszereplő előadásában. Hazaérkezve szintén az említett operafesztivállal kapcsolatos lemezfelvétele készült; a női és férfi fődíjas énekes árialemeze – szintén a vezető karmester vezényletével – amely a Hungarotonnál fog megjelenni.

Júliustól a nyár a zenekarnak elsősorban a Szegedi Szabadtéri Játékokat jelenti. A szimfonikusok első közreműködése a Leányvásár című operettbemutató volt, amit egy musicalprodukció, az Elfújta a szél követett. Július utolsó napján tartotta a zenekar hagyományos, 2003 óta évente megrendezett Ajándék-hangversenyét, amelynek műsora ebben az esztendőben Wagner és Verdi bicentenáriuma jegyében alakult: a Temesi Mária, illetve a Tokody Ilona által énekelt áriákból és a két jeles mester operáinak zenekari részleteiből álló, Gyüdi Sándor által vezényelt koncertet négyezer fős közönség hallgatta a szegedi Dóm téren.

Augusztus 1-jén a zenekar kamaraegyüttese, a Kosztándi István hangversenymester vezetésével működő Szegedi Kamarazenekar adott hangversenyt a városháza udvarán, 2-án a szimfonikus zenekar már Kodály Hány Jánosának koncertszerű előadását játszotta Kecskemét főterén, egy héttel később pedig Gershwin Porgy és Bess című előadásában működött közre, ismét a Szegedi Szabadtéri Játékokon.

A nyár utolsó programjaként szeptember 1-jén a Budapesti Zsidó Kulturális Fesztivál keretében, Pál Tamás dirigálásával Rossini Mózes című operáját játszotta a Dohány utcai zsinagógában; szeptember első szombatján pedig a Szegedi Nemzeti Színházban rendezett, Nyitány című gálaműsorral már indult a színházi idény és a koncertévad...

12. A ZUGLÓI ZENEKAR BERLINI SIKERE

A **Szent István Király Szimfonikus Zenekar** teltházas rendezvénnel kezdte a nyarat, július 11-én, a Vajdahunyad Nyári Zenei Fesztiválon. Záborszky Kálmán vezényletével Csajkovszkij: Virágkeringője, D-dúr hegedűversenye és V. (e-moll) szimfóniája hangzott fel, az est szólistája Szabadi Vilmos volt.

Majd az együttes rangos felkérésnek tett eleget, hiszen meghívást kapott a Berlinben rendezett Young Euro Classic Festivalra. Az előzetesen beküldött anyagok alapján a zenekart a leglátogatottabb napra osztották be a berlini Konzerthausban, sőt július 27-én alkalom nyílt arra, hogy a közönség személyesen is találkozzon a fellépő művészekkel. A zuglóiak igazi magyar programmal mutatkoztak be, amelyben Kodály Zoltán: Galántai táncok, Liszt Ferenc: Magyar fantázia (Berecz Mihály – zongora), Bartók Béla: Concertója kapott helyet, Záborszky Kálmán dirigálásával. A 15 éves, kivételes tehetségű zongorista, Berecz Mihály elkápráztatta a közönséget, akárcsak az együttes. A hatalmas ováció két ráadást kényszerített ki a muzsikusból, s a magyar fiatalokat a közönség nem-szűnő tapssal jutalmazta, kivonulásukkor állva köszöntötték őket.

Másnap pedig – a Steglitz-Zehlendorf és Zugló között meglévő kiváló testvérvárosi kapcsolatnak köszönhetően – a Liebermann

Szegedi Szimfonikus Zenekar

Szolnoki Szimfonikusok

Villában, egy tó partján, festői környezetben adtak szabadtéri koncertet. A műsorban keringők és igazi csemegét kínál, virtuóz művek kaptak helyet, például Liszt két magyar rapszódiaja, Kodály Intermezzója, Brahms Magyar táncai és Johann Straußtól az Éljen a magyar – gyorspolka. A koncert dirigense ugyancsak Záborszky Kálmán volt.

13. FILMZENE, ORFF ÉS LATIN HANGULAT SZOLNOKON

Hagyományteremtő szándékkal indították tavaly nyáron a **Szolnoki Szimfonikusok** a PARTI-TÚRA című fesztiváljukat, amely óriási érdeklődést keltett és azonnal sikert aratott. Így nem volt kérdés, hogy a sorozatot idén is folytatták.

A program 2013. augusztus 3-án kezdődött a Cinemagic koncerttel, amelyen népszerű filmzenékből válogattak, miközben óriási kivétlően a zenéhez tartozó filmrészletek is megjelentek. Augusztus 10-én Bizet Carmen operájának keresztmetszetét hallhatta a közönség Kun Ágnes Anna és Balczó Péter előadásában. Majd a koncert második részében hamisítatlan latin hangulat lett úrrá a Tisza partján. Lőrincz Judit és Bot Gábor tolmácsolásával mediterrán dallamok szólaltak meg. Az estet a külföldön is elismert táncospár, Püspöki Dávid és Markó Ágnes produkciója színesítette.

A következő hétvége a nosztalgia jegyében telt. Az est során ugyanis népszerű operettek, musical-részletek, slágerek csendültek fel a szolnoki Szigligeti Színház énekesei, színművészei és az Amadeus rock&roll együttes előadásában, zenekari kísérettel. Mindhárom koncertet a tehetséges, fiatal karmester, Hámori Máté vezényelte.

Augusztus 24-én Carl Orff egyik legnépszerűbb műve, a Carmina Burana hangzott fel közel 300 fő előadásával. Orff művének karmestere ezúttal az együttes irányítója, Izaki Maszahiro volt. A nyáresti Parti-túra záró akkordjaként, augusztus 30-án a XVIII.

Regionális Katonazenekari Fesztivál részei lehettek a koncertlátogatók és hallhatták Verdi, Wagner, Suppe egy-egy művét, valamint részleteket Rózsa Miklós Ben Hur című filmzenéjéből. A 200 fős egyesített zenekart Csizmadia Zsolt ezredes, a Magyar Honvédség főkarmestere és Izaki Maszahiro, Szolnok város főzeneigazgatója vezényelte.

14. EGYHETES KONCERTSOROZAT ÉS HIMNUSZ-FELVÉTEL

Mozgalmasan telt a nyár a **MÁV Szimfonikusok** háza táján is. A zenekar egyhetes programsorozattal zárta az évadot a világ talán egyik legnívósabb zenei intézménye, a Curtis Institute közreműködésével. A programot Teddy Abrams állította össze, aki 2011-től egy évig Takács-Nagy Gábor asszisztenseként vezényelte a MÁV Szimfonikusokat, és nemcsak karmesterként, hanem komponistaként, illetve klarinét- és zongoraművészként is bizonyított már. Elsőként Abrams kamarazenekara, a Sixth Floor Trio mutatkozott be a közönségnek, majd a Curtis négy művésze, illetve egy végzős diákja muzsikált a Magyar Nemzeti Múzeumban. Június 28-án nagyzenekari koncerttel zárult a programsorozat, az Olasz Kultúrintézetben. A MÁV Szimfonikusokat ezúttal Abrams vezényelte, aki Gershwin: Egy amerikai Párizsban című művét hozta el a közönségnek. Ezt követően Barber hegedűversenye csendült fel, Josef Špacek előadásában. Az estét, s vele a Curtis-napokat Dvořák IX. „Új világ” szimfóniája zárta.

Július elején a Himnusz eredeti, Erkel-féle változatát rögzítette felvételre a MÁV Szimfonikus Zenekar. Az olimpiai játékokon ettől kezdve ez a változat hangzik majd el a magyar bajnokok dobogóra lépésekor. A felvételt a Nemzetközi Olimpiai bizottság kérte Magyarországtól. Erkel Ferenc szerzeményét többen is átdolgozták már; számos verzió él a köztudatban, a felvétel vezetője,

KÜLÖNLEGES ÉVAD, ÉRTÉKES KITÜNTETÉS

Lendvai György lovagkeresztről, bérletektől, tervekről

Kilencedik esztendeje dolgozik a MÁV Szimfonikus Zenekar vezetőjeként Lendvai György, s az állandó anyagi nehézségek ellenére valahogyan mindig sikerült a víz fölött tartania az együttest. Sőt, talált a bezárt Zeneakadémia helyett új játszóhelyeket, a leköszönő művészeti vezetőket is mindig különleges dirigensekkel pótolta. Az együttes az utóbbi években egyre több ifjúsági koncertet ad, s most össze szabályosan rohamot indítottak a nézők a bérleteikért. Az ügyvezető igazgatót eddigi munkájáért augusztusban a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével tüntették ki. Lendvai Györgyöt váratlanul érte az elismerés.

I Nagyon szép a lovagkereszt indoklása: „Magyarország egyik vezető szereppel bíró, közel hetven éves kultúramegőrző és kultúrateremtő múlttal rendelkező együttese sikeres irányításáért, az ifjúság zenei nevelésének előtérbe helyezéséért.”

– Igen, de azt kell mondjam, tényleg nagyon meglepett ez az elismerés, hiszen a zenekari igazgatók többsége ugyanezt a folyamatos küzdelmet folytatja az együttese életben tartásáért, mint én. De talán annak is köszönhetem mindezt, hogy a MÁV Zenekar több minisztérium látókörébe is beletartozik, s tényleg nagyon intenzív és eredményes munkát folytatunk, nem túl sok pénzből. Az együttes nemzetközi szinten ugyancsak megállja a helyét, és akkor sem kell szégyenkeznünk, ha a Musikvereinban adunk koncertet. Épp ezért érzem úgy, hogy a zenekarnak is köszönettel tartozom a díjért, hiszen kitartó munkájuk, nem csökkenő lelkesedésük, hitük is benne van ebben a lovagkeresztben. A szövetségi kapitányt akkor tüntetik ki, ha a csapat jól játszik. A mi csapatunk az elmúlt években óriásit fejlődött a művészi színvonalat tekintve csak úgy, mint a megvalósuló koncertek, sorozatok, lemezfelvételek számát tekintve. Társadalmi kapcsolataink kiszélesedtek, az ország zenei életében betöltött szerepünk hagyományainkhoz méltóan folytatódott, erősödött. Éppen ezért, a csapatba a muzsikusok mellett bele kell érteni a menedzsment tagjait, a kuratóriumot, fenntartónkat a MÁV Zrt-t, az illetékes minisztériumot.

kat, az együttműködő önkormányzatokat, közönségünket, és mindenkit, aki segíti, vagy legalább szimpátiával figyeli munkánkat.

I *Az is tény, hogy mióta átvette az együttes irányítását, 2005 januárjában, azóta jelentősen nőtt az ifjúsági hangversenyek száma...*

– Igen, a korábban meglévő és sikeres Unokák és nagyszülők-sorozat jelentősen bővült, mára már interaktív foglalkozássá vált, amelyet a Nemzeti Múzeummal közösen működtetünk. Az első, a legkisebbeknek szóló, új sorozat ötlete az enyém volt, de Székely Edit kolléganőm nélkül nem, vagy nem így valósult volna meg, és a várandós anyukákat hívtuk meg rá. Akkorra tetszést aratott, hogy a szülést követően is jönni akartak a résztvevők, így nekik újabb sorozatot kellett életre hívni. Utána elindultak az óvodás koncertek, az utóbbi öt-hat évben elkezdtünk zeneházként működni, amit szintén nagy eredménynek tartok. Hiszen nem mindegy, hogy a kicsik milyen közegben találkoznak a muzsikával. Így a nulláról – jobban mondva – 9 hónaptól – kezdve neveljük a közönséget. S persze, lehet, hogy aki hozzánk járt az óvodásrendezvényekre, húsz évesen nem jön hangversenyre, de negyven-, ötvenévesen azonban lehet, hogy már igen. Azt látom ugyanis, hogy a fiatalabbaknak erre valóban nincsen ideje. Arról pedig meg vagyok győződve, hogy mindez hatással van a kicsikre és a későbbi életükre. Éppen öt esztendeje, hogy elindítottuk a pocaklakó-sorozatot, a mostanra már óvodáskorú gyerekeket új programra várjuk, amelyben már aktívan is részt vehetnek.

I *Abérleteik iránt pedig akkora az érdeklődés, hogy hosszú sorok kígyóznak a folyosón.*

– Kétszáz sorszámot kellett szétosztanunk már az első nap reggelén, a hivatalos nyitás előtt, annyira megrohantak bennünket a bérletvásárlók szeptemberben. Ennek azért is örülök, mert a törzsközönségünk egy része – amikor az Operettszínházba, majd az Olasz Intézetbe költöztünk – lemorzsolódott. Az idei szezon nagy öröme egyébként tényleg

az, hogy végre visszatérhetünk a Zeneakadémiára, ahol tizenkét koncertet rendezünk, a megújult épület ad otthont a Lukács Miklós- és az Erdélyi Miklós-bérleteinknek. Új helyszínen is bemutatkozunk, a Francia Intézetben is tartunk kamarahangversenyeket. Művészeti vezetőnk, Csaba Péter koncertjei mellett a különleges, kiemelendő művészeti események közé tartozik Kobayashi Ken-ichiro fellépése, aki tavasszal vezényli a MÁV Szimfonikusokat. Eljön hozzánk a legendás zongorista, Menahem Pressler is, a Művészetek Palotájában rendezett sorozatunk pedig Rost Andrea fellépésével indul. A vendégeink között lesz az évadban még Kocsis Zoltán, Perényi Miklós, de sikerült az együttesnek megnyernie Carlo Pontit is. Sophia Loren és Carlo Ponti fia az Egmont-nyitányt és a VII. szimfóniát vezényli; a c-moll zongoraverseny szólistája Claudia Yang lesz. Korábbi művészeti vezetőnk, Takács-Nagy Gábor három koncertet dirigál, Kesselyák Gergely szintén több hangversenyen fellép.

I *Milyen az együttműködés Csaba Péterrel, aki már a második szezont kezdte a zenekarnál?*

– Kiváló, Péter nagyon szép zenékel bővítette a repertoárunkat már az első évadjában is, és úgy látom, a zenekarral is kezd egyre jobban összecsiszolódni. Bár nem volt könnyű, de sikerült rávennem, hogy a következő szezon programja némileg populárisabb legyen, a ritkán hallható, izgalmas darabok mellett hangozzanak fel közkedvelt művek. Így a programunkban akadnak Berg- és Korngold-dalok, Mozart- és Brahms-szimfóniák, s eladjuk Verdi Requiemjét, Mahler I. szimfóniáját, lesz Richard Strauss-, kortárs- és magyar-est is.

I *Mennyire jelent gondot az elöregedő közönség?*

– Meg vagyok győződve arról, hogyha megnézzük, 15-20 éve mennyi volt a közönségünk életkorának átlaga, akkor nem fedezünk fel óriási különbséget. Akkor is idősebbekkel volt tele a terem, ahogy ma is.

Lehet, hogy egy-két évvel öregebbeket látni ma, de hát közben a lakosság átlagéletkora is nőtt. Emiatt nem aggódom, de ettől függetlenül sokat teszünk az ifjúságnevelésért.

I *Sajnos az anyagi nehézségek az utóbbi években a MÁV Zenekarnál is állandósultak. Mi a helyzet most, mennyire tudnak anyagilag előre tervezni?*

– Most sem jobb a helyzet, mint a korábbi években. Ami az állami támogatást illeti, annak örülünk persze, hogy a korábbi fő szorzó, az önkormányzati támogatás mértéke helyett a létszám számít hangsúlyosan. Egyébként is nagyon furcsának tartom azt, hogy csak akkor ismeri el a törvényalkotó közhasznúnak a tevékenységünket, ha van önkormányzati szerződésünk. Nem a tevékenység számít? Az a fontos, hogy erről megállapodás jön létre? Ha egy önkormányzat úgy dönt, neki most már nincs egymilliója a zenekarra, mert egészségügyre kell, akkor kiesünk a körből? Miközben ugyanazt tesszük, mint az előző években?! Ezt nem tartom jónak, ahogy azt sem, hogy az állami támogatás feltételrendszere ugyancsak permanensen változik. Nem tiszták a szabályok, s ez engem nagyon zavar. Remélem, 2014-től már valóban egységes kritériumrendszer alapján döntenek és tényleg kiszámítható, tervezhető összegű lesz az állami támogatás. Ugyanakkor érzem a jóindulatot a bizottság munkájában, amely azért tevékenykedik, hogy fennmaradjon ez a sokszínű zenekari élet, akárcsak a MÁV vezetőinél, akik azon dolgoznak, hogy a jövőben is támogathassák együttesünket.

I *Akkor hogyan tovább?*

– Mindig túlélünk valahogyan, olyan dolgozon mentem keresztül az elmúlt kilenc évben, ami ellenállóvá teszi az embert. Remélem azért, hogy nyugvóponthoz jutunk, s egyszer majd látjuk a jövőt, tudunk tervezni évekre előre bérletet, hangszerbeszerzést, vendégművészeket! De amíg ez meg nem teremődik, addig is bízom benne: mindig lesz folytatás!

R. Zs.

Somogyváry Ákos azonban úgy döntött, az eredeti változatot rögzítik az utókor számára. A kottákat nem volt nehéz megszerezni, hisz Somogyváry a zeneszerző szépunokája, és birtokában tudja a Himnusz eredeti, 1844-es kéziratát.

Július 12-én a MÁV Zrt. évente megrendezett Vasutasnapján lépett fel az együttes. Az ünnepséget 20 tagú fúvószenekar nyitotta meg, majd Weiner Divertimentójából adott

elő részleteket egy vonósnégyes. A nagyzenekari koncert sem maradt el: a MÁV Szimfonikusok 60 művésze Liszt: Les Préludes című darabját adta elő. A Magyar Vasúttörténeti Parkban lezajlott, egész napos rendezvényen természetesen a nemrég felvett Himnusz is elhangzott. Augusztus 30-án ismét a MÁV Szimfonikus Zenekarral zárult a Meskó Ilona vezette Nemzetközi Karmesterkurzus.

A gálakoncerten Verdi: A végzet hatalma – nyitány, Liszt: Mefisztó keringő, valamint Csajkovszkij IV. szimfóniája csendült fel, a kurzus három legeredményesebb dirigensének vezényletével. A verseny legjobbjainak sorsát egyébként évek óta figyelemmel kíséri a zenekar, és lehetőség szerint bérletes koncertjein is vendégszereplési lehetőséget biztosít a legtehetségesebb karmestereknek.

(R. Zs.)

„Ha kidobnak az ajtón, visszamászom az ablakon”

Lukácsházi Győző szegedi posztjáról, gyerekprogramokról, új feladatokról, célokról

Néhány pillanatnyi gondolkodást követően döntött, és jelentkezett a Szegedi Szimfonikusoknál meghírdetett zenekari igazgatói posztra Lukácsházi Győző. Pályamunkája olyan sikeres volt, hogy július 1-jétől öt évre el is nyerte az állást, és már nyáron sok tárgyalást, egyeztetést folytatott. Tervei között természetesen fontos szerepet kap az ifjúságnevelés, a gyerekeknek szóló programokkal külföldi szintérré is ki szeretne épni, a szegedi egyetemmel ugyancsak felvette a kapcsolatot. Nagyobb hírverést kíván az együttesnek, megújítaná a honlapot, és a társulat új művészeti titkárt is kap, Kecskés György személyében. Emellett Lukácsházi Győző bízik abban, hogy a művészi színvonal a következő időszakban még magasabb lesz, és új előadókkal bővül a Szegedre meghívottak sora.

I Meglepett, amikor azt láttam, jelentkezett erre a posztra, hiszen ismertem rádiós műsorvezető-szerkesztőként, kiváló gyerekműsorok szervezője-vezetőjeként, de nem gondoltam, hogy vonzza a zenekari igazgatói szerepkör...

– Amikor döntöttem a jelentkezésről, arra gondoltam, mindez nem áll olyan messze attól, amit csinálok. Inkább az volt a kérdés, hogy Budapesten vagy Szegeden vállalkozzam minderre. Végül az alapján döntöttem, hogy nagyzenekarról van szó, hiszen a Bonbon matinékban csak kamaraegyüttesekkel tudtam dolgozni... Egyébként éppen a gyerekműsorunkat játszottuk Szegeden, Balogh Sándorral, amikor a szünetben említette Baross Gábor – őt még a győri iskolából ismerem –, hogy az első zenekari igazgatói pályázat sikertelen volt, most kiírják újra, s mit szólok ehhez. Azt feleltem, gondolkodom rajta, majd néhány másodperc elteltével közöltem: meggondoltam, pályázom. Nagyon érdekel a nagyzenekar, már csak azért is, mert az utóbbi években a Rádiózenekarral óvodásoknak, kisiskolásoknak adunk rendszeresen koncerteket. A műsor negyven perces és ennek során a zene mellett beszélgetünk a hangszerekről, amelyeket be is mutatunk. A program olyan sikeres, hogy sorban állnak a jelentkezők, évekre előre tele a naptárunk. Azt gondolom, hogy például ezt a sorozatot is meg kell rendeznünk Szegeden.

I Olvastam elképzeléseiről, láttam, hogy a gyerekkoncertek, az ifjúságnevelés jelentős helyet kap a tervei között, persze akad számos más ötlet, újdonság is. A pályázat előtt konzultált Baross Gáborral?

– Igen, és aztán ismeretlenül bekopogtatam Gyüdi Sándorhoz is, akivel először a Bonbon matinéről, majd a pályázatról is beszélgettünk. Úgy érzem, hamar megtaláltuk a közös hangot, jól tudunk majd együtt dolgozni. Sándort kiváló diplomatának tartom, rengeteget tett azért, hogy a szegedi együttes viszonylagos biztonságban működjön. A zenekari meghallgatáson el is mondtam a muzsikuskoknak, örülhetnek, hogy mindez így van, hiszen még egy olyan nagymúltú

együttes tagjainak is lehet aggódnivalójuk, mint a Rádiózenekar... Ismerem egyébként a zenészek gondolkodását, hiszen magam is muzsikus vagyok, tubás, és az évek során több együttesben is játszhattam. Tisztában vagyok azzal, hogy a zenész mekkora kincs, ahogy azzal is, mennyire érzékeny, és néha milyen rettentő dolgokra képes... Tudom, milyen állandóan gyakorolni a hangszeren, és mekkora stressz este szólót játszani. Szeretném ezért, hogy Szegeden vidám legyen az alaphangulat. Erre meg is van minden okunk, hiszen a város a zenekar mögött áll. Elvárják azonban tőlünk, hogy mindezt tegyünk az ifjúságneveléssel, a hagyományörzéssel. S tele vagyok ötletekkel, azt szeretném, hogyha ezekkel nemcsak Szegedet, hanem az országot is meglepnénk, a gyerekprogramokkal pedig külföldön is szeretnénk bemutatkozni.

I Mit gondol, mivel sikerült maga mellé állítani a döntéshozókat, a zenekart, miért az Ön pályázata lett a nyertes?

– Nem volt könnyű feladat, hiszen az előző pályázók jelentősen megosztották az együttest. Májusban aztán, hogy Koczka Ferenc és Farkas Pál visszalépett, ketten maradtunk aspiránsok. Így végül 48-45 re nyertem a zenekarnál, úgy, hogy csupán 30%-át ismertem a muzsikuskoknak, a többieket meg kellett győzni az előadásommal. A döntéshozókra pedig talán az ötleteimmel, a terveimmel hatottam, és azzal, hogy hatvanévesen is perspektívát látok ebben a pozícióban. Bízom abban, hogy öt év alatt zenekari igazgatóként olyan építményt tudok létrehozni, ami az együttest is motiválja. A zenekar is látni fogja, jól akarok, értük vagyok, érdemes gyakorolniuk. Az idősebb művészeket is szeretném megnyugtatni, mindent megteszek azért, hogy majd becsülettel távozhassanak az együttestől. Persze, hallottam olyan hangokat, hogy az a küldetésem, hogy a zenekar egy részét elküldjem. Erről szó sincs. Bár elvileg a szabadság időszakában, július 1-jétől lettem kinevezve, a szabadtéri fellépések kapóra jöttek, így be tudtam mutatkozni az együttesnek.

Utolsó interjúnkban Baross Gábor említette, az a nagy vágya, hogy legyen a szegedi zenekarnak egy jó koncertterme, az utódjára marad... Beszél arról is, hogy ma már közgazdásznak, jogásznak, lobbistának, varázslónak kell egy személyben lennie a zenekari igazgatónak. Ön hogyan vélekedik erről?

– Tartok tőle, hogy a koncertterem feladata még az én utódomra is vár majd... Az igény megvan, pénz viszont, nincs hozzá... Gábor feladatköri felsorolásával pedig sajnos teljesen egyetérték. Nem maradt ki egyetlen szerepkör sem.

Önnek is újdonság viszont a munkáltatói feladat...

– Ebbe bele kell, hogy ássam magam, de nem az alapról indulok, hiszen a Rádióban a könnyűzenei osztály vezetője voltam, majd vállalkozó lettem, tisztában vagyok hát azzal, hogyan kell átnézni az elszámolásokat. Arról nem is beszélve, hogy évtizedek óta pályázom mindenfelé, nagy rutint szereztem e téren. Ha az ajtón kidobnak, visszamászom az ablakon. Persze nagyon fontosnak tartom a jó munkatársakat, szerencsére ilyen embereket találni Szegeden is, nem kell senkit a fővárosból vinnem. Lényeges változás például, hogy új művészeti titkára lesz az együttesnek Kecskés György első kürtös személyében, akit remeknek tartok e posztra. A honlapnak is ideje megújulnia, látványosabbá, informatívabbá válnia, hiszen ezzel tudjuk megszólítani a jövő közönségét.

Baross Gáborral továbbra is rendszeresen konzultál?

– Nagyon jó a viszonyunk, szívesen kérdezek, de már a saját szálaim mentén láttam munkához. Tóth Péter zeneszerző lett a dékán az itteni egyetemen, vele már volt egy megbeszélés. Hasznosítom a kapcsolati tőkém, hiszen a Budapest Ragtime Band egykori irányítójaként vagy a könnyűzenei

osztály régebbi vezetőjeként rengeteg embert ismerek, arról nem is beszélve, hogy korábban fesztivált szerveztem vagy játszottam az Operaház zenekarában, az IBS-ben pedig zenei vezetőként különböző izgalmas előadásokat hívtam életre. A művészvilágban mindenkivel jó viszonyt ápolok. Olyan dirigenseket szeretnék Szegedre meghívni, akik még nem jártak itt, s olyan helyekre akarom elvinni a zenekart, ahol még eddig nem szerepelt.

Gyüdi Sándortól mennyiben kap szabad kezet minderre? Ezek ugyanis nagyrészt művészeti kérdések...

– Az idei szezon már készen van, ebbe már nincs beleszólásom, de a Sándorral való kapcsolatomban úgy vélem, enged majd némi beleszólást ilyen ügyekben is. Szeretném rávenni néhány dologra, és frissíteni kívánok a művészek, a meghívottak terén. Bízom abban, ha látja, hogy jól csinálom, beleegyez.

Tervei között szerepel, hogy erősíteni kívánja a kapcsolatot a szabadtéri játékokkal.

– Két új embert neveztek ki idén a fesztivál élére, felvettem velük a kapcsolatot, mert úgy gondoltam, minden ottani feladatot a szegedi szimfonikusoknak kellene ellátnia a jövőben.

Milyen újdonságot tervez még az együttesnél?

– A Magyar Villamosművek muzsikáló gyerekeknek versenyt szerveztem, hangzó anyagot kellett beadniuk, és a legjobbak fellépési lehetőséget kaptak. Akkoriban a Hungarofest által szervezett koncerteket vezettem, s ezek előtt bemutattam egy-egy fiatalt. Nagyon sikeres volt, szeretném ezért, ha lenne ilyen Szegeden is, és összegyűjtenénk a tehetséges gyerekeket. Már a nyár folyamán sok dologgal foglalkoztam, kerestem ehhez is szponzorokat, médiatámogatást. A gyerekek mellett pedig szeretném

az ifjú zenészeket szintén megszólítani, olyan lehetőségeket kínálni számukra, hogy ne kelljen mindenáron a fővárosba vagy külföldre menniük. Olyan színvonalú zenekart szeretnék, ami nekik is vonzó. Sok dolgot szeretnék elérni a nagy lelkesedéssel, és remélem, sikerülni fog.

Hogyan képzeled a művészi színvonal emelését?

– Ehhez kellenek a vendégek, a szólampróbák. Fontos, hogy az együttes koncentráltan dolgozzon, érezzék, lehet mindezt jobban csinálni, és mindezt élvezzék. Eddig is remek volt az együttes, de minden lehet még magasabb szintű. Magam is megteszek ezért mindent, s ezt fogom figyelni a próbákon.

Említette azt is, hogy nagyobb bírvérszt szeretne. Miből futja rá? A marketingbüdzsé, tartok tőle, nem fog nőni...

– Valóban nem. Kérdés, a lobbizásom milyen eredményekkel jár, hogyan tudom használni a kapcsolati tőkém. Az biztos, hogy a közszolgálati csatornáknál nagyobb eredményt tudok majd elérni. Szegeden is felkutatok minden fórumot, ahol foglalkozhatnak velünk. Kitalálok majd olyan eseményeket, amelyek az együttesre irányítják a figyelmet. A Filharmónia vezetőjével is tárgyaltam már. Tapasztalatból tudom, hogy a gyerekekkel zseniális programokat lehet szervezni...

Szegeden lakik majd vagy ingázni fog a Tisza-parti város és a főváros között?

– A Bonbon Matinékat, a rádiós tevékenységemet nem akarom feladni, szeretném hát mindezt a jövőben is folytatni, csak kicsit ügyesebb időbeosztással. Így a tervek szerint hétfőtől csütörtökig Szegeden leszek, a hét végén pedig Budapesten dolgozom, és a családom is rendszeresen meglátogat. Úgy vélem, így minden menedzselhető lesz, hiszen úgyis ebből áll az életem.

Mi lesz a sorsa a Bartók rádióban futó, megszokott gyermekműsorainak?

– Semmi szín alatt nem tervezem, hogy változás álljon be ezeknél. Lesz továbbra is kétféle Partitúra és Hangszerországban Győző bácsival, valamint havonta egyszer Tóbiás Matiné élőben. A különbség talán annyi lehet, hogy többször szerepelnek majd bennük szegedi kismuzsikuskok és tanáraink, vagy a zenekarom művészei. Biztos vagyok abban, hogy ezután is érdemes lesz vasárnap délelőttöként a Bartókot hallgatni. (R. Zs.)

„Új energiákat kívánok hozni az együtteshez”

Horváth Ádám szeretné, ha a miskolci zenekar az első háromba tartozna Magyarországon

A többszöri, eredménytelen pályázatát követően végre újra kinevezett zenekari igazgató áll a Miskolci Szimfonikus Zenekar élén, Horváth Ádám személyében. A művész rengeteg tervvel lát neki az együttes ünnepi, ötvenedik szezonjának, bízik abban, hogy az utóbbi időszak nyomasztó anyagi gondjaira is talál megoldást, és szeretné, ha a Művészetek Háza ismét a zenekarhoz tartozna. A félévszázados jubileumot pedig egyfajta korszakzárásnak tartja, a következő évadot új stábbal, új vezető karmesterrel tervezi.

I Meglepett, amikor azt láttam, Ön nyerte meg a miskolci zeneigazgatói pályázatot. Nem a győzelme ténye, hanem amiatt, mert nem gondoltam, hogy egy ilyen típusú feladat érdekli. Miért döntött a jelentkezés mellett?

– A zenekar tagjai többször is megkerestek. Először az első pályázatnál kérték, hogy adjam be a jelentkezésemet, végül a harmadik pályázaton indultam el. Mindig olyan feladatra vágytam, amely több ponton kapcsolódik aktuális megoldanivalókhoz és nagyléptékben fejti ki pozitív hatását a zenei életünkben. Úgy éreztem, hogy egy zenekar jobbá és hasznosabbá tétele nem inspirálna eléggé, és ha nincs ösztönző motiváció, akkor egy művészeti intézményt nehéz vezetni. Majd talákoztam a zenekar tagjaival és szemükbe nézve lelkesedést, munkavágyat, kedvességet és azt a bizonyos inspiráló csillogást láttam. Nagyon megtisztelő volt számomra az a bizalom, amelyet az együttes tagjai a szimpátiaszavazáson iránymondásban megmutattak.

I Mielőtt pályázott volna, gondolom tájékozódott a zenekar helyzetéről, hiszen az utóbbi időben nagyon komoly elvonások okoztak gondot, ami már a fellépéseket is veszélyeztette...

– Ha a világot válságok sújtják, abból sajnos a hazánk sem maradhat ki, és persze Miskolc sem. Most nehéz a helyzet, de bízom abban, hogy ha túl leszünk ezeken a nehéz éveken, akkor újra az építkezés következhet. Miskolc város vezetői biztosították a zenekar tagjait arról, hogy mennyire fontos a város és az ő számukra az együttes. A költségvetésünk kevesebb, mint tavaly volt, de nem élünk létbizonytalanságban, vagyis a helyzetünk stabil, amiért hálásak vagyunk. Természetesen mindez hosszú távon nem maradhat így, s vissza kell legalább azt a büdzsét állítani, ami korábban volt. Az én zenekari igazgatásom alatt nem lesz leépítés a művészeti állományban és nem lesznek koncertlemondások. Ésszerűsége viszont szükség van. Persze, hogy remek helyzet az, ha egy város, egy ország bőven támogatja

egy művészeti intézmény létét és munkáját, de nem kell mindent karba tett kézzel várni. A menedzser-szemléletet minden ilyen intézményben alkalmazni kell. Mi, előadók hajlamosak vagyunk arra, hogy magunkat megkerülhetetlennek és létfontosságúnak gondoljuk, s talán mindezt nem alaptalanul tesszük, de hol van az kötelező érvénnyel megírva, hogy a központi támogatásnak folyton rendelkezésre kell állni? A piaci világban szükségszerű a profitorientált szemlélet, nálunk profitot termelni nehezebb helyzet, hiszen a mi „árunk” a kultúra, mégis célszerű olyan műsorpolitikát folytatnunk, amellyel komoly arányban növeljük fizető nézőink számát és a produkcióinkat a gazdasági megvalósítás szempontjából a null szaldó irányába célozzuk. Vagyis elsődleges egy erős közönség megnyerése, és fontos egy támogatói kör megtalálása, meggyőzése és kiépítése. Ahhoz, hogy nagyszabású rendezvényeket hozzunk létre, pénz kell, és a kiesett támogatások összegét elő kell teremtenünk. Nagyon sajnálatos, hogy a Művészetek Háza elkerült a zenekar irányítása alól, ugyanakkor nem tudom, hogy a MűHa kellő kihasználtsággal működött-e korábban? Létrejött a Miskolci Kulturális Központ, amelybe a Művészetek Háza is be tagozódott. A Központ létrehozása egyébként jól belátható koncepció alapján történt, de ettől függetlenül meg kellene találnunk azt a formát, amelyben mi újra otthonra találunk a Házban.

I Mi a helyzet a színházzal való összevonással? Hiszen korábban erről is roppan-tek fel hírek.

– Erről nem tudok. A miskolci szimfonikusok elnyerték a nemzeti zenekar címet, amely komoly presztízszt jelent, vagyis a Miskolci Szimfonikus Zenekar léte elsődleges fontosságú. Nyilván mindenre van lehetőség, így egy esetleges zenekari összevonásra is, de a két együttes összevonása igen körültekintő és átgondolt formában merülhet csak föl, hiszen jelenleg a két zenekar repertoárja alapvetően különbözik, és ez nem is fog megváltozni. Ami annyit

ÚJ IGAZGATÓK

jelent, hogy jelentős számú státuszt nem nyernék egy esetleges összevonással. Minőségi javulást eredményezhet, de ez a kérdés annyira nem időszzerű, hogy nem is érdemes most beszélni róla. A Miskolci Nemzeti Színház igazgatójával nagyon jó a kapcsolatom. Szeretném, ha a jövőben számos programon dolgozhatnánk együtt. Az operafesztivállal is jó az együttműködés, hiszen amikor az Operaház vezetője voltam, akkor a város vezetése megbízásából megkerestek, hogy vállaljam a fesztivál vezetését. Nem lett volna erre időm, és Kesselyák Gergelyt ajánlottam magam helyett, akit kiváló dirigensnek tartok. Utána ő is fölkerült a közös munkára, amit nem tudtam vállalni, de a kapcsolatunk nagyon jó. Én is, akárcsak ő, szeretnék minél nagyobb közönséget megnyerni a műfajunknak.

■ Visszatérve a zenekarhoz, mi volt az, ami az együttes szimpátiája mellett győzelembe segítette?

– A zenekari szavazáson 56–10 arányban engem választottak, s a szakmai és a kulturális bizottsági szavazást is megnyertem. A város vezetése menedzser szemléletű vezetőt várt, aki nemcsak költi a pénzt, hanem hozza is, vagyis olyasvalakit, akit az előző válaszokban már fölvezéltem. A pályázatomban számos ilyen terv és megoldási javaslat is szerepelt.

■ Milyen tervek ezek, hiszen nem lehet olyan jegyárakat kérni, amelyből minden finanszírozható... Különösen nem azon a vidéken.

– Örömmel közlöm, hogy a 2013/14-es évadot olyan koncerttel kezdjük, ami rögtön nyereséget termel.

■ Hol rendezik? A sportcsarnokban?

– Nem, a színház szabadtéri színpadán. Egy hangverseny volt betervezve az előző ügyvezető által, én pedig ezt megismételtetem úgy, hogy annak összes belépőjét egy támogató cég vette meg. Semmi nem drágább, mint az, ha egy bepróbált program csupán egyszer hangzik el. Minél többször adunk elő egy bizonyos műsort telt ház előtt, annak egységnyi ára egyre kedvezőbb. De persze a koncepciómban a magas zenei kultúra a legfontosabb, hiszen az és a morál teszi az embert emberré.

■ Az előző zenekari igazgató többször panaszkolt, hogy azon a vidéken nem bízunk a támogatók...

– Értem és tiszteltetben tartom az előző vezetések véleményét, de ezen kérdésben in-

kább a saját tapasztalataimra támaszkodnék, és bízom a Miskolc város és Borsod-Abaúj-Zemplén Megye vonzáskörzetében lévő cégekben. Olyan koncerteket kell létrehozni, amelyek a nagyobb vállalatok érdeklődését is felkeltik. Nagyszabású hangversenyekben kell gondolkodni, amelyeket akár a Hősök terén, Budapesten vagy a Sziget Fesztiválon is be lehet mutatni. Emellett az ifjúságnevelés szintén igen fontos feladat, szeretném a közönséget a klasszikus zene irányába vinni. Óvodás kortól kell megszólítani a gyerekeket, hogy zeneszeretőkké, koncertlátogatókká, illetve megfelelő tehetség birtokában zeneművészekké váljanak.

■ Beszéljünk akkor részletesen a koncepciójáról. Mi az, ami még emellett lényeges?

– Nem tudunk persze úgy jegyárat emelni, hogy közben az ország lakosságának a helyzete nem teszi lehetővé, hogy nagymértékben támogassák a kultúrát. A szponzor-keresés mellett természetesen minden pályázaton indulunk, többek között alapítványoknál, az NKA-nál. Szeretném, ha több szabadtéri koncertet adnánk, amelyen a közönség tagjai akár piknik-kosárral ülnek. Kicsit könnyedebb műsor kerülhetne ezeken színre, például Gershwin-darabok, ami után big band kíséretes nagykoncertté is alakulhat a rendezvény. Ennek finanszírozására megoldást kell találnunk. Az ifjúsági koncertjeinket pedig szeretném a médiában megjelentetni, akárcsak az ötvenes-hatvanas években Bernstein tette a Carnegie Hallban, majd az Avery Fischer-ben tartott hangversenyeivel. El kell érniük a fiatalokat, s megkérdezni, ők hogyan látják, gondolják mindezt. Milyen zenét hallgatnak, és miért. Mi a véleményük az úgynevezett klasszikus zenéről, és miért kedvelik, vagy éppen fordulnak el érdeklődés nélkül tőle. Nem szabad benne maradunk abban a kategóriában, hogy mi vagyunk a „szomorúzenészek”... Csupa vidám fiatal vesz engem körül a miskolci együttesben. Nem a klasszikus zenét kell a tömegigénynek megfelelően megváltoztatni, vagy crossover produkciókat játszani, hanem a legmagasabb minőségben kell a múlt és jelen zenei zsenijeinek alkotásait bemutatnunk. Ezt tartom helyes útnak.

■ Az elképzelései mennyire jelennek meg a következő, ünnepi szezon programjában? Mert gondolom, a következő évadot készen kapja...

– Ez a 2013/14-es szezon valóban készen kapott, a 2014/15-ös évadon pedig már most dolgozunk. Az már az új vezetés prog-

ramja lesz, a mostani pedig az előzőé, s ez az együttes jubileuma mellett Kovács László karmester számára is különleges, hiszen a harmincadik évadját ünnepelheti Miskolcon. Olyan időszak volt ez a harminc év, amely alatt az egész zenekar alapját, presztízsét megépítette.

■ Kit takar pontosan ez az új vezetés Ön mellett?

– Nyilvánvalóan szeretnék új energiákat hozni az együttesbe. Adminisztrációban és művészeti területen is. Ez új irány, ami nem kritizálja az előzőt, hiszen az előző korszak remek vívmányokkal volt tele, csupán más utat kívánok választani.

■ Ki van benne ebben az új stábjában?

– A zenekar tagjainak elmondtam, mindenkivel szívesen dolgozom együtt, várakozással, nyitottsággal állok az összes tagunkhoz. Hangsúlyozom, nem lesz próbajáték. Nincs rá szükség, hiszen korábban mindenki azon nyerte az állását. Egy karmester a próbák, illetve a koncertek során el tudja dönteni, hogy művészeink hogyan játszanak. Ha pedig valaki egyszer jó volt, és valami miatt gyengébbé vált, akkor ennek meg kell keresni az okát. Hiszen lehet, olyan lelki problémája van, amelyen segíteni lehet. De szeretnék olyan szólistákat mesterkurzusra hívni a zenekarhoz, akik a hangzáson javítanak. A műhelymunka nagyobb szerephez kell, hogy jusson.

■ Ön fog kiírni szólampróbákat?

– Nem én írom ki, mert az a főzeneigazgató feladata. Persze, rengeteg koncertet hallottam eddigi életem során, nagyon sok lemez van, határozott kép él bennem a megfelelő zenekari hangzásról, s van egy határozott elvárásom is, de a zenei megvalósítás és a zenei irányítás nem az én feladatomban. A koncertek alkalmával én csak örömmel kívánom hallgatni az együttest, és szeretném, ha szerény, de büszke érzéssel tekinthetnék rájuk. Fontos, hogy a zenekar kilépjen a legjobb, vagy egyik legjobb vidéki zenekar besorolásból, és az első három magyar zenekar közé kerüljön. A mi erőink vannak olyan jók, hogy ezt elérhessük, de ehhez türelem és nagyon sok munka szükséges.

■ Hány éves cél ez?

– Az az időszak, amelyre felkérést kaptam, az öt év, ennek elegendőnek kell lenni. Különben nem dolgoztam jól. Ha nem leszünk öt éven belül az ország meghatározó zenekara, akkor bennem van a hiba.

■ *Visszatérve a stábalakításhoz, nagy vihart kavart, hogy máris létre hozott egy új pozíciót, és kinevezett egy helyettest...*

– Nem látok sem kis, sem nagy vihart, egy új vezetőnek joga van egy ütőképes menedzsmenetet fölépíteni. Mi mindannyian azért vagyunk, hogy zeneművészeink tökéletesen muzsikálhassanak a színpadon. Az Operaházban mindig azt mondtam, hogy mi vagyunk a tálca a művészet alatt, és nem árt, ha az a tálca erős és teherbíró. Ütőképes adminisztrációs rendszert hozok létre, úgy, hogy abba segítségül hívom Miskolc város tehetséges fiait.

■ *Hogyan szerez ehhez státuszt?*

– Már nonprofit kft.-ként működünk, vagyis a státusz-kérdés már nem olyan égető, mint egy költségvetési intézmény esetében, de mielőtt bármilyen változtatást megteszek, egyeztetek a város vezetőivel. Fontos, hogy a mérleg ne billenjen el, vagyis mindez ne kerüljön több pénzbe, hiszen a költségvetés betartása az én felelősségem. A helyes gazdálkodás alapkövetelmény, és ezt axiómának tekintetem eddigi pályámon is. Csak biztos lábakon lehet nyugodtan állni.

■ *Miért van szüksége helyettesre?*

– A munkakörébe nagyon sok feladat tartozik. Ennek egyike az, hogy amikor Budapest, vagy vidéken tárgyalásokat folytatok, helyettesítsen. Az én feladatkörömbe az is beletartozik, hogy támogatókat, jó koncert- és turnélehetőségeket, TV adást szervezzek, dolgozzak a zenekar rövid és hosszú távú jövőéért. Olyan dolgokkal kell, hogy foglalkozzak, amelyek nagy ívben viszik előre az együttest és ezeknek egy része utazással jár.

■ *Arról is ballani híreszteléseket, hogy új művészeti vezetőt szeretne...*

– Igen? Kovács Lászlóval júliusban beszéltem arról, hogy az ideai a harmincadik szezonja az együttesnél, s ennek végén jár le a szerződése. Elmondtam neki, hogy már konzultáltam egy olyan karmesterrel, aki-ben nagyon bízom, a fiatal generáció egyik legjobb tagjának tartom. Jelenleg külföldön dolgozik, de szeretném megnyerni a miskolci zenekarnak, ő pedig nyitott és szívesen jönne. Az operafesztiválon már két éve sikert aratott együttesünkkel, a zenekar is nagyon szívesen dolgozott vele, ő

Hamar Zsolt. Kovács László hatalmas munkát végzett, hiszen a harminc év alatt kiváló együttest épített fel, de úgy vélem, eljött az ideje a megújulásnak. Ennyi idő után már annyira ismerik egymást a zenekarral, hogy kevés az új inspiráció, a közönségnek pedig erre van szüksége. Érezni kell a folyamatos izgalmat, pozitív meglepetésekre van szükség permanensen. Azt gondolom, Hamar Zsolt megnyerése komoly fegyvertény, vele különleges dolgokat hozhatnak létre.

■ *Mennyit lesz Miskolcon?*

– Vannak olyan tervek, amelyek szerint teljesen leköltöznék szülővárosomba. Igaz, hogy a település elhelyezkedése országos viszonylatban nem a legideálisabb régióban van, de éppen emiatt fontos az, milyen kulturális hatást tudunk itt létrehozni, hiszen nemcsak kiváló zenekart szeretnék, hanem a művészeti élet egyik központját kialakítani egyúttal, olyan közeget, amely országosan, de külföldről tekintve is figyelemre méltó.

R. Zs.

A SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET: II., III. FUVOLA ÁLLÁSHELYRE, PICCOLO KÖTELEZETTSÉGGEL, HATÁROZOTT IDŐRE

A próbajáték időpontja: 2013. október 21. hétfő 13.30 óra

A próbajáték helyszíne:

A zenekar székháza (6720 Szeged, Széchenyi tér 9. Korzó Zeneház)

A próbajáték anyaga:

Mozart: D-dúr Fuvolaverseny (K. 314) I. tétel, kadenciával, VAGY

Mozart: G-dúr Fuvolaverseny (K. 313) I. tétel, kadenciával

Zenekari részek:

FUVOLA:

Bizet: Carmen – III. felvonás, előjáték

Mozart: Varázsfuvola – Marsch

Brahms: IV. szimfónia – IV. tétel

Beethoven: III. szimfónia – IV. tétel

Mendelssohn: Szentivánéji álom – Scherzo

PICCOLO:

Csajkovszkij: IV. szimfónia – III. tétel Scherzo

Verdi: Simon Boccanegra – Amelia áriája

Rimskij-Korszakov: Seherezade

Verdi: Otello – I. felvonás

Rossini: Tolvaj szarka

Zongorakísérést a zenekar nem biztosít.

Bérezés: A Kjt. bértáblázata szerint.

Az álláshely betöltéséhez szakirányú végzettség és erkölcsi bizonyítvány szükséges.

Információ, jelentkezés: Szegedi Szimfonikus Zenekar, 6720 Szeged, Széchenyi tér 9., tel./fax: 62 / 426-102, 420-256, orch@symph-szeged.hu .

Jelentkezni rövid szakmai önéletrajzzal és elérhetőség megjelölésével lehet a fenti címen, faxszámon vagy e-mailben 2013. október 15-ig.

A zenekari állások kottái átvehetők a Szegedi Szimfonikus Zenekar titkárságán (H.-Cs.: 8.00–16.00, P.: 8.00–13.00) vagy letölthetők a www.symph-szeged.hu oldalról 2013. szeptember 23-tól.

Az állás azonnal betölthető.

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Szeged, 2013. szeptember 13.

Lukácsné Győző
igazgató

Akinek ragadós a zeneszeretete

Vásáry Tamás üzenetekről, beteljesületlen álmokról, zenekarokról

Elfoglaltabb, mint akár harminc évvel ezelőtt, s ma már nem biztos, hogy lenne ideje megírni azt a háromezer oldalas életregényt, amelynek első kötete szeptember végén kerül a boltokba, Üzenet címmel. Fellépésekből ugyanis akad jócskán, Vásáry Tamás szerint születésnapjára van, hiszen Debrecenben, Szombathelyen már hangversennyel ünnepelték, és ősszel a fővárosban is lesz a 80 esztendeje előtt tisztelgő koncert, amelyen kedves együttese, a Rádiózenekar élére állhat. A zongoraművész-karmester még most is azt az elvet követi, mely szerint nem ragaszkodik semmihez, de nem is ad fel semmit.

! Minden teljesült az elmúlt nyolc évtized alatt, amire vágyott?

– Egyetlen pozíciót nem kaptam meg sosem: a dalszínházi főzeneigazgatóságot. Pedig már húsz esztendősen szerettem volna az Operaház tagjává válni, de ez a törekvésem az évtizedek során mindig valami miatt, és folyton az utolsó pillanatban, meghiúsult... Az opera gyerekkoromtól kezdve érdekelt. Amikor édesapám államtitkár lett, attól kezdve bérletünk volt a dalszínházba, és kívülről megtanultam a darabokat. Később azonban, amikor már a Zeneakadémiára jártam, kitűnőnek kellett lennem az ösztöndíjért – el kellett tartani a családomat –, így nem jutott időm semmi másra. Ráadásul osztályokat is ugrottam. De amikor végeztem, Tóth Aladárék felajánlották, bármikor nézhetek előadásokat az Operaházban, és éltem is ezzel a lehetőséggel, minden este. Egy alkalommal elmondtam, mi nem tetszett az aznapi dirigálásban, és meg is mutattam a levegőben. Tóth Aladár erre azt felelte: akkor jövőre jössz hozzánk. Én az

operaszeregetemmel két év alatt főzeneigazgatóvá válhattam volna...

! Mi akadályozta meg mindezt?

– Jött a forradalom... De külföldön is ez játszódott le többször, egymásután. Pedig ha egyszer beülök egy dalszínházba, úgy vélem, nem teszem ki többet onnan a lábam... Miután elhagytam az országot, eleinte zongorázásból éltem, így arra nem jutott időm, hogy korrepetáljak, amire pedig az operai munkához szükség lett volna. Később Solti György elintézte, hogy az Aix-en-Provence-i fesztiválon dirigáljak, de mire ez megvalósult volna, leváltották az intendánst... John Pritchard hívott korrepetálni a Glyndebourne-i Operafesztiválhoz, de mire vezényelhettem volna, meghalt... Itthon is ez a széria folytatódott, hiszen ahogy hazajöttem, Hámori József miniszter felajánlotta, legyen az Operaház vezetője. Aztán a közvetkező héten leváltották... A későbbi kísérleteim is mind kudarcba fulladtak, legutóbb például Harangozó Gyula pályázatában voltam megnevezve főzeneigazgatóként, majd az előzetes hírekkel szemben, nem ő nyerte meg a pályázatot... Persze, dirigáltam operaelőadásokat a világ számos pontján, de az, amire vágytam, hogy én készítsek elő vezetőként egy produkciót, állítsak össze repertoárt, nem valósult meg. Becsukódott előttem az opera ajtaja, bár talán, ha Szombathelyen születne egy játszóhely... De végülis most már nem bánom, hiszen a napokban jöttem rá, mindennek mi volt az oka.

! Mit gondol, mi?

– Mert ha békésen ülök egy helyen, akkor sosem születik meg az életregényem. A könyv, amelyet 1969 óta írok, azért lett olyan színes és érdekes, mert körbeutaztam a világot, rengeteg izgalmas emberrel ismerkedtem meg. A könyv tulajdonképpen pszichológiai dráma, annyira személyes, hogy a legjobb barátaim is meglepődve fogják olvasni néhány részletét. Most 2000-ig jutottam, de az utóbbi években is történtek érdekes dolgok, majd azt is papírra kell vetnem. Egyébként mindent Proust-i részletességgel írtam le. Visszatérve az operára, ennek kapcsán mindig az első feleségem jut eszembe, aki azt mondta: ne ragaszkodj semmihez sem, de ne is adj fel semmit.

! Mikor döntött úgy, hogy könyvet ír, és hogyan jutott ideje erre a zene mellett?

– Az első feleségemnek 1969-ben panaszkodtam arról, annyira színesen élnek bennem a gyerekkori emlékeim, hogy azt át szeretném adni az embereknek, ha egyszer lesz rá időm. Ő pedig azt felelte, sosem fog beleférni az életedbe, ha most nem kezdesz neki. Attól kezdve szinte csak dőlt belőlem a szöveg, mintha kinyitottak volna egy csapatot. A hordozható írógépet püföltem a repülőn, a taxiban, koncertre menet. Eszembe sem jutott volna kiadni, de második feleségem, Tunyogi Henriett nemrég, egy vacsorán találkozott a Libri igazgatójával, akinek említette a könyvem. Ő kért belőle néhány fejezetet, majd úgy döntöttek, megjelentetik mind a három ezer oldalt. Az első fele lát napvilágot szeptember végén, a második pedig februárban.

! Gondolom, a könyvében a zenekarokról is ír majd, amelyekkel eddigi pályafutása során dolgozott...

– Nem, mert ez a könyv tényleg regény. Közben dolgozom egy életrajzon, egy részével már készen vagyok, körülbelül háromszáz oldalas lesz, abban írom meg a szakmai vonatkozásokat. A most megjelenő kötetben viszont tényleg az érzelmi, pszichológiai rész kapott helyett, a belső életem fejlődése. Az első feleségem, aki kiválóan értett az irodalomhoz, korábban azt mondta, döntssem el, életregényt, naplót vagy életrajzot írok. Mivel annyira regényszerű volt, amit papírra vettem, hogy ez utóbbinál maradtam.

! Mennyiben változott a viszonya az együttesekkel az eltelt évtizedek alatt, hiszen szólistából lett dirigens?

– Minden zenekar ugyanolyan, csak nívókülönbségek vannak. A berliniekkel, a londoniakkal vagy a New York-i Filharmonikusokkal, azaz a legjobbakkal, mindig remek volt a kapcsolat. Ez utóbbi együttesnél volt olyan koncertem, amelynek végén egyesével minden muzsikusként odajött hozzám gratulálni. Érdekes módon az amatőr vagy ifjúsági zenekarok tagjai is imádták, hogy valaki olyan ismerteti meg velük a zeneirodalmat, aki profi. A rártati középzenekarokkal volt csak gondom, például egy

Koncerttel ünnepelte Vásáry Tamás zongoraművész, karmester 80. születésnapját Debrecenben. Az Ifjú zeneművészek Nyári Akadémiájának kísérőrendezvényén ballhatta a közönség az izgalmas, virtuóz hangversenyt

dán együttessel, amelynek tagjai megszokták, hogy mindenki gabszulál nekik, így az első próbán elmondottakra csak rángatták a vállukat. Másnap semmit sem csináltak meg abból, amit kértem. Ekkor mondtam azt: egy zenekarnak vagy memóriája, vagy ceruzája legyen... Végtelen türelmem van ahhoz, hogy egy rosszul játszó együttesből kihozzam a legtöbbet, de ha valakik nemtörődömségből muzsikálnak rosszul, az halálosan fel tud bosszantani.

■ Egy nyári interjúban azt mondta, sokszor a valódi tudásuknál is nagyobb teljesítményre ösztönöz zenekarokat. Mi a titok?

– Egyszerű a magyarázata, még a Rádiózenekarnál fogalmazták meg, ahol azt mondták, az én zeneszeretetem ragadós. Az emberiséget nem, de az embereket szeretem. Ha szeretettel állok egy társulathoz, az sokat számít. Az emberekben hihetetlen potenciák vannak, minden téren, csak ezt ki kell hozni belőlük. Rengetegen lennének képesek kézrátétellel gyógyítani, de a tudásukat kevesen ismerik fel. Nem kerül rá sor. Én sem tudtam magamról, de egyszer ilyen helyzet adódott, és azóta használom ezt a képességemet. A Rádiózenekarban is sok muzsikusnak mulasztottam már el a fejfájását. Van, akinél működik, van, akinél nem. Az okát azonban magam sem tudom... A zenekarokból pedig azzal, ahogy vezényelek, ahogy a műveket megközelítem, ahogy a muzsikussal viselkedem, előhozom ezt a többletet. Arról nem is beszélve, hogy tisztában vagyok azzal, zenekari tagnak lenni nem hálás szerepkör, hiszen a muzsikuskok

felőtt létükre iskolapadban ülnek, és az történik, amit a „tanár”, azaz a karmester akar, aki egy pálcával hadonászik... Eleve ezért infantilis egy együttes, mert megmarad ebben a státuszban. Arról nem is beszélve, hogy mindenki szólista akar lenni, és nem zenekari zenész... A karmesterség pedig érdekes hivatás. Valahogy dirigálni könnyű, jól vezényelni azonban nagyon nehéz. Így nem csoda, hogy sok szólistát csábít a karmesterkedés, hiszen a zenekar eljátszik mindent... Fürst János barátom mondta, amikor dirigálni kezdtem, vigyázzak, mert ha ezt olyan jól csinálom, hogy a zenekar respektálni kezd, attól kezdve válik ez a pálya roppant veszélyessé. Ha ugyanis kezdettől fogva kétbalkezes vagyok és rosszul csinálom, akkor a muzsikuskok a koncertmesterre néznek, és lejátszák a darabot. Ha azonban jól vezényelek, akkor követni kezdik a legkisebb rezdülésemet is, és mindent közvetítenek. Ha nem dirigálok jól, akkor ők is rosszul játszanak. Amikor a Bécsi Filharmonikusokat egy nyegle fiatalember vezényelte, elég rosszul, a próbán pedig folyton egzcécioztatta az együttest, a koncertmester a szünetben odament hozzá és azt mondta: ha ezt nem fejezi be fiatalember, akkor a zenekar megbünteti és valóban úgy fog játszani, ahogy maga dirigál...

■ Ön nemcsak karmester lett, hanem együtteseket is irányít, hiszen sok évig vezette a Rádiózenekart, az utóbbi években pedig a Savaria Szimfonikusok tiszteletbeli elnök-karnagya. Milyennek találja a közös munkát?

– Ha hosszabb ideig távol vagyok, akkor az első egy-két próbán nem vagyok elégedett a játékkal, és ezt meg is mondom nekik. De ilyenkor másnap már egy másik zenekar ül ott... Nagyon kedves, kellemes, készséges társaság, augusztusban a születésnap koncertemen is kiválóan játszottak, fantasztikus ajándékokkal leptek meg. Sokan rengeteget fejlődtek közülük az utóbbi időszakban. Örülök, hogy nemzeti zenekarrá váltak, izgalmas szezonnak kezdünk neki a szombathelyiekkel.

■ Melyek a következő, „ötéves” tervei?

– Ismét dolgozom a Rádiózenekarral, ez tényleg hosszú távú terv, folytatjuk A zenén túl című sorozatot, amelyet 1996-ban Várbíró Judit indított el, akkor 10 zeneszerzőt vetünk sorra. Nagyon szeretném egyébként mindezt újra venni, mert az a felvételi technika ma már régimódinak számít, így a sorozatot nem tudjuk külföldre eladni. Minden évben négy ilyen, koncerttel egybekötött tévéfelvétel lesz a Zeneakadémián. Novemberben például Csajkovszkijjal, decemberben pedig Bartókkal foglalkozunk. Ez tényleg születésnap év számomra, hiszen Debrecen, Szombathely után Budapesten is lesz Vásáry 80 koncert, október 15-én, a Müpában tartjuk az ünnepi estét, amelyen a Rádiózenekarral Mozart D-dúr zongoraversenyét és Beethoven IX. szimfóniáját adjuk elő. Emellett az együttessel Tajvanon lépünk fel több hangversenyen. Elképesztő ez a távolkeleti helyszín, a komolyzenei előadásoknak popkoncertet megszégyenítő sikere van. A két szólista Oláh Vilmos és Szabadi Vilmos lesz. Egyébként a szezonban még Olaszországban és Kínában is vezényelek, s itthon is sok koncertem lesz.

■ Második feleségével, a balettművész Tunyogi Henriettel is születik új előadás?

– Nyáron a Kaposfesteren léptünk fel azzal a programmal, amelyet korábban már a Tavaszi Fesztiválon is bemutattunk. Ezen zongoraműveket játszottam, Heni pedig a darabokra saját koreográfiáit mutatta be. De ő most nagymértékben a filmezés felé fordul, hiszen a Cannes-i Filmfesztiválon nagy sikert aratott a The Liver című alkotás, amelyet Heni rendezett, és amelyben játszik is. A fesztiválra emellett meghívták a To Music című filmet is, amely áprilisban megnyerte az amerikai Roger Ebert filmfesztivált, s ennek az egyik szereplője szintén Heni. Készül vele most egy rövidfilm is, amelyben Eszenyi Enikővel szerepel, emellett rendezőként egy festőnőről forgatott dokumentumfilmet. Most utolsó helyre került nála a tánc, meg-

előzi a rendezés és a szereplés. Szerencsére mindkettőhöz van kedve és tehetsége. Nálam is változott a sorrend, első az írás, a következő a dirigálás és csak a harmadik a zongorázás.

■ Miért lett a hangszer csak a harmadik?
– Mert idegesít. Mert nyolc éves korom óta ezzel foglalkozom. Ha készülök egy zongorás koncertre, olyan feszültség van bennem, ami miatt sosem tudok úgy játszani a hangversenyen, mint amire képes lennék. Karmesterként teljesen más a helyzet, akkor a koncerten teljesítek sokkal jobban. A próbákon ugyanis csak kontrollálok, és állandóan szelektálok, hogy mit mondjak el, hogy ne legyen túl sok, és túl kevés se. Mindig az

idővel küzdök, a helyzettel, a pszichológiával, hogy aznap a zenekarnak éppen mire van szüksége. Nem engedhetem el magam. A koncerten pedig nincs más dolgom, mint előadni, ezért akkor dirigálok legjobban. Az együttesek, amelyek nem ismernek, mindig csodálkoznak, hogy kétszer olyan jól sikerül a hangverseny, mint a próbák. Korábban nem adok bele annyit, átélésben sem, mert nem akarom elpuffogatni az összes puska-poromat. De most tényleg az elsődleges feladat az írás, ennek van prioritása.

■ Hányan fognak megsértődni a könyv miatt?
– Mindenki. Magamról is nagyon bizalmas dolgokat mondok el... Emberien írok egyéb-

ként még arról is, aki a családomnak a legnagyobb károkat okozta, mert megértem a motívációit. A könyv címének ezért először a megértést akartam adni, de végül üzenet lett. Azért, mert mindazzal, ami történt, úgy érzem üzent nekem az élet, s bízom benne, hogy ez az üzenet másokhoz is eljut. Remélem, tanulságos lesz. Sokan azt gondolják csak annak kell pszichológushoz mennie, aki beteg. Young azonban azt mondta, a pszichológia az egészségeseknek szól, hogy ne legyenek betegek, én vele értek egyet. Illik tudni, hogy mi történik az ember tudatalattijában, mert az összes rossz kapcsolatnak ez a magva...

R. Zs.

„Adják bele szívüket-lelküket a zenélésbe”

Beszélgetés Vermes Mária hegedűművésszel, 90. születésnapja alkalmából

Vermes Mária hegedűművész-tanár gazdag pedagógiai pályájának állomásai: 1950–57: Székesfehérvári Zeneiskola, 1957–71: Martin-Luther-Universität Halle/Wittenberg, 1971–76: Liszt F. ZTI., Pécsi Tagozat, 1976–81: Liszt F. ZTI Budapesti Tagozat, 1981–94: Liszt F. Zeneakadémia – egyetemi tanár, 1994–2011: Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola. Nevéhez számos kottakiadás (például a 300 év hegedűmuzsikája Szeredi S. Gusztávval közösen) és feldolgozás (többek között Händel g-moll chaconne hegedűre és brácsára) fűződik. Több megvédett zeneakadémiai DLA-disszertáció témavezetője.

■ Vermes Mária tanárnő betven évig tartó pedagógiai pályája során hegedűsgenerációk sorát nevelte fel. Kislányként mi tetszett meg a hegedűben?

– Ez nagyon érdekes történet. Először a nővérem kezdett el hegedülni. Mégpedig azért, mert az elemi iskolában a tanító bácsi az énekórát hegedűn kísérte. Az ő játéka annyira megtetszett a testvéremnek, hogy az első énekóra után azzal jött haza, nagyon szeretne ezen a hangszeren játszani. A szüleink rögtön beszéltek a tanító bácsival, Lukács Gyulának hívták, aki nagyon kedves volt és elvállalta a tanítást. Hetente kétszer adott hegedűórát. Egy év után a nővérem kifocamította a lábát és feküdni kellett. Ám elfelejtettek szólni a tanító bácsinak, aki a szokásos időben jött órát tartani. Mikor megtudta, mi történt, azt mondta: „Nem baj, akkor majd a kicsi!” Így kerültem én a hegedűhöz. Voltaképpen már akkor nagyon szerettem volna hegedülni, mikor a nővérem elkezdte a zenetanulást, de azt mondták a szüleim, hogy a hegedű nem ilyen kicsi gyerek kezébe való, nekem még nem szabad. Borzasztó szomorú voltam. Még nem jártam akkor iskolába.

Gyula bácsi nem volt hegedűtanár, de nagyon bensőségesen játszott a hangszerén. Még most is emlékszem arra a gyönyörű hangra, amit kihozott a hegedűből. Ez volt az, ami megszólitott bennünket, mi is ezt

szerettük volna megvalósítani. Az ő hatása is talán, hogy sokszor mondom kollégáimnak, minden tanár igyekezzék minél többet mutatni az órákon. Nemcsak technikailag, hanem mutassák meg a hegedű kifejezőképességét. A cél pedig, hogy a növendékek jó értelemben „megirigyeljék” a szép hangzást, és törekedjenek arra, hogy ők is olyan kifejezően használják a hangszert, mint a tanáruk.

Eltelt hat hét, mire a nővérem felállhatott. A tanító bácsi akkor azt mondta – amit nem fogok megérteni sohasem –, hogy most már túl vagyok a kezdeti nehézségeken és kár volna abbahagyni. Azért nem értem ezt a mondatot, mert tanárként minden fokon tanítottam, és nagyon jól tudom, hogy hat hét után még nincs túl a növendék a „kezdeti nehézségeken”. Ez nagyon kedves mondat volt tőle, ami máig megmaradt bennem, de érteni nem fogom. Gyula bácsiban óriási becsületesség is volt. Három év után azt mondta a szüleimnek, hogy ő ennél többet nem tud, keressenek nekem egy hivatásos tanárt, mert ő szeretetből tanított hegedűt. Szívesen gyakoroltam, és a szüleim biztattak, hogy érdemes. A nővérem is sokáig hegedült még aztán, de a nyelvek még jobban vonzották és végül magyar–latin–görög tanár lett. Sokszor beszélünk vele zenéről és játszottunk együtt duókat a későbbiekben is, mivel a család nagyon szerette, ha mi

Vermes Mária és egykori fehérvári növendéke, Dr. Kovács István 2013 augusztusában

ketten hegedülünk. Édesapánk végigbön-gészte a zeneirodalmat, hogy mi az, amit el tudunk játszani. A klasszikus duóirodalom nagy részét eljátszottuk.

■ *A szülők muzsikusok voltak?*

– Egyikük sem. Édesapám ügyvéd volt és a nővéremmel együtt ő is elkezdte a hegedű-tanulást, mert nagyon kedvelte ezt a hangszert. Szüleim mindketten nagyon szerették a zenét. Nyaralásaink alkalmával sok időt töltöttünk együtt, ilyenkor ők gyakran énekeltek. Ez mindig nagyon tetszett. A zene komoly szerepet játszott az életünkben, de nem mondhatom azt, hogy ez csábított a zene felé, hanem, mert a zene szép és mert élveztem. Sok mindenben átsegített. A hábo-rú – mint általában – a mi családunk életébe is beleszólt. Egyszer, amikor a Szondi utcá-ban hullottak a bombák, egyedül voltam otthon, éppen gyakoroltam és nem hallot-tam semmit a bombázásból. Az egészet vé-gig hegedültem. Mikor hazajöttek a szüleim és a nővérem, kérdezték, lementem-e az óvóhelyre, a pincébe. Csodálkoztam, miért kellett volna lemennem. Annyira elmélyül-ten gyakoroltam, hogy a nagy zajból, rázkó-dásból semmit nem érezkeltem.

■ *Mikor vált bizonyossá a zenei pálya?*

– Gábrriel Ferencnek köszönhetem, aki ze-neakadémiai tanárom volt. Nagyon sok ki-tűnő hegedűst adott a világnak. Velem meg volt elégedve, szívesen tanított és jól tud-tunk együtt dolgozni. Az ő osztályában sok jó példát láttam magam előtt.

■ *Ki volt Gábrriel Ferenc?*

– 1922-től 1959-ig tanított a Zeneakadé-mián, Hubay Jenő iskolájához tartozott és hosszú ideig a Hubay Vonósnégyes máso-dik hegedűse volt. Sok mindenben követte mestere tanítási elveit.

■ *Tanárnő zeneszerzést is tanult, mégpe-dig Viski Jánosnál.*

– Engem nagyon érdekelt a zeneszerzés. Nem mintha az lett volna a vágyam, hogy egyszer majd komponáljak és zeneszerző legyen belőlem, hanem szerettem volna megismerni, hogyan „működik” a kompo-nálás.

■ *Kodály Zoltán nevét is a tanárai között találjuk.*

– Mi voltunk az első évfolyam, akiket Ko-dály népzeneire tanított. Akkoriban még nem volt jegyzet, nem volt könyv, semmi nem volt, úgyhogy mi voltunk az „úttörők”. Kodály nagyon következetes tanár volt. Ta-nításának másik alapvető jellemzője volt tö-reetlen hite abban, hogy népzenei alapokkal mindenki hozzáférhet a zenéhez. Azzal a módszerrel – amit ő maga sohasem neve-zett „Kodály-módszernek”, a relatív szolmi-zálással – a kottát nem ismerőknek is meg tudta tanítani a zenei lapról olvasást. Na-gyon magas követelményeket támasztott ta-nítványaival szemben. A vizsgára száz népdalt kellett megtanulni és elemezni, abból tizenötöt választott ki. Nekem ráadásul nagy hátrányom az abszolút hallásom. A mások számára praktikus relatív szolmizá-ciót nekem magamban folyton transzponál-nom kellett.

■ *Tanárnő zeneakadémiai tanulmányai-nak kezdetén még Dobnányi Ernő volt az intézmény igazgatója. Van Dobnányi Er-nővel kapcsolatos személyes élménye?*

– Emlékszem, mikor megjelent a Zeneaka-démia folyosóján, akkor ott „egy oktávval feljebb” ment a hangulat. Nagy pillanat volt. Feltétlen tiszteletnek örvendett a diákok kö-rében is, áhítat vette körül. Bár a Zeneaka-démia első emberét akkoriban „csak” fő-igazgatónak hívták, mégsem a cím számí-tott, hanem az, hogy az óráin úgy mutatott, úgy játszott, mint a koncertteremben. Igaz-gatótsága alatt hihetetlenül sokat tett az in-tézményért és tanulóiért. Mindig részt vett a művészképző felvételi vizsgáin, ahol téved-

hetetlen volt a zenei tehetségek felismerésé-ben. Jó, hogy manapság egyre többet hall-hatók a művei koncerteken, rádióban. Ma-gam is sokat játszottam Dohnányi op. 21-es cisz-moll hegedű-zongoraszonátáját.

■ *Milyen művek szerepeltek a diploma-koncert műsorán?*

– J. S. Bach g-moll szólószonátája, a Men-delssohn-hegedűverseny, Ravel Tzigane, Paganini Boszorkánytánc című kompozíció-ja és még több apró darab, amire már nem emlékszem.

■ *Friss diplomásként Székesfehérváron folytatódott a pálya.*

– 1950-ben mentem Székesfehérvárra. Előtte három évig szabadúszó voltam és ak-kor nagyon sokat koncerteztem. Szép volt. Hívtak a mai Bartók Konzervatórium előd-jébe is, de nem akartam magam elkötelezni a minden napi délutáni tanítással (mivel ott délelőtt zajlott a közismereti oktatás). A szé-kesfehérvári tanítást úgy is meg lehetett ol-dani, hogy két teljes napra mentem. Egész nap tudtam dolgozni, mivel felnőtt növen-dékeim is voltak, akikkel délelőtt foglal-koztam. Nagyon jó tanári gárda volt ott akkoriban és Szekeres Kálmán igazgató nagyszerűen vezette az iskolát. Életet tudott lehelni az iskolába, rangot adott az intéz-ménynek. Nem csoda, ha örte lejöttek a ta-nárok Pestről Fehérvárra. Az ország legjobb hangszeres művészeit tudta tanári kara szá-mára megnyerni. Az ottani oktatásban ze-nekari gyakorlat is volt a hangszeresek szá-mára, így az életre készülhettek fel.

■ *Milyen volt Fehérváron tanítani?*

– Nagyon jó. Családi volt a hangulat, ám a munkát mindenki nagyon komolyan vette.

■ *Mi volt az oka, hogy 1957-ben más irányt vett Tanárnő pályája?*

– Időközben az NDK-ból karmesterek és különböző zenei korifeusok jöttek magyar zenészeket meghallgatni, mivel elsősorban vezetőképes muzsikusra volt szükségük. Engem és Szeredi S. Gusztávot is behívtak próbajátékra. Eredetileg három évre szer-ződöttünk, végül tizennégy év lett belőle, de rendszeresen hazajártunk Magyarországra. S még el nem felejttem: 1950 óta működött a Magyar Hárfás Trió, melynek tagjai Szeredi S. Gusztáv (brácsa), Molnár Anna (hárfa) és jómagam voltunk. Így mentünk ki, illetve Molnár Anna már júliusban kiutazott Hol-landiába, ugyancsak egy zenei meghívás-nak köszönhetően. Később az NDK-ban ta-lálkoztunk.

PORTRÉ

■ *Nem minden napi ez a hangszer-összeállítás. Mi szerepelt a repertoáron?*

– Elsősorban azok a barokk művek, melyeknél a billentyűs hangszert hárfá is helyettesítheti, ugyanis a hárfá nagyon jól illik a vonós hangszerekhez. Sokat dolgoztunk a műsorok kialakításán. Harminc évig játszottunk ebben a felállásban, végül a Szeredi-Molnár házaspár halála miatt szűnt meg a Magyar Hárfás Trió.

■ *Mi adta az ötletet az együttes magalakulásához?*

– Egy Saint-Saëns-darab, a Fantázia hegedűre és hárfára és jó néhány klasszikus hegedű-brácsa darab. A sok barokk kompozíció mellett – amit alternatív hangszerelésben hallhatott tőlünk a közönség – számos kortárs darabot is előadtunk. Ezek közül jó néhányat kifejezetten nekünk, erre a három hangszerre írtak a zeneszerzők, például Szokolay Sándor, Maros Rudolf több művet is, Kósa György, Farkas Ferenc, Percy Young, Vaclav Felix, Balassa Sándor.

■ *Tanárnő minden szinten tanított. Székesfehérváron alsófokon, az NDK-ban és itthon, a Zeneakadémián felsőfokon, a nyugdíjas években pedig középfokon.*

– Igen. Halleban a Martin-Luther Egyetem zenei fakultásának docense voltam, 1957 és 1971 között. Ez nem zeneművészeti főiskola, hanem az ottani zenetudományi intézet egyik elágazása, ahol a hegedű főtanfolyamokon tanítottam leendő zenetörténészeket, zene-tanárokat, vagy azokat az egyetemistákat, akik egy bizonyos szintet elértek a zenetanulásban és szerették volna hasznosítani tudásukat az egyetemi zenekarban. Az egyetemi zenekarral nagyon szoros kapcsolatot áptunk. A tanításban teljesen szabad kezdet kaptam, saját módszerem szerint taníthattam. A növendékeimmel kölcsönösen szerettük egymást. Még most is van olyan tanítványom, aki legalább egyszer egy évben meglátogat (ő végül szívsebész lett). Egy másik növendékem Rostockban lett kémiaprofesszor az egyetemen, vele máig levelezek. Volt, aki idejött nászútra.

Ezzel egyidejűleg a hallei Händelfestspiel-Orchesterben szóló-koncertmesteri feladatot is elláttam. Nyelvi problémáim nem voltak. A nővéremmel az ország legnagyobb leánygimnáziumába, az Andrássy úti Mária Terézia Gimnáziumba jártunk (a régi Zeneakadémia másik sarkán), ahol nagyon jó volt a nyelvoktatás.

■ *Miben különböznek a németek tőlünk?*

– A német emberek általában nagyon muzi-

kálisak. A muzikalitást illetően szerintem fölöttünk állnak, de nincsenek olyan kiugró tehetségeik, mint nekünk. Nálunk nagyobb az „amplitúdó”. Még egy dolog: nagyon szorgalmasak. Ha leckét kapnak, azt akkor is megcsinálják, ha nincs kedvük hozzá. Sokszor megmosolyogtató ez a kötelesség-tudat. Nálunk vagy lelkesedik valaki, vagy a sarokba dobja a hangszerét. Ez nagyon nagy különbség a két nép mentalitása között. Az biztos, hogy ott az általános zenei műveltség az átlagnívó felett van.

■ *Tanárnő hogyan építette fel a hegedű-órát, mit kért a tanítványoktól?*

– Először azt, ne arra gondoljanak, hogy ott vagyok, mindent játszsanak úgy, mint a napi gyakorláskor. Skálát, etűdöket mindig kértem, úgy, ahogy otthon is csinálták, hogy lássam, hogyan gyakoroltak, bár azt minden hangból lehet hallani. Általános tanítási recept nincs, személyre szabottan, a tanuló képességeit szem előtt tartva, egyedileg kell felépíteni az órákat. Nagyon fontosnak tartom a jó gyakorlást. Sokan még akkor sem tudnak jól gyakorolni, mikor már felsőfokon tanulnak. Ezen nagyon sok múlik. A másik fontos dolog, hogy jó legyen a hegedűs tartása. Nem a hegedűtartás, hanem egyáltalán, a testtartása, hogy minden pillanatban oldott és „ugráásra kész” legyen. Ez kell a zenében. Sokszor mondtam is a tanítványaimnak, hogy amikor kezükbe veszik a hangszert, akkor gondolják azt, hogy egy bűvös kör van körülöttük: csak ő és a hangszer – majd a kompozíció –, semmi más nem létezik. Akkor lehet valakinek egyéni kisugárzása. A legutóbbi időig tanítottam. 1994-ben mentem nyugdíjba a Zeneakadémiáról. Akkor kért fel Záborszky Kálmán, a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola igazgatója, hogy menjek hozzájuk tanítani. 2011-ig jártam be a Columbus utcába. Érdekes volt szembesülni azzal, hogy több ott tanító kolléga is egykori tanítványom volt. Egyáltalán, nincs jóformán olyan zenekar Európában, ahol ne lenne egykori tanítványom. Az is érdekes, hogy növendékeim közül sokan választották később az orvosi pályát.

■ *Állítólag a zene és a gyógyítás igen közel állnak egymáshoz.*

– Valóban. Még zeneakadémista koromban történt, hogy a tanárom megkérdezte, volna-e kedvem egy orvos-kvartettbe beülni primáriusnak. Mondtam, persze, nagyon szívesen. Kedves társaság volt. Kiderült, hogy három ideggyógyász játszott a többi szólamot. Azt mondták, hogy ha nem lenne

zene, akkor már régen saját betegük lennének...

■ *Tanárnő több bemutató szólistája volt.*

– Én mutattam be G. Wohlgemuth Hegedűversenyét, J. Rawp-Raupp németországi szorb zeneszerző Concerto und Essay című művét, melyet nekem ajánlott, mindkettőt lemezre is vettem. Kósa György nekünk (a Magyar Hárfástriónak) írta Miniatűrök című szerzeményét. Kósát még a Zeneakadémián ismertem meg, zongoratanárom volt. A Miniatűrök bemutatójához fűződik egy vidám kis történet, amit maga Kósa utólag mesélt el nekünk. Volt egy baráti házaspár-ismerősünk, akik minden hangversenyünkre eljöttek. Ezúttal is ott voltak, éppen a Kósa-házaspár mögé szolt a jegyük. Mikor a Miniatűröket játszottuk, Kósa odasúgta a feleségének, hogy nem is gondolta volna, hogy ilyen jó ez a darab. Erre a szókimondó hölgyismerősünk megkocogtatta Kósa vállát: „ha nem érdekl, menjen ki” – mondta a szerzőnek. Csak akkor szembesült, kit utasított rendre, mikor a darab végén kihívtuk a zeneszerzőt a pódiumra. A hölgy utána nem győzött tőle bocsánatot kérni...

■ *Bámulatos ez a mai napig tartó vitalitás. Mi a titka?*

– Mindig fiatalok között voltam. Ha az ember a tanítványaival többet van, mint a kortársaival, az fiatalon tartja a szellemet. Jómagam még két éve Finnországban és Horvátországban tartottam mesterkurzust. Másrészt szerencsés géneket örököltem. Édesapánk a halála előtti napon még latint magyarázott, kilencvenhat éves volt akkor, Édesanyám nyolcvanhat évesen az utolsó percig aktív volt. Azt tudom tanácsolni a mai ifjú muzsikuskoknak, hogy adják bele szívüket-lelküket a zenélésbe, nemcsak azért, mert ez is fiatalon tart (ez sem egy elhanyagolható szempont), hanem mert ez csodaszép dolog. Ezt először akkor éreztem, mikor a zeneakadémiai felvételim előtti nyáron Klotildlilgeten (Piliscsaba mellett) nagyon sokat gyakoroltam. A gyakorlósomat meghallották a szomszéd gyerekek. Az egyik kisgyermek azzal a kéréssel jött át, hogy átmennék-e egy kicsit hegedülni nekik. Átmentem. Körben ült tíz-tizenkét gyermek. Azokat a tekinteteket nem felejttem el, ahogy a szemükkel is itták a zenét. Óriási élmény volt látni rajtuk, hogy megértették, mit játszottam, mert ez ugyanolyan közlés volt a zene által, mintha szavakkal tettem volna. Csak a zene könnyebben érthető...

(Kovács Ilona)

Koncertekről

Aida az Iseumban – 2013. július 26.

Sok évtizede őrzöm első szabadtéri operaelményemként a szombathelyi Varázsfurolát – sajátos díszletként különleges atmoszférát kínált a helyszín, az újonnan feltárt szentély romjaival. 1999-ig rendszeresen rendeztek itt szabadtéri játékokat, majd a többéves munkával újjáépült Iseum 2011-ben is a varázsfurolával kezdte meg a nyári rendezvények második korszakát. A tavalyra elkészült lelátónak köszönhetően nagyobb közönség befogadására alkalmas a nézőtér – ebből adódóan azonban megváltozott a játszóhely aránya. Külön kihívás tehát elhitetni a monumentalitást az ily módon lehatárolt térben.

Az Iseumi Szabadtéri Játékok a harmadik évadban három programot kínált: operakedvelőknek az Aidát (két előadásban), az Evita tavalyi sikerén felbuzdulva a Jézus Krisztus Szupersztárt (amelyből kevésnek bizonyult a tervezett két előadás – a nagy érdeklődésre való tekintettel harmadikat is kellett tartani), valamint születésnapigálaként a „Vásáry 80”-t, a Savaria Szimfonikus Zenekar tiszteletbeli elnök-karnagy tisztségbetöltő Vásáry Tamás 80. születésnapjának előestéjén. Az idei évad különlegessége, hogy hazai kiválóságok mellett számos külföldi nagyság is szerepel a produkciókban. És nem feledkezhetünk meg a fesztivál főhőséről, a Savaria Szimfonikus Zenekarról, amelynek fáradhatatlan munkája (és teljesítménye) alappillére minden sikernek!

A fesztivál július 26-i nyitó előadását láttam, amelynek felfedezésszámba menő meglepetését a remek Amneris, Dana Liliana Ciuca jelentette. A többi főszereplő teljesítette a hozzájuk fűzött reményeket, Aidaként Lukács Gyöngyi, Radamesként Kiss B. Attila, Amonasrőként Alexandru Agache – pontosabban, játékuknak köszönhetően megelevenedett az operamese.

Az operalátogatót gyakran elkényeztetik a szöveg anyanyelvi fordításának kivetítésével. Így történt ez tavaly az Iseumban is a Figaro házassága esetében – idén azonban hiába várt ilyesmit az Aida publikuma. Aki csak nagy vonalakban ismerte a cselekményt, kénytelen volt a zene élvezetére hagyatkozni, s éppen ezért aligha valósulhatott meg a műsorfüzetben közzétett rendezői szándék. Kürthy András fontosnak tartotta (volna), hogy a nézőtérben ülők magukra ismerjenek, hogy rájöjjenek, hogy a

más helyszín és kor ellenére mindez rólunk is szól. Ehhez részletesen kellett volna követni a szöveget...

A produkció helyi erőit a Savaria Szimfonikus Zenekaron túl az Attitude Balettiskola növendékei képviselték, hozzájuk a Debreceni Opera Kórus és a Kolozsvári Magyar Opera Balettegyüttese társult, továbbá Amneris szolgálóiként a Iasi Román Nemzeti Opera nőikarának tagjai. A minimálisra redukált díszletek (Székely László) között jól érvényesültek a jelmezek (Czubor Zsuzsanna). A szereplők közül Amneris azzal tűnt ki, hogy otthonosan, felszabadultan mozgott a színpadon, egyaránt éreztetve szerepének súlyát és művészi kvalitásait. Kifejező mozgásával, gesztikájával éreztetni tudta a benne lezajló, olykor ellentmondásos érzelmek-indulatok összeütközését. Nyilvánvalóvá vált a figura összetettsége – amire egyébként leginkább elemzések szoktak rámutatni. Kiss B. Attila „adott”-nak vette szerepe ismeretét, stilizáltra redukálta a vizuális megjelenítést. Lukács Gyöngyi színpadi jelenléte az Agachével való jeleneteiben volt a legerősebb – igényes szerepformálása többek között a (mikroport használata esetén ritka) dinamikai kidolgozottságban is megmutatkozott.

Nem véletlen, hogy zenekaraink általában kedvelik Medveczky Ádámot operakarmesterként is. Azt érezhetik, hogy mindig „közelről” irányítja őket, szinte velük együtt halad az egyes részletek megszólaltatásakor. Lépésről lépésre, frázisról frázisra, fokozatosan bontja ki a zenei anyagot. Ez a biztonságérzetet adó irányítás egyaránt beválhat ritkán játszott és repertoárdarabok esetében; az előbbi esetben a tájékozódást könnyíti, az utóbbiban a részletekre irányítja a figyelmet (azaz, a felszínességet akadályozza). Ez a fajta hozzáállás egyetlen szál mentén sorolja az eseményeket, nem kedvez a kiélezett kontrasztoknak. Nem nagyítja fel a gesztusokat, de engedi kibontakozni a partitúrában rögzítetteket. S amikor valamelyik énekest elragadja a nagy indulat hevélete, s veszélybe kerül az együttjáték, pillanatokon belül visszatereli a szereplőket a zenei folyamat megszokott medrébe.

Most, amikor a nézőknek nem volt olvasni valójuk, s kizárólag szemükre-fülükre hagyatkozhattak, sok gyönyörködtető pillanatot szerzett a zenekari szólóállások érvényre juttatásával. Szabadtéren játszani: speciális feladat a pódiumhoz (vagy épp zenekari

árokhoz) szokott hangszereseknek. Másképp működik az akusztika, a voltaképp végtelen (behatárolatlan) térben könnyebb a tutti-hatások életre keltése, mint a bensőséges-meghitt halk tónusoké. Az intenzív piano (sőt, pianissimo) nélkülözhetetlen, hiányában jelentéktelenné (figyelmünkre nem méltóvá) silányulhat a hangzás – ha csak nem önmagáért beszélő, visszatérő dallamról/motívumról van szó.

Az Iseum-beli Aida-előadás élményt jelentett a szónak abban az értelmében, hogy a mű ismételt végigélése, a korábbi műismeret birtokában, aktivizálva a hang emlékképeket, többletet adott. Olyasmint, ami az „ott és-akkor” sajátja. *(Fittler Katalin)*

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2013. augusztus 30.

Idén harmadszor került megrendezésre Meskó Ilona vezetésével Nemzetközi Karmesterkurzus. A jelöltek zongoristákkal próbálhattak, valamint zenekar is rendelkezésükre állt. Hat művel foglalkoztak (Kodály: Galántai táncok, Erkel: Hunyadi László – nyitány, Beethoven: Coriolan nyitány, Verdi: A végzet hatalma – nyitány, Csajkovszkij: IV. szimfónia, Liszt: Mefisztó keringő), s ezek közül hármát a legeredményesebb résztvevők vezényelhetek a kurzust záró gálakoncerten.

A karmesterképzés feladata rendkívül összetett, hiszen a dirigens-jelöltek hangszere a zenekar – a zenekarral való műhelymunkára viszont kevés a lehetőség. Ha alkalmanként együtteshez is jutnak, gyakran részben jelképes az irányító tevékenységük, hiszen a hangszeresek a szólalmuk ismeretében szinte önjáróan is meg tudnák szólaltatni a műveket, tehát játéku nem mindig ad visszajelzést a dirigensnek mozdulatai értékéről, hasznosságáról. (S valljuk meg, furcsa hangzások születnének, ha mindig azt – és csak azt – játszanák, amit a karmester kér mozdulataival!)

Éppen ezért rendkívül hasznos minden olyan lehetőség, amely alkalmat ad ilyesfajta zenei kapcsolat-teremtésre, és pedig többszörös kontrollal. Meskó Ilona kísérlete sikerrel járt, évről-évre külföldi és hazai résztvevőkkel dolgozhat, akik közül többen visszajáró vendégek (ami egyben pozitív visszajelzés is!).

Az idei jelentkezők közül Hollandiából ér-

keztek a legtöbben (4 jelölt), magyar aktív résztvevő 3 fő volt. A gálakoncertre a Magyar Nemzeti Múzeum Dísztermében került sor, délutáni hangverseny keretében. Az évadkezdet előtti rendezvény iránt rendkívül nagy érdeklődés mutatkozott, a terem korlátozott befogadóképessége miatt nem is tudott bejutni mindenki.

A Díszterem korántsem hangverseny-színhelynek készült, akusztikai viszonyait jogosan érheti kritika. Ezúttal viszont korántsem jelentett zavaró tényezőt a hangzást megszépítő visszhangos környezet – jól illett a záróünnepség felfokozott légköréhez. Ilyen esemény alkalmával a lelkesedés háttérbe szorítja a kritikus felhangokat; mindenki örömezen-hangulatba kerül.

A MÁV Szimfonikus Zenekar életének szerkesztését képezik a fiatal-pályakezdő muzsikusokkal való együttműködés. Gyakran vállalkoznak diplomakoncerteken való közreműködésre, s versenyeken is ellátják a zenekari kíséretet. Mivel énekesek kíséretében is rendkívül sok tapasztalatra tettek szert, ideális partnerek a kezdő karmesterek számára is.

A mesterkurzus ideális időpontban került megrendezésre: ezúttal a zenekar is profitálhatott a rendezvényből: a próbák során „összerendeződhetnek” a nyári szünetet követően, így évadkezdéskor koncentrált munka kezdődhet. Az évad „nulladik koncertjének” lelkes fogadtatása további lendületet adhatott számukra.

A műsor nyitószámát, a Verdi-nyitányt Vincent Cheng vezényelte (Kanada – Hong Kong). Érezhetően az egyes tematikus szakaszok markáns karakterizálására koncentrált. Maximálisan megbízott az együttesben, a „beintések” technikai segítségével is viszonylag ritkán élt. Vezette viszont az áradó dallamokat, széles mozdulatainak meg is volt a hatása! A pregnáns ritmika atmoszféra-teremtő erejű volt, s a hatáshoz nagyban hozzájárult dinamikai skálájának lehetfinom pianissimótól dübörgő fortissimóig tartó, rendkívüli szélessége. Ütemezésnél az ütemkezdő intése hol lefelé irányult, hol pedig – operakarmestereknél gyakori módon – felfelé. E váltogatás nem ment a zeneiség rovására, ám rendkívül veszélyes: jó együttes kell (és összeszokottság), hogy ne zavarja meg az ilyesfajta irányítás a muzsikusokat.

A második műsorszámot, Liszt Mefisztó-keringőjét a holland Sander Teepen irányításával játszotta a zenekar. Testreszabott műsorszám volt ez a megnyerő fellépésű dirigensnek, aki intenzíven lelkesítette muzsikusait a dinamikus játékra, a fokozásokra. Rengeteg energiát fordított erre, miközben a megszülető hangzásból érezhette, hogy ez korántsem szükséges, hiszen fogékony partnerekkel dolgozik. A plakátfestő közérthetőségre és hatásosságra törekvése dominál az elképzeléseiben. Állandó jelenléte biztosíték arra, hogy mindenkor muzsikusait kifejező játékra fogja sarkallni. Amiről

célszerű lenne leszoknia, az a „rugózás” – ami alkalmanként hatásos eszköz, így, mechanikussá válva inkább csak zavaró tényező. Ezzel azt éri el, hogy a hangszereket a szólamukat nézzék, azaz, kiküszöböljék a látóterükből.

Hollandiából érkezett dirigens volt a kurzus legeredményesebb résztvevője. Michael Engelbrechtnek Csajkovszkij IV. szimfóniája jutott. Ebben a környezetben eleve nagy sikert biztosító feladat volt, amelyet magabiztosan oldott meg. Kezdetben a megfelelni-akarás akadályozta a felszabadult muzsikálásban, s koncentrálttsága mosolytalan muzsikálásra készítette a játékosokat. A IV. tételre felszabadult, s attól kezdve hallhatóan örömezenélés lett a finálé. Engelbrecht alapos partitúra-ismerete megmutatkozott abban is, hogy a szólambelépések beintésével mintegy kézben tartotta a zenekari összhangzást. Lemond viszont – s éppen Vincent Cheng dinamikai érzékenysége után volt feltűnő – a dinamika szabályozásáról; a tényleges megvalósítást a zenekari játékosokra bízta, ő a zenei formaszakaszok mentén csupán a karakterek tükrében körvonalazza a megszólaltatandó zenei anyag alakját. Kevésbé visszhangos teremben, kevésbé összeszokott együttesnél ez a hozzáállás rendkívül veszélyes!

A koncert, összességében afféle zeneünnepé varázsolta e péntek délutánt – étvágygerjesztő előételként a hamarosan kezdődő évadhoz.

(Fittler Katalin)

TISZTELT OLVASÓNK!

Amennyiben Önt érdeklik a Zenekar újság témái, ne tétovázzon megrendelni a teljes cikket tartalmazó újságot!

ÖN IS LEGYEN ELŐFIZETŐNK!

a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös szaklapja

Megjelenik: évi 6 alkalommal • Éves előfizetőknek 295 Ft/db + postaköltség 250 Ft/db
6 szám: 1770 Ft +postaköltség 1500 Ft • Összesen 3270 Ft/év

Eljut:

A magyar hivatásos szimfonikus zenekarokhoz, zenei intézményekhez, és a zene iránt érdeklődőkhöz.

Foglalkozik:

A magyar és külföldi zenei közélet aktuális történéseivel, szakmai érdekességekkel, hangverseny-kritikákkal, zenetörténeti írásokkal, szakszervezeti témákkal, jogvédelemmel, hangszertörténettel, a zenészek egészségi bántalmaival, illetve azok megelőzésével és gyógyításával, valamint hangverseny-programokkal.

Megrendelhető e-mailben: info@zenekarujsg.hu

Megrendelés esetén kérjük feltüntetni a pontos címet, valamint csekk, vagy áfás számla igényét.

Utóbbi esetén kérjük a számlázási cím feltüntetését is.

POPPER DÁVID

Szül. 1843. június 16. Prága – megh. 1913. augusztus 7. Baden (Bécs mellett) – 2. rész

POPPER DÁVID A BUDAPESTI ZENEAKADÉMIÁN (1886–1913)

Popper Dávid 1868–1873 között volt a bécsi opera szólócsellistája. Ezt követően első feleségével, Sophie Menter zongoraművésszel – Liszt kiváló tanítványával – koncertezett szerte Európában. 43 éves korában költözött Budapestre, ahol 27 esztendeig tanított a Zeneakadémián. Az intézmény 1886/87-es évkönyvéből megtudhatjuk, hogy „*e tanévben állítottatott fel a gordonka főtanszak I-ső évfolyama.*” Ekkor két növendéket vettek fel. Ebben a tanévben mind Hubay, mind Popper évi fizetése 1200 forint volt, és a működés tartamára 1000 forint pótlékot, és 300 forint lakbérpénzt kaptak. Csáky miniszter 1889. június 19-én elrendelte, hogy a Zeneakadémián tanító, de magyarul nem tudó tanárok két éven belül sajátítsák el a magyar nyelvet. Popper ekkor az alábbi levéllel fordult Mihalovich igazgatóhoz.

„Nagyságos Igazgató úr!

Nagyságodnak 1889. nov. hó 16-án kelt nagybecsű felbívására vonatkozólag van szerencsém a vall. és közokt. m. kir. Minister úr Ó nagyméltóságának 26559. sz. alatt kelt rendeletéhez képest tiszteletteljesen kijelenteni, miszerint minden igyekezetemet oda fogom fordítani, hogy a magyar nyelvet két év alatt lehetőleg elsajátítsam és pedig kiválóan a tanítás igényeinek céljából, s hogy e tekintetben már is némi előismerettel bírok, miután már néhány hónap óta rendszeresen foglalkozom a magyar nyelv tanulásával.

Alázatos szolgálója
Popper Dávid”

Az 1892. febr. 17-én kelt, 4823. számú miniszteri iratból már többek között az is kiderül, hogy „Popper Dávid ért magyarul”. Amikor Mihalovich, a Zeneakadémia igazgatója Popper Dávidot – Hubay Jenővel együtt – 1898-ban a Ferencz József érdemrend kereszttje kitüntetésre javasolta, a felterjesztéshez az alábbi életrajzi ismertetőt csatolta:

„Popper Dávid a jelenkor legkiválóbb gordonkaművésze. Szül. 1846-ban (helyesen: 1843-ban) június 16-án Prágában.

1863 óta egész Európán át hangversenykörutakat tett. 1868–1873-ig a bécsi opera zenekarának volt első gordonkása. Ez évtől kezdve első nejével, Menter Zsófiával hangversenyezett leginkább London, Páris, Szt. Pétervár, Berlin, Bécs és más városokban. 12 év óta az orsz. m. kir. zene-akadémia tanára. Családjába már egészen magyar szellem költözött be. Fia már jobban érti a magyar nyelvet, mint a németet. Zenei viszonyainknak Popper egyik kiváló oszlopa. Örvendünk, hogy itt telepedett le. Úgy vagyunk vele, mint a boldogult Volkmannel, ki 40 évi Budapesten való tartózkodásával a hazai sőt a nemzeti magyar zenének is kiváló szolgálatokat tett. Mint ember, mint művész, mint zene-költő, mint tanár a legfelsőbb kitüntetésre egyaránt méltó.

Megkülönböztetett tisztelettel
Mihalovich
igazgató

A továbbiakban lássuk, hogy Popper kinevezését követően hogyan kezdődött a Zeneakadémián a gordonka és a kamarazene oktatása.

Az 1887/88-as tanév elején 5 növendéke volt Poppernek. Ekkor hat órában tanított gordonkát, és 2 órában kamarazenét.

Az 1888/89-es tanévben már hatan jártak gordonka főtanszakra. Ekkor heti 8 órában tanított csellót, és mellette kamarazenét. A Zeneakadémia iratai között található jegyzékből megtudjuk, hogy az Andrassy út 89-ben lakott, és évi fizetése 2200 forint volt. Az 1889/90-es tanévben gordonkát heti 9 órában, kamarazenét heti 2 órában, majd az 1890/91-es tanévben gordonkát 11 órában, kamarazenét 2 órában tanított. Fizetése 2500 forintra emelkedett. Ebben a tanévben már a III. és IV. osztályos zongorista növendékeknek is kellett kamarazenére járni, ezért a vonós-triókat és a vonósnégyeseket Popper, a zongorás kamarazenét Hubay tanította.

Az 1892/93-as tanévben a gordonka tanszakra az akadémiai oktatás időtartamát három évről négy évre emelték. A IV. osztály a virtuozitás iskolája lett. Poppernek ekkor a gordonka főtanszakra heti 9 órában tanított, kamarazene-óráinak száma háromra növekedett.

Az 1900/1901-es tanévben a tanárok már koronában kapták a fizetésüket (1 forint 2

koronának felelt meg). A jegyzékből kitűnik, hogy Popper fizetése ekkor 4600 korona lett és továbbra is az Andrassy út 89-ben lakott. Az évkönyvből azt is megtudjuk, hogy „...a gordonka tanszakra is az előkészítő tanfolyam megnövekedett óraszámának betöltésére új tanerő alkalmaztatott Schiffer Adolf személyében, a ki Popper tanárnak legkiválóbb tanítványa volt.”

Itt említjük, hogy Schiffer mellett Poppernek olyan kiváló növendékei voltak, mint a bécsi születésű Bürger Zsigmond (a budapesti opera szólócsellistája), a csaknem az egész világot bejáró, és több mint 2000 koncertet adó Földesy Arnold, valamint Kerpely Jenő (Waldbauer-Kerpely kvartett, amely külföldön „Magyar vonósnégyes” néven lett ismert), Son Harry (Budapest-kvartett) és Zsámboki Miklós (a budapesti opera szólócsellistája, a Hubay-vonósnégyes tagja), hogy csak néhányat említsünk. Növendékeinek teljes listája a „Fejezetek a Zeneakadémia történetéből” c. könyvben olvasható (lásd Gábor Ágnes Popper-tanulmányát).

Popper tanítványa és utóda, Schiffer Adolf rendkívül eredményes tanárnak bizonyult. Olyan növendékek kerültek ki a keze alól, mint Baráti György (Princetown), Buttula László (Berlin), Hartmann Imre (London), Léner-kvartett), Hermann Pál (Párizs), Hütter Pál (Luzern), Machula Tibor (Berlin), Palotai Vilmos (Székely-kvartett), Scholz János (Roth-kvartett, USA), Schuk Lajos, Starker János (USA), Rejtő Gábor (Léner-vonósnégyes, Alma-trió, USA), valamint Csuka Béla, Dénes Vera és Banda Ede.

1904 nyarán Popper súlyos beteg lett, ezért a tanév elején nem tudta folytatni a tanítást. Amint Mihalovich igazgatónak a miniszterhez, 1905. január 3-án írott levelében olvashatjuk, „...Popper Dávid tanár a nyár folyamán súlyos műtétet állott ki: sokáig élet és halál közt lebegett s hónapokig ágyhoz kötve csak nehezen épült fel. Ennél fogva a folyó tanévben e kiváló tanár csak december hó elején vehette át a tanítást.”

Popper 1904-ben ünnepelte 40 éves művészi jubileumát (először 1864. január 24-én, Berlinben lépett fel a nagy nyilvánosság előtt Volkmann Róbert csellóversenyével, Hans von Bülow vezényletével). Betegsége miatt a hivatalos ünnepségre csak egy évvel

később, 1905 március 28-án kerülhetett sor, a Zeneakadémia dísztermében. A művész ünnepi hangversenyét március 29-én tartották a Royal-szálló nagytermében. Az erre az alkalomra alakult bizottság a kiváló csellóművész és tanár érdemeinek elismeréséül – gyűjtés eredményeként – Popper nevét viselő, 10.000 koronás jutalomdíj-alapítványt létesített abból a célból, hogy annak kamatait évente két arra érdemes, fiatal magyar csellista jutalmazására fordítsák. A hangversenyt 300 fős ünnepi vacsora követte a szálló éttermében. Mivel a nemrég felgyógyult Poppert a ünnepségsorozat teljesen kimerítette, fia, Popper Leó köszönte meg a megtiszteltetést, és olvasta fel apja alábbi sorait (lásd: „Fejezetek a Zeneakadémia történetéből”, 160. l.):

„Hölgyeim és uraim! Bejártam a nagy világot keresztül-kasul; láttam sok szép országot, várost, megismertem sok kedves embert, asszonyt. De fiatal művészkorom óta, a mikor először bozott a jó szerencse ide, sehol a világon nem éreztem magamat oly boldognak, mint itt, e gyönyörűsége, szabad hazában, az édes-bájós nők, e szeretetreméltó, finom ízlésű emberek között. És a midőn később azzal a meghívással tisztelték meg, hogy mint az Orsz. M. K. Zeneakadémia tanára itt állandóan letelepedjem, akkor én lelkesedéssel követtem a meghívást. És íme, önök így jutalmaznak meg azért, a mi már magában véve is nagy öröm volt nekem. Megjutalmaznak, mint Krőzusai a szeretetnek, a barátságának és annyi elismerésnek, hogy az szerény érdemeimet messze-messze túlhaladja. Forró és szívből jövő köszönetemen kívül csak azzal az ígérettel fejezhetem ki bálámát, hogy – a míg Isten erőt ad nekem – szeretett hazánknak, különösen pedig annak a kitűnő intézetnek fogom szentelni minden erőmet, a melynek tanári karához tartozom. Ez a két nap pedig, a melyeken csekély személyemet ragyogó ünneplés központjává tették, emlékeim dús kincsében a legdrágább gyöngy lesz mindenkoron. Örök bálámát mindazoknak, a kik életemnek meghozták ezt a gyönyörű perczet. Éljenek sokáig!”

Miután a jelenlevők hosszan éljenztek Poppert, a művész végül felállt, és könnyektől meghatva, a következőket mondta: „Engedjék meg, hogy mély meghatottságomban csak annyit mondjak: köszönöm, nagyon köszönöm! Isten áldja meg önöket!”

A világhírű csellóművész elhunytá alkalmával Hubay Jenő az alábbi írásban méltatta

Popper Dávid tevékenységét a Zeneakadémia 1913/1914-es évkönyvében:

Popper Dávid, a nagy mester, a mi szeretett pályatársunk, kitől a nyári szünet előtt még vidám bangulatban és jó egészségben búcsúztunk el – nincs többé. Szép balála volt. Egy diadalokban, elismerésben és sikerekben gazdag, törhetetlen munkásságban eltöltött élet után, abban a pillanatban, mikor a legújabb kitüntetésben részesült, barátainak, tisztelőinek virágai és ünneplése közt hagyta el az életet s lépett át a halhatatlanságba.

„Les dieux s'en vont” – az Istenek eltávoznak. Ő is azon nagyok közé tartozott, akiket pótolni nem lehet.

Az a buszonbét évi, semmi árnyék által meg nem zavart benső barátság és együttműködés, mely hozzá fűzött, készlet arra, hogy visszapillantást vessek az ő nagy művészetére és egyéniségére.

Amidőn én buszonbat évvel ezelőtt az idegenből hazámba visszatértem, Popper Dávid Budapesten hangversenyezett nagy sikerrel. Liszt Ferencnek az volt a nézete s jól tudtam én is, hogy az akkor még igen alacsony színvonalú budapesti zenei életet csak úgy lehet nagy arányokba fejleszteni, ha nagybíró művészeket sikerül a fővárosba telepíteni. Popper bajlandó volt a neki fölajánlott gordonkatanszéket a Zeneakadémián elfoglalni s e pillanattól kezdve a legnagyobb szeretettel támogatott nagy művészetével minden olyan törekvést, mely a magyar zeneművészet felvirágoztatásának szolgálatában állott.

Első közös célunk volt egy quartett-társulatnak az alapítása. Popper ideális kamarazenesz volt. Mint a Hellmesberger-quartett gordonkását, sok éven át Bécsben is ünnepelték. Nálunk aranyos kedélyével s szellemes megjegyzéseivel társainak a próbákat valóságos élvezetté varázsolta. A modern irodalomban Brahmsot becsülte leginkább, akinek műveit szeretettel interpretálta. Még Csajkovszkij iránt is érdeklődött – de általában véve, nebezen volt rávehető egy modern műnek eljátszására. Sokszor mondta: „Én már csak a régi mesterek híve maradok.” Mindazonáltal a magyar szerzőket örömmel és odaadással támogatta. A mi négyes társulatunk adta elő kéziratból Aggbázy Károly, Beliczay Gyula, Dobnányi Ernő, Farkas Ödön, Jámor Jenő, Koessler János, Major Gyula, Szendy Árpád, Végh János és mások kamarazene-műveit. A próbák mindig az Andrássy-úti lakásának sarok-szalonjában voltak. Oda jöttek és ott vettek részt a próbákon úgyszól-

ván a világ összes nagy zongoraművészei, akik kamaraestélyeinken közreműködtek. Sok fényes név, köztük Brahms is. A főpróbákon Popper baráti köréből sokan hallgatták a mellékszobában Brahms műveinek még kéziratból játszott első előadását. Egy sarokban pedig ceruzával a kezében a már serdülő, oly rendkívüli sokoldalú tehetséggel megáldott Popper Leó ült, s papírra vetette egy-egy híres embernek arcvonásait. Próba után a boldog apa, sherry mellett, büszkén mutatta a jól eltalált portrait-vázlatokat.

A sors úgy intézte, hogy legutoljára az én házamban szólaltatta meg a mester csellójának búvós hangját. Feleségem kérésére egy nálunk rendezett zeneestélyen, február 25-én, együttesen eljátszottuk Mozart g-moll quintettjét. Mintha érezte volna, hogy ez battyúdala lesz, oly mély iblettel és bensőséggel tárta fel Mozart transzcendens művének kincseit. De a hallgatók is meg voltak illetdve s alig volt valaki, aki könynyekig meg nem volt hatva.

Popper művészetének két főjellemonása volt, az objektivitás és puritánizmus. A benne lakozó szenvedélyt mindig féken tudta tartani. Érzelmét csak az előadandó mű szolgálatában érvényesítette; sohasem követett el virtuózi túlzást annak rovására; szóval az előadandó mű és az ő művésze egygyé forrtak. Popper azonban nagy virtuóz is volt, akit méltán neveztek kora legnagyobb gordonkaművészenek. Bejárta többször egész Európát s megjelenése mindenütt ünnep volt. Nemes, nagy, széles hangjával képes volt az érzelmek egész skálájának összes hangjait megrezgetni, technikája fölülmúlhatatlan volt, nem ismert neheziséget. De mint minden nagy mester, ő is tökéletesbitette hangszerét azáltal, hogy technikáját részint kibővítette, részint más alapokra helyezte; új és nagy hatásokat tudott ezáltal elérni. De ehhez a hangszer legrejtettebb titkainak ismeretén kívül zeneszerzői tehetség is kell. Ez a tehetség is megvolt Popper Dávidban, s mint zeneszerző is jelentékeny helyet foglal el a világirodalomban. Zeneszerzői tehetsége bár a gordonkairodalom gazdagítására szorítkozik, e téren azonban oly sikereket ért el, mint akár Chopin a zongorairodalom terén.

Popper megteremtője a modern gordonkairodalmának. Alig van csellóvirtuóz, kinek műsorán ne szerepelne egy Popper-szerzemény. Számos versenyművein kívül, melyeknek legfőbb jellemonása a formai tökély, százakra menő kisebb művei a hallgatóságban az érdeklődést mindig ébren

tartják szípkarkázó szellemességükkel, mely vagy a dallamszövésben, vagy a harmonizálásban, vagy a ritmusok pajkosságában, de a darab menetében valamiképpen mindig lebilincselően megnyilvánul. A rendkívül színes, dallamos, szellemes darabokkal a csellóművészek a közönséget mindig elragadják.

Amilyen szellemes volt műveiben, olyan volt az élete is. Csupa derű, csupa melegség – valóságos napfény. Ideálisan gondolkozó ember volt, akitől messze állott minden rossz indulat. Kollégáiról mindig a barátság hangján a legnagyobb jóakarattal és objektivitással nyilatkozott. Ha valaki hozzáfordult támogatásért – sobasem talált zárt ajtókra.

Mint tanár pedig a legelső helyen állott. Tanítványaira rányomta az ő nagy művészetének a bélyegét. Növendékei elsajátították tőle a gordonkaművészetnek azokat a nélkülözhetetlen tulajdonságait, amelyek segítségével a legmagasabb művészi fokot elérni nem lehet. Bármilyen tehetséggel is voltak megáldva növendékei, mindannyian elsajátították mesterüktől a széles nagy hangképzést, a könnyed vonókezelést és a művészi, minden salaktól és szertelenségtől mentes előadást, melyet ő mindenképpől megkívánt tőlük.

A magyar kultúrának azonban kétszeres oka van őt gyászolni, mert az benne többet vesztett a nagy művésznél. Igaz barátja volt a magyar nemzetnek, szerette zenéjét, teljes odaadással támogatta a magyar zene barcosainak törekvéseit. Bár külföldön született, attól a perctől kezdve, mikor a Zeneakadémia kötelékébe lépett, magyarrá lett szívében. Gyászoló özvegye meg is tanult magyarul s korán elhunyt, egyetlen fiát magyar nevelésben részesítette.

Akiknek alkalmuk volt őt megismerni, derűs mosolyát, bársonyos jóságos szeméit, szép fehér fejét csak egyszer látták, sobasem fogják elfelejteni.

Dr. Hubay Jenő

A továbbiakban Kígyósi Árpádnak, a Fodorzeneiskola egykori tanárának, a Zenei Szemle 1925. évi 8-9. számában megjelent írását adjuk közre („Fejezetek a Zeneakadémia történetéből”, 181-182. l.):

Ki ne emlékezne vissza szívesen növendékeire, különösen akkor, ha azok még a „régiről”, nyugodt békeévekbe nyúlnak vissza. Mert bizony úgy érezzük, mintha nem is tíz, hanem sokszor tíz esztendő választana el bennünket attól a más világtól, mely még tíz év előtt volt...

A sok kedves emlék közül talán legkedvesebbek a csütörtöki Popper-féle vonósnégyes óráink. Emlékszem, hogy vártuk mindig ezt a csütörtök délutánt, milyen átszellemülten léptük át a II. em. XVII-es termet, mely egy gyönyörű emléklakettel ma is figyelmezteti a belépőt és az „utódokat” arra, hogy e teremnek nagy múltja van. Popper Dávid tanított itt! Le a kalappal! Amikor pedig beléptünk ide, s megpillantottuk a Mester örökké mosolygó száját, leírhatatlanul jóságos szeméit, gyönyörű fehér baját, máris egy más szférában éreztük magunkat, mint amelyet az imént a folyosón otthagytunk. Nem is tudom birtelenében, hogy mi volt az, mely annyira batással volt ránk, ha az öreg mester közelében lehetünk. Elmésége, állandó jókedve feltétlenül felvillanyozott bennünket is, akik bizony a sok gyakorlás és a sok melléktanszak látogatása mellett fiatal fizikumunk dacára is gyakran fáradtan ültünk le a pult elé „blatolni”. De nem is ez volt az, ami tulajdonképpen annyira vonzott bennünket Popperhez. Viccelődései kétségtelenül tetszetek, nevetünk, szórakoztunk, felfrissültünk egy ilyen csütörtök délután, de volt valami más, valami látbatatlan földöntúli erő az öreg Mester tiszteletet parancsoló arcában, mely annyira magnetikus batással volt mindannyiunkra.

Humora, szellemessége köztudomású volt. Halála után több lap közölte vicceit, szójátékait (különösen a szójátékok iránt volt pompás érzéke). Mondják, hogy mikor megbívták a Zeneakadémia tanárának, felsőbb helyről két dolgot kértek tőle. Hogy tanuljon meg magyarul és magyarosítsa meg nevét. Az első kérésre azt felelte, hogy ez nebezen fog menni, de a másodikról esetleg lehetne szó. – „És mire magyarosítaná a nevét, Mester?” – kérdezték tőle. Popper csodálkozva nézett az illetőre, és a világ legtermészetesebb hangján felelte: „bát popprikára!” Az Operaházban egy alkalommal délelőtti főpróbáját tartották valamelyik újdonságnak. Popper is ott volt a ballgatók között. A főpróbát nem kezdték meg pontosan, ahogy jelezték, talán azért, mert Baré Emil, a hangversenymester még nem érkezett meg. Popper türelmetlenül járkált fel és alá, mindig óráját nézte, mert neki már az akadémián kellett volna lennie. Türelme azonban már fogytán volt, midőn egyszerre kitört: Na ja, aber was ist? was ist hier? ká-báré?

A vonósnégyes-órákon gyakran volt brácsista hiány, mert a növendékek közül kevesen tudtak annyira brácsázni, hogy vállalkoztak volna egy brácsa szólam le-

blatolására. Én nagyon szerettem a mélybegegedőt, forsziroztam azt, s sokszor órákon keresztül brácsáztam a mesternél, így tehát a két év alatt, amíg bozzá voltam beosztva, alkalmam nyílt jól kiismerni őt, megfigyelni egyéniségét és megjegyezni sok kedves momentumot az emlékezetes vonósnégyes-órákról. Sobsem felejttem el, amint egy ízben egy fél órával később értem be az órájára, mint ahogy az kezdetét vette volna. Véletlenül nem volt ott egy brácsázó sem, a quartettet tehát nem lehetett megkezdeni. Mire odaértem, a professzort már a folyosón, illetve az ajtó küszöbén láttam, és jobb karját felemelve, kezét ökölbe szorítva, fenyegetően rázta azt. Nem szólt egy szót sem, de oly kedvesen mosolygott ehhez a mozdulathoz, hogy én legjobban szerettem volna ekkor letérdepelni eléje, és megcsókolni azt a gyönyörű, öreg, eres, finom kezét. Persze még zibált a mellem a sietéstől, midőn lenyomott a székre a pult elé brácsázni. Nem is tartott sokáig, hogy a blatolásban „szétmentünk”.

Popper a hátam mögé állt és a fejemre kop-pintott. (Mindig így adta tudtára az illetőnek, hogy tévedett.) Wo sind Sie denn? (Hát most hol van?) – kérdezte. (Legtöbbnyire németül beszélt az órákon is.) Most visszagondolva erre, csak az úgynevezett „kamaszkorban” engedtettem meg magamnak ezt a merész feleletet: In der Musikakademie (A Zeneakadémián). – Ja so – felelte a professzor – ich habe gedacht, dass Sie schon in Neupest sind! (Ez igaz, azt hittem már Újpesten van). – E napon különösen jó kedvében, viccelődő hangulatban volt. Egy kamarazene hangversenyre a Schubert d-moll quartettet kellett előkészíteni, de a primárius szerepe még nem volt betöltve. Jöttek az indítványok részünkről: Koncz Jani, Benkő Aliz, Bárdos Aliz. Popper közbeszólt: Was Benkő Aliz? Bárdos Aliz? Mir ist das aliz-eins! (Hogy Benkő Aliz, vagy Bárdos Aliz? Az nekem édes mindegy!) – A vonósnégyes műveket a vonósokkal egyidejűleg majdnem mindig a zongorán is lejátszotta (persze fejből, hisz nagyszerű zenei memóriája volt). Ilyenkor a tételek végeztével felállt a zongorától és Napóleon-pózba vágva magát, büszke és tréfás hangon mondta (ha például egy Beethovent játszottunk): Das war Beethoven-Popper! (Ez most egy Beethoven-Popper mű volt!) – Nicht war, Herr Professor – fordultam egyszer bozzá – Beethoven hat schwer gearbeitet? (Professzor úr, úgy-e Beethovennek a komponálás sok fáradságába került?) – Ja, ja freilich, aber ich habe ihm geholfen! (Igen, ez feltétlenül igaz, de én most segítet-

tem neki) – felelte röviden és a legnagyobb komolysággal. – Csak a nagykaliberű, igazán zseniális emberek tulajdonsága ez a néha gyerekesen bájos viselkedés, mely jellemezte a nagy mestert is. Megtörtént, hogy elkérte valamelyikünk hegedűjét, s leülve egy székre, a hegedűt cselló helyzetben a térdére tette és – csellózott a hegedűn. Persze nem úgy, mint a gordonkáján tette volna. Egy ízben belefogott így a Mendelssobn-koncertbe. Valószínűleg szánt szándékkal, de rettenetes „gikszereket” csinált. Erre aztán letette a hegedűt, kabátját jól felbúztta a fejére, s ezt mélyen belétemetve, halkán ki-szólt a kabátja alól: Ob, ich schäme mich! (Szégyellem magam!) Roppant hercigen bangzott ez, emlékszem, jóízűen megnevettetett mindnyájunkat e bájos jelenet. Legutoljára az Andrassy-úton egy júniusi napon láttam, amint podgyászaival a pályaudvarra hajtatott, nyaralni ment. Akkor kedvenc növendéke, Deák István ült mellette. Azon a nyáron vettük hirtelen balála bérét is. Azt hiszem, mindenkit, aki csak egy-két szót is váltott vele, úgy megdöbben-tett e csapás, mint engem. Temetésén mi növendékek nem is lehetünk jelen. Az egész zenei világ megérezte akkor, hogy egy olyan Valakit, egy olyan nagy művésze-gyéniséget veszítettünk el Popper halálával, akiért a sors soba, de soba nem fog tudni kárpótolni minket. Gyönyörű és szellemes kompozíciói hirdetik még ma is, hogy egy csupa szív és nagytudású ember alkotta azokat...”

Végül következzenek részletek Julius Bächli „Von Boccherini bis Casals” című munkájából (Zürich, 1961). A könyv Popperről szóló részét Gádor Ágnes fordította (lásd „Fejezetek a Zeneakadémia történetéből”, 183–184. l.).

Popper játékanak eleganciája, kifinomult-sága és temperamentuma, amelynek fénykorában aligha akadt vetélytársa, lebilincselő volt. Hangjának pubaságát, teltségét és nemes tónusát legfeljebb Sarasate hegedűművészete érte el. Zeneszerzői tebenségét – Goltermannhoz hasonlón – Popper is egyoldalúan fejlesztette: szerette a kis formát. Humoros, néha kissé nyárspolgári előadási darabjai részben ugyanazt a kellemes atmoszférát árasztják, mint Spitzweg képei. Popper még ma is sokat használt „Hobe Schule des Violoncellospiels” című iskolájának (40 etűd) és a hozzátartozó op. 76-os „Előtanulmányok”-nak megvan más iskolákkal szemben az az előnye, hogy a növendék számára a tananyag kellemesen

és megbíten bangzik, sőt az anyag egy része alkalmas bravúros előadásra is...

Popper szenzációs fellépéseire jellemző Eduard Hanslick egyik bécsi koncertbeszámolójának következő részlete:

„Vidám vizionlátás és mindig szívesen látott kedvenc: Popper egyik saját csellóverse-nyét játszotta; nem esett nehezünkre a műtől való búcsúzás, de a virtuózt szívesen marasztaltuk volna. Eltekintve szerencsétlen versenyművétől, egy sor egészen hatásos bravúrdarabot adott elő, amelyeket sokan játszanak és szorgalmasan vásárolnak. Ujjongásig fokozódó sikere volt Fonó-dalának, szinte megdöbbenő virtuozitás. Amíg csak zenébe ültetik át a rokkakerekék mozgását, a „Febér asszony”-tól a „Bolygó hollandi”-ig, mindig mély fekvésben surrogatják őket, nem pedig a legmagasabb üveghangokon nyüszítenek és üvöltenek, mint Poppnél. Ha itt Popper állandóan a stégnél kaparászik, a leggyorsabb flaszolett-passzázsokat játssza kromatikusan fel- és lefelé, az ember egy macska-koncerten érzi magát a háztetőn, semmint egy megbitt fonóban. Ezek a futamok nem játszhatók le tisztán a csellón; talán szándékos tréfa rejlik emögött, az a szándék, hogy a tiszta és nem tiszta közti állandó ingadozás révén új, nevetésből és bámulatból kevert szenzációt érjen el a közönségnél.”

Zsámboki Miklós professzor Budapestről még 1957-ben, a szerzőhöz írt egy levelében bizonyította, milyen élénken él emlékezetében Popper, mint humoros pedagógus:

„Növendékei lelkesedtek érte és úgy szereték, mint az apjukat. Szikrázó szeme, bárszonyos tekintete elárulta a jóindulatú, jóságos embert. Szellemessége az oktatást ugyanolyan kedélyessé, mint amilyen izgalmassá tette. Popper abszolút salakmentes játékot követelt, azaz: a húr-, vonó- és fekvésváltásnak nem szabadott ballatszania és mindent abszolút tisztán kellett intonálni. Egy-egy magas bangnál így bátorította a növendéket: „Csak fel, merészen, kedves gyermekem, ott fű sem nőhet!” Egy bölcsődal előadását a következőképpen kritizálta: „Ez még nem altatódal, eddig még csak a jobb lábam zsidbadt el.”

Popperről és joviális lényéről számos anekdota van forgalomban. Néhány kis példa. Impresszáriója nem volt túl pontos a koncertbevételek elszámolásánál. Egy telt házas csellóest végén a művész azt kérdezte:

So mein lieber Auspressario, wieviel „Betrug” die Einnahme? (Kedves auszpresszárióm, most mennyi is a csalás a bevételben?)

Az orosz határon Popper találkozott szarkasztikus megjegyzéseiről hírhedt, dicsekvő természetű berlini kollégájával, Heinrich Grünfelddel, aki éppen visszatérőben volt egy turnéről. Azt kérdezte Poppertől:

Na, kedves Dávidom, mit gondolsz, megnyit kerestem?”

Popper talpraesetten válaszolt: „Körülbelül a felét.”

Ha megjelent egy próbán, a zenekar örömmel üdvözölte és a vonósok a vonó fájával a pultot kopogtatták. Popper nevetett és azt kiáltotta:

„Uraim, máris túl bangos!”

Popper jószívűségére és nemes jellemére mutat a következő történet is, amelyről egykori tanárom, Fritz Reitz, Diran Aléxianitól, a híres párizsi csellótanártól értesült. Aléxianian, aki akkor még Friedrich Grützmacher tanítványa volt Drezdában, elhatározta, hogy szünidejét otthon tölti Örményországban. Budapesten kellett volna a nagybátyja által ígért, a továbbutazáshoz szükséges összeget megkapnia. A fiatal művész azonban nem találta sem a nagybácsit, sem a remélt összeget, s egy fillér nélkül állt ott. Bajában elhatározta, hogy fölkeresi Poppert és ecseteli neki helyzetét. A mester háziköntösben fogadta a fiatal művészt, meghallgatta panaszát, és mindjárt fel is szólította, játsszon neki valamit. Aléxian egyik darabot játszotta a másik után. Popper el volt ragadtatva és odaadta neki a hiányzó útiköltséget, minden nyugta nélkül. Aléxian másnap várakozása ellenére megtalálta a nagybácsi pénzét és azonnal útnak indult, hogy jóságos segítőjének viszaadja a megelőlegezett összeget. Popper csodálkozva nézett rá, egy pillanatra elgondolkodott, feltette a kalapját és karon fogta Aléxiant azzal a felszólítással, hogy jöjjön vele. Hosszú út után egy nagy épület előtt álltak meg, egy kórháznál. Beléptek, és Popper azt javasolta védencének, hogy a megelőlegezett összeget bocsássák a kórház rendelkezésére, a szegény betegek támogatására. „A pénzt, amit Ön vissza akart nekem adni, már egyszer s mindenkorra leírtam, így hát adjuk jó célra” – mondta Popper, szerényen a háttérben maradt és nem engedte, hogy nevét, mint adakozóét megismerjék.

Közreadta Rakos Miklós

Uniformis, vagy fellépő ruha?

A Zenekar hasábjain többször foglalkoztunk már a szimfonikus zenekarok színpadi megjelenésével, a zenészek estélyi öltözékével.

A változó divat, az új helyszínek időről időre szükségessé teszik, hogy a téma napirendre kerüljön.

E lapszámunkban több cikket is közlünk a Das Orchester-ből ebben a témakörben, ez adja az aktualitását, hogy magyar szakember véleményét is megkérdezzük. Zoób Kati nemzetközileg elismert és méltán híres divattervező, aki már több zenekar és kórus alkalmi ruhájának a megálmodója volt, legutóbb a Pannon Filharmonikusok ruha együttesét komponálta meg.

! Hogy kezdődött a kapcsolata a pécsi zenekarral?

– A mai világnak jobban megfelelő, könnyedebb stílusú megjelenést szerettek volna, ebben kérték a segítségemet. Bár hatásában nagystélyire törekedtünk, de a kényelmi szempontok mellett a könnyű kezelhetőség is cél volt. A hosszú együttgondolkodás végére kialakult bennem, hogy nem lehet mindenkit egyformába öltöztetni. A honvédség zenekarától elvárható, hogy mindenki egyforma legyen, ahol inkább a művészet üzenete a fontos, ott nem lehet, hogy az emberek uniformizálódjanak. Érdekes probléma, hogy a zenekar tagjai tulajdonképpen személytelenül ülnek egy tömegben, mégis mindenki önálló művész a saját egyéni karakterével. Nagyon sok küzdelem árán jutottunk el az igazi megoldáshoz, közben ötleteket, anyagokat kellett cserélni, de úgy érzem, ez egy nagyon sikeres munka volt. Egy zenekar öltöztetése nagyon nehéz műfaj, de egyben hálás feladat és nagy élmény, mivel az ember látszólag kevésbé fontos részletekkel is segíteni tudja egy zenész életét és a zenekar munkáját. Ez nem hasonlítható a jelmez- vagy a formaruha készítéshez, mert nagyon sok speciális szempontnak kell megfelelni. Volt például olyan

anyag, amelyik az asztalon nagyon látványosnak tűnt, de az új pécsi hangversenyterem fényviszonyai között elvesztette a csillogását. Ezért egy elemét az estélyi ruháknak kicseréltük. Egy zenekart soha nem lehet – vállalati uniformisként – egyformába öltöztetni, mégis úgy kell kinéznie a tagoknak, mintha egyformában lennének. Ez nagyon megnehezíti a feladatot.

! A tervező egy ilyen munka kezdetén a látványból indul ki, amit befolyásolhat például egy terem megvilágítása, vagy az anyagot és az egyéneket helyezi előtérbe?

– A pályám elején, amikor az első színpadi ruhákat terveztem, még sokkal kevesebb szempontot vettem figyelembe. Akkor elsősorban az attraktivitás számított. Ma már elsősorban a használhatóságra törekszem, ami nyilvánvalóan meghatározza az alapanyag választást és a fazonokat. Már nem gondolom, hogy egy hölgynek a színpadon fűzőt kéne viselnie, inkább tervezek egy könnyű szatén blúzt, vagy estélyi ruhának látszó felsőrészt, amit könnyű kezelni. Azt is fontosnak tartom, hogy a zenei stílusokhoz a ruhák hangulata is igazodjon. Nem szabadna klasszikus szimfóniát ugyanabban a ruhában játszani, mint könnyűzenét. A Pannon Filharmonikusok nagyon sokféle zenei stílusban kalandozik, ezért a ruháknak olyan variálhatóságára van szükség, hogy a különböző műfajokat kíséren tudja. Egy rekviemre egész máshogy kell öltözni, mint egy Strauss koncertre. A dizájn persze nem nyomhatja el a zenészt. Mindenáron a kényelmi szempontokra kell törekedni. ha egy ruha kényelmetlen, és akadályozza például a vonó kezelését, akkor tönkre teheti a produkciót. Míg egy szalonban egy egyéni rendelésre készülő ruhánál minden milliméternek a helyén kell lenni, nem szabad lobogó anyagokat hagyni, addig egy zenekarban, ahol egy zenésznek ülve, a hangszerét aka-

dálytalan mozgással meg kell szólaltatni, egész másfajta bőségekkel kell dolgozni. Ez a férfiakra, nőkre egyaránt vonatkozik. Egy jól szabott zakó a mindennapi eleganciában egész mást jelent, mint egy hegedűsnél a színpadon.

! Egy divattervező szerint a frakk még megállja a helyét a színpadokon, vagy már egy idejét múlt viselet?

– Ahogy a borhoz a kehelypohár, úgy bizonyos zenei stílusokhoz nélkülözhetetlen a hozzá tartozó hagyományos viselet. Nem juthatunk el soha odáig, hogy a tradíciókat úgy forgassuk ki a gyökereiből, hogy egy zenésznek már egy frakkja se legyen.

! A nagy termeken kívül egyre több a koncerthelyszín, ahol nemcsak a frakk, de még a szmoking is megmosolyogtató lenne. Az ezeket kiváltó öltözékek viszont nem mindig a legszerencsésebb választások. Mi a véleménye a fekete ing-fekete nadrág viseletről?

– Egy múzeumkertben délután a fekete ing túlzás. Oda egy világos ing illik stílusosan. Egy esti programnál elfogadható a fekete ing, különösen, ha a program könnyedebb hangvételű, könnyűzene, vagy jazz. A környezetet mindenféle szempontból egyszerre kell vizsgálni, ahhoz, hogy a megfelelő öltözet kialakítható legyen. Fontos a hőmérséklet, a szellőzés, a helyszín eleganciája. Ha egy néző a nagy melegben egy szál ingben megy a hangversenyre, akkor nem várhatja el a muzsikustól, hogy ott üljön zakóban. Ebben a kérdésben a nézők elvárásai is meglehetősen lazultak. Nézőként a zene óriási mértékben színesíti az életünket, ezért figyelniük kell arra, hogy ne támaszkodjunk túl nagy követelményeket azzal szemben, aki nekünk játszik, hadd lehessen a leoptimalisabb helyzetben, hogy a legjobb produkciót nyújtsa.

! Ha a férfiak fekete inget viselnek, miben jelenjenek meg a hölgyek?

– Számomra ebben a helyzetben a „kis fekete” tűnik kézenfekvőnek, ami mindenki ruhatarában kellene, hogy legyen. Ez egy könnyed, egyszerű fekete ruha, ami térdközéig ér. Ha egy hölgy testesebb, és nem áll jól neki a ruha, akkor ezt egy megfelelő két-részessel nagyszerűen kiválthatja. Szerintem a legkönnyebb feketében egyformán és

A Magyar Rádió Gyermekkórusa a Zoób Kati által tervezett rubában

kényelmesen öltözni. Ez valószínűleg mindenki alap ruhátrának része. Ha ezt rosszul gondolom, akkor a tanácsom az volna, hogy mindenkinek egységesen kéne egy divatdarabot találni. Nem félnék az aktuális trendnek megfelelően, viszonylag kevés pénzért egységes, vagy hasonló dolgokat vásárolni. Már egy póló is megoldás lehet, amit manapság már selyemből, csillogó anyagokból is be lehet szerezni.

■ Milyen összetételű az ideális estélyi ruha alapanyag? Érdemes még a pamuthoz ragaszkodni?

– A zenészeknek le kell győzniük bizonyos beidegződéseket. A pamutnál már van jobb, az úgynevezett lélegző poliészterek. Ma már elképesztő, hogy milyen innovatív textileket fejlesztenek ki. Érdemes ezeket kipróbálni, hihetetlen jó érzés a viseletük.

Egyáltalán nem gyűrődnek, egyszerűen tisztíthatók, vasalásra szinte nincs is szükség. Az a nylon, ami a nyolcvanas években a köztudatban volt, ma már szinte nem létezik. A korszerű anyagok felé nyitottnak kell lenni.

■ Szakemberként, egy hangversenyen mennyire tartja fontosnak a rubán kívül a kiegészítőket, a frizura és a smink egységét?

– Ebben én rendkívül engedékeny vagyok. Minden, ami egy művészt segíti abban, hogy a legjobb produkciót nyújtsa, szerintem elfogadható. Nekem nagyon tetszik, ha valakinek a kócos haj, a sok smink, a nagy bizsu emeli fel a lelkét. Ha egy zenész, tanulóval, tudással, tehetséggel felvértezve beül egy arctalan személyiségnek a zenekarba, és van olyan igénye, hogy ki akar tűnni egy kicsi dologgal, egy lila hajtinccsel, vagy egy

sárga cipővel, vagy fáj a lába, és tornacipőben ül oda, azt én mind megengedném. Ha egy kis extravagancia látszik, az számomra azt jelenti, hogy meg akarja mutatni, hogy ő ott van. Ha valaki nagyon el akar tűnni a tömegben, akkor nem biztos, hogy a mögött egy igazi teljesítmény centrikusság van. Aki viszont látszani akar, annak a teljesítménye valószínűleg intenzívebb.

■ Megfelelő pénz és hatalom birtokában milyen ruhát képzelné el egy szimfonikus zenekarnak?

– Akkor biztosan lenne öt-hat öltözék a csillogó elemekkel tarkított estélyi ruháktól, elegáns frakkoktól kezdve a legegyszerűbb viseletig. Egyetlen öltözéktől nem lehet várni, hogy minden hangulatnak megfeleljen.

■ Az említett engedékenység mellett, mégis mi az, ami szemet szúr, mi az, ami nem színpadképes?

– Nem gondolom, hogy kilógó melltartó pántoknak, extrém dekoltázsoknak, vagy figyelem elvonó dolgoknak helye lenne a színpadon. Egy kis extravagancia nem azt jelenti, hogy valaki erőszakosan felhívja magára a figyelmet. A legfontosabb szerintem a friss, tiszta ruha, amelynek legalább olyan ápoltnak kell lennie, mint a hangszernek. Persze, ha egy zenekarban elvárások vannak a megjelenést illetően, akkor a zenészek kapjanak olyan ruhát, amit elvárnak tőlük, vagy ha egyénileg öltöznek, akkor fogadják el tőlük, hogy olyat viselnek, ami nekik kényelmes.

(W.J.)

Szabályok és kivételek a zenekarok öltözködési rendje terén

Marco Frei

A németországi kollektív szerződés külön pontban foglalkozik a szolgálati ruházat témakörével. Ebből is sejthető, hogy a kérdés nem konfliktusmentes. De mit mond a jogszabály? És hogyan néz ki a megvalósítás a gyakorlatban? Milyen fegyelmi intézkedésekre lehet számítani?

Peter Schwenkow hangversenyszervező és a Deutsche Entertainment AG (Német Szórakoztatóipari Rt.) alapítója szerint „a zenekarok sajnos hordoznak magukon egyfajta szutykosságot, szürkeséget, amely meglepetett náluk”. „A közönség gyakran ünne-

pélyesebb és ápoltabb öltözetet visel, mint a zenészek, akik a századik alkalommal is ugyanabban az ingben lépnek színpadra.” Elvárásait így foglalja össze: „tegyétek magukat rendbe! keményítsétek ki ingeiteket, és vasaljátok ki a gallérotokat!”

Lehet vitatkozni az ilyen általánosító ítéleteken, de a kollektív szerződés alapján – amelyben külön bekezdés található az optikai kérdésekkel, például a zenekar szolgálati öltözetével kapcsolatban – egyértelmű, hogy miután a dolog nem működik magától, szabályozásra van szükség. „A zenész a fellépés során viseljen sötét ruhát” – mondja ki a kollektív szerződés 28. paragrafus, majd meghatározza, mit ért „sötét ruha” alatt, ha a „munkaadó és a zenekar vezetősége között nem jön létre egyéb tartalmú megállapodás”.

A női zenészek számára ez konkrétan azt jelenti, hogy választásuk szerint viselhetnek fekete vagy sötétkék, legalább térdig érő ruhát, nadrágkosztümöt (a kabát és a nadrág ugyanabból az anyagból kell legyen) vagy kosztümöt. Mindehhez fekete cipőt és fekete harisnyát kell viselniük. A férfi zenészeknek nincs ennyi választási lehetőségük, így a helyzetük is egyszerűbb. A kollektív szerződés számukra fekete vagy sötétkék öltönyt (a zakó és a nadrág ugyanabból az anyagból kell legyen), fehér inget, nyakkendő, fekete cipőt és zoknit ír elő. Az előírás mindössze ennyi, a problémák mégis itt kezdődnek igazán.

Hiszen hogy milyen állapotban legyen a ruha, arról nem szól a szerződés. Tiszta, vasalt, nem agyonnyútt ruha, betűrt, hosszú vagy rövid ujjú ing? Mi a helyzet a frakkal? Lakkcipő is kell hozzá, mellény vagy spanyol öv? Kérdés kérdés hátán, amelyek lát szöveg egyértelműek, mégis újra és újra vitákhoz vezethetnek a zenekaron belül. Martin Majewski szerint, aki 1987 és 1993 között a hannoveri Állami Opera harsonása volt, és 2007 óta a német zenekarok egyesületének (DOV) ügyvédje, előfordulnak ugyan viták e téren, azonban „mégsem jelentenek központi kérdést. Legtöbbször el sem jutnak hozzánk, mert a probléma nem olyan fajsúlyú.”

Majewski szerint az „öltözködési renddel” kapcsolatos kérdéseket helyben kell rendezni. Vannak bizonyos konvenciók, amelyek jogilag nincsenek lefektetve, ebben az esetben nem a jog a mérvadó. A legfontosabb mindazonáltal, már csak az eltérő körülmények miatt is, hogy a problémát zenekari szinten oldják meg.

Lényeges szempont például, hogy a zenészek a zenekari árokban vagy a színpadon, mindenki számára látható helyen játszanak-e. Az árokban ugyanis nagyobb a károsítás, hogy az ember elengedje magát, hiszen a színpaddal ellentétben itt nem áll a nézők fókuszában. Ilyenkor például előfordulhat, hogy a cipők nincsenek kifogástalanul fényesre pucolva, és a zenekari árokban csak ritkán viselnek a zenészek frakkot, hiszen úgysem látszanak.

Mindemellett vannak játéktechnikai megfontolásokból figyelembe vett kivételes helyzetek. Nyilvánvaló például, hogy a hegedűsök és a brácsások kemény mellrészes piké ingben nehezen tudnak játszani. „Általában állógalléros, takart gombsoros inget viselnek, tehát nem kemény inget” – mondja Majewski. Szintén kivételt képez az üstdobot megszólaltató zenész: a pedálokhoz masszív cipő kell, a lakkcipő nem megfelelő.

Ezért például a lipcsei Gewandhaus zenekara rögzítette, hogy az üstdob mellett masszívabb cipő is viselhető, már csak azért is, mert a közönség amúgy sem igazán látja a zenész cipőjét.

Az oboások esetében fontos, hogy a gallér ne legyen túl szoros, hiszen a játék közben a zenész nyaka kidagad. „Ez ellen senki nem szól és nem is szólhat semmit, gondolom én” – állapítja meg Majewski. „Nyilvánvaló, hogy technikai szempontból mi megoldható és mi nem.” Vannak olyan előírások is, amelyek az egyes zenekarok esetében eltérőek lehetnek, és időről időre változhatnak is. A próbára például már senkinek nem kell nyakkendőt és „ancúgot” vennie.

Ötven évvel ezelőtt mindez másképp volt. A szokások tehát változnak. „Egyre gyakoribb az is, hogy a zenészek csak fekete ingben és nyakkendőben, illetve anélkül játszanak. „Ez kevésbé tereli el a figyelmet a zenéről, és előnye, hogy nyáron nem kell zakót felvenni.” Vannak zenekarok, amelyek az újévi koncertet frakkban játsszák, és egyre inkább terjed a szokás, hogy a frakkhoz lakkcipő tartozik.

Mindemellett különösen a kivételes, speciális esetekre vonatkozóan fontos lenne az öltözködési rendet pontosabban szabályozni, nem utolsósorban az esetleges problémák elkerülése érdekében. A kollektív szerződés csak alapvető szabályokat fektet le, azaz, hogy egyéb megállapodás hiányában csak „sötét öltönyt és sötét ruhát” szabad viselni. Ez a rendelkezés tehát csak egyfajta bevezető szereppel bír az öltözködési rendek további meghatározásához. A következő lépéseket, a rendelkezés az adott zenekarra vonatkozó végleges tartalmát minden zenekar maga határozhatja meg, például a felek szándékait rögzítő jegyzőkönyvi feljegyzések formájában, amelyek azután bekerülnek a szolgálati- és üzemi megállapodásba is.

A kollektív szerződéssel kapcsolatban Majewski megállapítja, hogy szándékosan nem alakították túl konkrétan, mert „nem akarják túl szorosan fogni a gyeplőt”. Vannak tehát zenekarok, amelyek maguk konkrétizálják rendelkezéseiket. Ez azonban azt is jelenti, hogy vitás helyzetekben ellenőrizni kell azt is, mennyire egyértelműek ezek az előírások. Ismert még a ruházat állapotával kapcsolatos probléma is. „Kisebb zenekarok zenészei nem tudnak minden negyedévben új inget vásárolni.” Éppen ezért gyakran nem rossz szándékból ered, ha a ruházat állapota kívánnivalót hagy maga után.

Mindez leginkább a turnézó zenekarokat érinti. A zenekar busszal érkezik a koncertre, és a gyűrt ingre csak gyorsan felkerül a zakó. Ebből is látható, hogy „a zenekartípusok között nagy különbségek vannak.” Ha pedig probléma akad, „általában mindkét fél megkeres telefonon, én pedig megpróbálok közvetíteni, megállapítom a jogi helyzetet, és javaslatot teszek a megegyezésre.” Ha pedig nem sikerül megegyezésre jutni, a kisebb szabálysértéseket a zenekar vezetősége maga is tudja szabályozni, erre vannak a kollektív szerződésben rögzített jogok.

A zenekar vezetősége írásbeli figyelmeztetésben részesítheti a zenészt, vagy akár szabálysértési és pénzbírságot is kiszabhat. Az írásbeli figyelmeztetés esetében az érintettek fellebbezési joggal is bírnak, és az ügy rendezéséhez belső bizottságot is be lehet vonni. Ha pedig valaki nem mutatkozik belátónak, „akkor előbb vagy utóbb a munkaadó fog lépni” – mondja Majewski. A személyi aktába is átvezetett munkajogi lépések megtétele előtt azonban meghallgatják az érintett személyt is.

Az első lépés mindig a figyelmeztetés, amelyben emlékeztetik az illetőt arra, hogy „köteles a szerződésben vállalt kötelezettségeit teljesíteni, a munkáját rendszeresen végezni és rendszeren a színpadra lépni”. Ha a figyelmeztetésnek nincs fogantatja, a következő lépés a végső figyelmeztetésként értelmezhető megrovás, amely konkrétan megnevezi a kifogásolt viselkedést. Ha pedig a kifogásolt viselkedés ezután is újra megtörténik, akkor nincs visszaút, munkajogi lépések megtételére kerül sor, legrosszabb esetben pedig megtörténik a felmondás. Majewskinek azonban nincs tudomása olyan esetről, amikor valakit azért küldtek volna el, mert nem volt vasalt inge.

Ha valaki mereven ragaszkodik az álláspontjához, akkor jellemzően a konfliktus kezdetén teszi ezt. Hiszen idővel mindenki számára világossá kell váljon, hogy alapjában véve a zenekar és a zenészek érdekében áll, hogy senki ne lépjen „szutykosan és szakadtan” a színpadra. „A megfelelő fellépéshez hozzátartozik az is, hogy az ember saját magát is komolyan veszi, ennek megfelelően öltözködik, és megfelelő fellépéssel rendelkezik.” Ennek része továbbá az is, hogy a taps közben a zenész nem vág mogorva arcot. Bár igaz, ami igaz, a mosolygást nem lehet a kollektív szerződésben előírni...

(Das Orchester 3/13)

A ruha teszi az embert? A fellépőruha és annak hatásai

Sandra Sinsch

A zenekari zenész nemcsak művészi énje, hanem öltözködése tekintetében is az egyéni önkifejezés és a közösségi lét közötti térben mozog. Éppen ezért nem meglepő, hogy a fellépő-ruháról alkotott vélemények is eltérőek. Utánajártam tehát, hogyan hat a fekete estélyi ruha és a frakk a zenészekre.

Az iskolai zenekarral fekete farmerban léptünk fel. Később az ifjúsági zenekarban megtanultam, hogy a színe mellett az is fontos, hogy milyen anyagból készült a nadrág. Azt azonban nem mondanám, hogy innentől fogva tudtam is, hogyan kell helyesen öltözködni. A későbbi felnőtt zenekarom vezetője egy alkalommal meg is fedtet az öltözetem miatt. Én személy szerint semmi kifogásolnivalót nem találtam a fekete selyemből készült, kényelmes és ugyanakkor elegáns felsőmben. A nemtetszést mégis az a galléron található ezüstsínű cipzár váltotta ki, amely a kollégám szerint túl sportos és nem az alkalomhoz illő volt. Ezt követően vettem meg életem első fekete estélyi ruháját, és ezután hosszú évekig feketében léptem fel. Az úgynevezett „fellépő-ruhám” nem tett engem sem jobbá, sem rosszabbá. Alapvetően mindegy volt számomra, hogy milyen, csak az alkalomhoz illő legyen, akár egy egyenruha. Úgy éreztem, egyedül az egységesítés a fontos, azaz hogy ne tűnjek ki „a tömegből”. Ezen az érzésem az sem változtatott, hogy a matinékoncertekre a „hölgyek számára nyári-as-tarka” ruha volt ajánlott. Én ebben is csak az uniformizálás egyik módját láttam, ami szintén nem segítette kreatív önkifejezésem. Ugyanígy tekintettem arra a jelenségre, hogy a szabadúszó zenészeknél szokássá vált a fekete ruhához piros kendőt a nyak köré tekerni, vagy zöld kiegészítőt viselni. Manapság azonban már lehetőségem van olyan fellépő-ruhát választani, amely közvetlen összefüggésben áll azzal, amit művészként ki szeretnék fejteni, ily módon úgymond a koncepcióm részét képezi. Tisztában vagyok azzal, és értékelem is, hogy ezt a szabadságot csak kamarazenészként engedhetem meg magamnak. Az évek során a különböző zenekarokban sok kolléganővel találkoztam, akik szeretik úgy variálni a kötelező fekete ruhát, hogy mindig divatosan lépjenek a színpadra, és mindig van ötletük arra, hogyan „mutassák meg önmagukat” egy lánc vagy más apró kiegészítő segítségével. Vannak, akik rendszeresen sok pénzt költenek fellépő-ruhákra, mások pedig mindig ugyanabban a

fekete „krumpliszákban” lépnek színpadra. Elképzelni sem tudjuk, mennyi időt töltenek a nők azzal, hogy eldöntsék, mit vegyenek fel. Ha erre gondolok, irigyeltem férfi kollégáimat, akiknek csak a frakk vagy az öltöny, illetve a sima vagy a csokornyakkendő között kell dönteniük. De képes-e a frakk megoldani az öltözködési problémákat, vagy épenséggel újakat vált ki? És legfőképp: időszzerű viseletnek számít még? Kikértem erről ismerőseim véleményét is.

„Nem sokkal az érettségi előtt voltam, amikor első alkalommal lehetőségem nyílt egy rádióadó szimfonikus zenekarában játszani, és rendkívül büszke voltam arra, hogy frakkba öltözhetek” – emlékszik vissza Roland Vanecek, a wiesbadeni Hesseni állami zenekar tubása. Öröme azonban nem tartott sokáig, a tapasztaltabb kollégák ugyanis jót derültek fekete spanyolöven és csokornyakkendőjén. Vanecek ettől fogva nem tudott megbarátkozni a frakkal. „A frakk nem tesz jobb zenésszé, és fűvösként még kényelmetlennek is tartom. Közel 10 éve nem viselek spanyol övet, mert így könnyebben tudok lélegezni, és a tuba mögött úgysem látszik, hogy rajtam van-e. Ráadásul úgy érzem, a frakk a személyiséget is elnyomja.” Vanecek véleménye szerint a frakk a – napjainkban már legkevésbé sem időszzerű – uniformizálást szolgálja. „A frakkhoz való ragaszkodás csak a felsőbbrendűség érzetének kimutatását szolgálja, azt jelzi, mi jobbak vagyunk. Ez pedig a többi zenei műfajjal szembeni arroganciát jelent.”

Érdekes az a felvetés is, amely szerint egy ruhadarab képes távolságot teremteni – a koncertek hallgatóságával szemben is. Közben napjainkban a zenekarok pont azért tesznek komoly erőfeszítéseket, hogy közel kerüljenek a közönséghez. És miután már nem jelent a jó ízlés elleni vétséget, ha valaki farmerben megy koncertre, a frakk viselésével még szélesebbé válhat a szakadék a zenekar és a közönség között. Vanecek mégis úgy érzi, kollégáinak 80 százaléka egyetért azzal, hogy a frakk legyen a fellépő-ruha, hiszen „egy alkalommal figyelmeztetést kaptak

azok, akik nem viseltek lakkcipőt a frakkhoz; azóta mindenki tartja magát ehhez a szabályhoz”. Emellett ellentétet lát a nők és a férfiak öltözködésében. Ha a férfiak számára frakk az előírás, a nőknek általában „alkalomhoz illő” ruhát kell viselniük. „Ilyenkor aztán a sima nadrág-blúz kombinációtól az estélyi ruháig mindenféle öltözet láthatunk” – mondja Vanecek, aki magánfellépései alkalmával szívesen dobja sutba a frakkot és a csokornyakkendőt.

Van azonban, aki másként vélekedik a frakkról: „Tényleg úgy érzem, hogy a frakk révén jobban tudok azonosulni a szakmámmal. A frakk majdhogynem rituális magamra öltése azt jelzi számomra, hogy eljött az idő” – meséli egy másik ismerősöm, aki számára a frakk nélkül egyszerűen elképzelhetetlen ez a hivatás. Emlékszik rá, milyen heves vita alakult ki a zenekarán belül, amikor egy alkalommal felvetődött annak lehetősége, hogy a férfiak frakk helyett öltönyben játszanak. A kollégák ugyanis tisztában vannak azzal, hogy a hallgatóság számára a látvány is fontos.

A frakknak azonban megvan a maga hátulütője is: „Nagyon meleg tud lenni benne a színpadon, és a koncert helyszínére történő szállítása is elég nehézkes.” Katarina Hirsch, a kaiserslauterni Pflanztheater oboistája szerint „a frakk klasszikus és ezáltal időtlen ruhadarab. Az általam megkérdezett kollégák jól érzik magukat benne, és én is szívesen látom rajtuk.” Az amúgy lelkes hobbiarrónő oboista rendszeresen posztol blogján a fellépésekre szóló ötleteket. Véleménye szerint az elegáns öltözet tökéletesen megfelel annak az ünnepi eseménynek, amit egy koncert jelent. „A hangverseny különleges alkalom, ennek tudatát erősíti az estélyi ruha viselése is. Akár azt is feltételezhetjük, hogy estélyi ruhában az ember szebben játszik, és lehet, hogy igazunk is van.”

Egy színház társulatához tartozó zenész számára nyilvánvaló, mit jelent az ünnepélyes öltözet. Viták azonban mindig előfordulnak. Például nemrégiben arról, hogy a nőknek mennyire kell elegánsan öltözniük, és hogy kötelező-e lakkcipőt viselni a frakkhoz. „Számomra elképzelhetetlen, hogy olyan ruhát vegyek fel a koncertre, amiben vásárolni is elmennék. A rövid szoknyát sem pártolom, viszont a női ruha ujjának hosszáról már hajlandó vagyok egyezkedni” – mondta el Katarina Hirsch. (Das Orchester 13/3)

A zenekarok fellépési rendjéről

Marco Frei

A zenekari fellépések során esztétikai, és biztonsági szempontok merülnek fel. Gondot jelent azonban, hogy vannak zenekarok, amelyek nem rendelkeznek fellépési renddel, vagy ha igen, nemigen veszik figyelembe azt. Ami pedig amellet, hogy nem szép látvány, komoly veszélyeket is rejt magában. És kérdés, hogy kit terhel a felelősség, ha megtörténik a baj?

Kurt Tucholsky számos találó gondolatának egyike, hogy „ha egy német elesik, akkor nem áll fel, hanem körülnéz, hogy kit terhel kártérítési kötelezettség.” Míg mások leporolják magukat, és továbblépnek, ő azt nézi, kit lehet felelősségre vonni. Martin Majewski, a Hannoveri Opera volt harsonnása és a Német Zenekarok Egyesületének (DOV) ügyvédje szerint nincs ez másként a német munkajog terén sem.

Természetesen a zenekarok mindennapjaiban is előfordulnak vitára okot adó helyzetek. Önmagában a zenekar színpadra állítása számos veszélyt és kockázatot hordoz magában. A kottatartóknak, székeknek és hangszereknek mind-mind kis helyen kell elférniük a színpadon, különböző magasságok elrendezve. A fellépés során pedig gyorsan megtörténhet a baj. Képzelnék csak el, hogy az egyik hegedűs megbotlik egy kottatartó lábában, vagy egy fúvós leesik az emelvényről. Kié a felelősség, és miért tehető az illető felelőssé? „Alapvetően minden tevékenységre van biztosítási fedezet” – mondja Majewski. „Akit munka közben ér személyi kár, arra a társadalombiztosítási jogrend értelmében (Bismarck óta) érvényes a kötelező balesetbiztosítás.” Egyéb károk esetén természetesen a munkáltató is felelősségre vonható, például a hangszerekre vonatkozó, „külön törvényben előírt felelősség” fennállása esetén. „Ha a kár a munkavégzés során történt, a döntő kérdés az, hogy a munkáltató megfelelő gondossággal járt-e el, valamint hogy a munkatársakat is terheli-e felelősség, illetve hogy esetleg egyvalaki felelős-e.”

Ki okozta a kárt? Kié a felelősség? Történik-e kármegosztás? Ezekre a kérdésekre kell választ találni. „Minden egyes esetet nagyon alaposan meg kell vizsgálni” – folytatja Majewski. Gyakran előfordul, hogy többféle ok áll a háttérben. Kérdés az

is, hogy ilyen helyzetekben hogyan lehet megosztani a felelősséget? Ez egy újabb nehéz kérdés, de „a biztosítás általában fedezetet nyújt ezekre az esetekre is”.

E sok és ennyire összetett kérdés láttán a laikusokban felmerülhet a kérdés, hogy miért nem szabályozzák jogi keretek között a fellépési rendet? Majewski azonban visszakérdez: „hogyan lehetne ezt jogilag szabályozni? Akkor rögzíteni kellene, hogy a zenész köteles a megadott jelre azonnal elfoglalni a helyét, köteles összeszedetten járni, és nem beszélgethet a mellette ülővel. Ilyen szintű szabályozásokat nem lehet hozni, hiszen ezzel túlságosan elrugaszkodnánk a valóságtól.”

Mégis felvetődik a kérdés, milyen következményekkel jár, ha a zenész akkor lép a színpadra, amikor már mindenki a helyén ül. A színpadfelelősök általában rendelkeznek különböző ülésrendekkel. Ha a koncertre ugyanott kerül sor, mint ahol a próbák voltak, a helyeket általában megjelölik, például ragasztócsíkkal – nem utolsósorban a színpad felépítésének megkönnyítése és a színpadra történő gyors feljutás érdekében.

Mi történik azonban, ha egy zenész a tervtől eltérően foglal helyet, vagy több helyre van szüksége, és odébb tolja az állványokat? „Ez egy olyan behatárolhatatlan kérdés, amelyet képtelenség jogi keretek köré szorítva szabályozni” – hangsúlyozza Majewski. Ráadásul a helyzet általában megoldódik magától is: az illető megkérdezi a mellette ülőt, hogy odébb tud-e egy kicsit húzódni, és így az egész sor kicsit szét-, vagy ha nincs több hely, akkor kicsi összébb húzódik. A látvány szempontjából ez nem éppen a legmegfelelőbb, különösen egy hangversenyen nem, de e téren is működik az, amit szokásjognak nevezhetünk.

A fellépési rendre vonatkozóan ez azt jelenti, hogy lehetőség szerint mindennek

gördülékenyen és úgy kell történnie, ahogy az a legjobb gyakorlati tapasztalatok szerint mindig is történni szokott. Ennek megfelelően a zenekarok színpadra történő felvonulása szinte észrevétlenül meg szokott történni. Problémák a vendégjátékok során merülhetnek fel. Például, hogy a kézításka a szék támlájára vagy a szék lábához kerüljön-e. Ez ugyanis nem szép látvány, mégis van, amikor nem elkerülhető.

A rendezvények helyszínén gyakran nem nyílik lehetőség az értéktárgyak elhelyezésére. „Ilyen esetekben a sokat utazó zenekar belső szabályzata szerint „az értéktárgyak felvihetők a színpadra” – meséli Majewski. A nőknek e tekintetben könnyebb a helyzetük a háttámlára akasztható táskával, míg a férfiak a frakkjuk zsebét tömik ki mobiltelefonjukkal, pénztárcájukkal és kulcsomójukkal; és bár ez sem különösebben esztétikus látvány, még mindig jobb megoldás, mintha a szék alá helyeznék értékeiket.

Ugyanakkor „a fellépési rend terén én nem tapasztaltam olyan esetet, amely komoly vitát váltott volna ki” – árulja el Majewski. „A dolgok valahogy mindig megoldódnak.” Működik a szokásjog, miközben persze a szokások is változnak, ahogy például az a korábbi szokás, hogy a zenészek két oldalról érkeztek a színpadra, foglalták el helyüket, majd a hangversenymester felállt, és a zenészek a normálhang elhangzása után behangoltak. „Napjainkban más, újabb minták érvényesülnek – azért is, hogy a zenekar jobban érvényesüljön” – füzi hozzá Majewski.

Nem ritka, hogy a hangversenymester egyedül áll fel a hangverseny végén, és úgy szólítja fel a zenekart a meghajlásra, amit ezt követően a karmester is megtesz. Ennek pontos menetét minden zenekar maga szabályozza „a zenekar vezetésével és a munkáltatóval egyeztetve” – mondja Majewski, és elmeséli, hogy előfordult már olyan is, hogy a zenészek az alábbi kifejezett utasítást kapták: „a taps alatt nézzetek barátságosan, forduljatok a közönség felé, viselkedjétek a hivatással járó illemszabályok szerint”. Akinek azonban mindezt el kell mondani, annak már úgyis mindegy.

(Das Orchester 13/3)

Mit tegyünk, ha kollégánk kellemetlenül „illatos”?

Sandra Sinsch

Ahol emberek vannak, ott nem csak ember-szag, hanem olykor más kellemetlen szagok is érezhetőek. A kollégák felől érkező test-szag, vagy túlzott mennyiségű parfüm kellemetlen légkört teremthet, különösen olyan kisebb, zárt helyeken, mint ahol a zenekari zenészek dolgoznak együtt.

„A kedves kollégának igencsak erőteljes a bukkéja” – ilyen vagy hasonló sóhaj hagyta már el majdnem mindenki száját magában morogva, vagy baráti körben panaszkodva. Ha nem bírjuk valakinek a szagát, azt az orrunk által megérezett titkos hírvivő anyagok okozzák. Ezek a láthatatlan közvetítők jelen vannak az első találkozások alkalmával is, és ezek határozzák meg, hogy valakit szimpatikusnak találunk-e vagy sem.

Szaglószerünk azonban amellet, hogy kiszaglássza, bírja-e egymást két ember, olykor kénytelen igencsak kellemetlen szagokkal is szembesülni. Míg a vonaton velünk utazó kellemetlen szagú embert pár órán át képesek vagyunk elviselni, addig egy kellemetlen szag majdhogyanem mindennapos, kis térben történő érzékelése igencsak megviselhet minket. A zenekari munka is zárt közegben folyik, ahol az emberek órákon át kénytelenek összezárva lenni, akkor is, ha kellemetlen szagok terjengenek. Így aztán nem véletlen, hogy néhány zenész a „csúcsgörény” gúnyevet ragasztotta egyik kollégájukra. Ha a koncert előtt nem is találkozott vele, legkésőbb akkor megtudta a zenekar minden tagja, hogy a „görény” aznap este fellép, amikor rettenetes parfümfelhőjében úszva elérte a zenekari árok legfelső lépcsőfokát. A zenészek onnantól fogva egészen az előadás végéig, órákon át élvezhették illatát. És amikor végre fellélegezhetek volna, mert már múlt az illat erőssége, a szünetben a kolléga gondoskodott az utánpótlásról.

A parfüm, kölni, dezodor és társaik alapvetően kényes kérdéssé tudnak válni. Nem utolsósorban azért, mert néhány emberben allergiát váltanak ki az összetevők, akkor is, ha az illatszert nem az ő bőrükön van, csak szagolni kénytelenek. Előfordulhat az is, hogy bár a próbacsikón vagy az üzletben kellemesnek érzett illat a saját bőrünkön ezzel ellentétes hatást ér el, és a látszólag kellemes illat valóságos bűzbombává válik úgy, hogy szinte észre sem vesszük. Mindenre, amit az ember magára fúj, érvényes az alapszabály, hogy a kevesebb több. Tu-

domásunk szerint a „csúcsgörénnyel” kapcsolatos problémát végül hagyták elülni, és a kollégák szép lassanként hozzászoktak az illatfelhőhöz.

Az arcára van írva az undor annak a zenésznek, aki egyik kollégája frakkingjéről mesélt, amelynek hónalj részén sárgásbarna izzadtságfoltok éktelenkednek, míg a belőle áradó bűzről jobb nem is beszélni. „Az a ruhadarab még soha nem látott mosógépet, és bűzlik a beszáradt izzadtságtól. A frakknak is elég csak ránézni a gallérja belső felére” – meséli, de hozzáfűzi, hogy még soha nem tette szóvá a kollégának problémáját.

Kölnben is okozott már problémát az izzadtság-szag, és ott következményekkel is járt. A műemlékvédelmi hivatal 50 éves alkalmazottját szembetűnően ápolatlan megjelenése és leginkább erőteljes izzadtság-szaga és piszkos keze miatt bocsátották el állásából. A férfi úgy érezte, megsértették emberi méltóságát, főleg azért, mert kollégái írásban is igazolták, hogy kellemetlen szagot áraszt, ezért pert indított. A pert elvesztette, mert a felmondás még a próbaidő alatt történt, és a munkáltató nem is lett volna köteles megindokolni a felmondást. Szintén Kölnben történt, hogy egy személyi ügyintézőt többszöri mulasztás miatt bocsátották el: a Kölni Tartományi Munkaügyi Bíróság 2001-es ítéletéből kiderül, hogy a férfi még rováásban is részesült ápolatlan megjelenése miatt.

Ha a harsonások a hangverseny előtt közösen vacsoráztak a török étteremben, és bőségesen fogyasztottak a fokhagymaszószból is, azt a hangszerek tölcserén átjutó levegővel az előttük ülő fafüvősök erőteljesen megérik. Ez azonban egy egyszeri eset, amelyet a kollégák egy tréfás megjegyzéssel el tudnak intézni egymás között. De mit lehet tenni, ha a kolléga rendszeresen „illatozik”? Függetlenül attól, hogy valakin túl sok vagy túl kevés a parfüm, vagy száj-, esetleg hónaljszagot áraszt, a „szagos” kérdések megközelítéséhez mindig jó diplomáciai érzék szükségeltetik. És miután a téma mindenki számára kínos, az ilyen jellegű problémákat – a megkérdéztet zenészek elemesélései alapján – általában a szőnyeg alá söprik. A nonverbális jelzések, például az ajándékba adott dezodor vagy a kabát zsebébe csúsztatott mentolos cukorka, hosszú távon rombolhatják a közösségen belüli légkört, és bántóak lehetnek az érintett számára.

Az említett módszerek egyike sem megfelelő megoldás a kérdés kezelésére, véli az illemszabályokkal foglalkozó munkacsoport, amelynek szakemberei szerint a helyzet tisztázása érdekében legjobb személyesen elbeszélgetni az érintettel, és a beszélgetésre elég időt is hagyni. Véleményük szerint fontos az is, hogy olyan kolléga beszéljen az illetővel a kérdéstről, akivel jó és bizalmas viszonyban áll. Az egyik megkérdéztet zenész úgy sejtí, az ő zenekarukban is sor kerülhetett ilyen négy szemközti beszélgetésre: „Az egyik kollégánommal kapcsolatban már régóta voltak „szagbeli” problémák, amelyek azután egyik napról a másikra megszűntek” – emlékszik vissza.

Ursula Frerichs, a németországi középvalalkozások szövetségének elnöke 2010-ben a Focus című hetilapnak elmondta, minden munkavállaló számára kötelező dezodorhasználatot írta elő. Véleménye szerint a vállalkozások egyetértének vele, csak senki nem mer a véleményének hangot adni. A kérdést a munkavállalókat a testi higiéniára való odafigyelésre felszólító hirdetések kihelyezésével oldaná meg. Ha pedig valaki nem ügyelne a kötelességére, külső felügyelő személyzetet – nevezhetnénk dezodorrendőrségnek – vonna be szűrőpróbaszerű ellenőrzésekre. A munkahelyi „illatozás” megszüntetésének érdekében ő is elsősorban a tisztázást célzó beszélgetést részesíti előnyben. Ha a munkatárs belátó, akkor megoldódott a helyzet. Ha azonban nem, akkor a munkáltató jogosult lenne rováásban részesíteni, hiszen senkinek sem kötelessége elviselni más kellemetlen szagát. Az izzadtság véleménye szerint karriergyilkos, a betegségből eredő túlzott izzadtságtermelés esetére megfelelő bőrgyógyász felkeresését ajánlja.

Milyen konklúziót vonhatunk le tehát a németországi zenekarok számára? Talán, hogy az arany középutat kellene megtalálni a dezodorrendőrség és a némely kolléga által okozott szaglószeri kellemetlenségek sztoikus elfogadása között. Egy kihelyezett hirdetés úgy tudná a köztudatba hozni a problémát, hogy közben senki nem érezné magát megbántva. Megoldást jelenthetne még a munkaszerződésbe felvett rendelkezés is, amely szerint a testápolásra és a tiszta ruházatra mindenki köteles ügyelni a próbák és a koncert idején egyaránt.

(Das Orchester 3/13)

Ezt a szakmát egy életen át kell tanulni

A kilencvenes években a kultúra-hordozó és -közvetítő eszközök forradalma a zenekultúrát is gyökereiben átalakította. Veszélybe került a zenemű-kereskedelem, amely beleolvadt a könyvkereskedelembé. Várhelyi Márton, a Kodály Zeneműbolt korábbi vezetőjét és a www.kottanet.hu internetes zenemű-kereskedés tulajdonosát a magyar zenemű-kereskedelem történeti áttekintése mellett a szakma jelenlegi helyzetéről és kilátásairól kérdeztük.

■ Mióta létezik Magyarországon zenemű-kereskedelem?

– Magyarországon 1774 óta létezik hivatalos zenemű-kereskedelem. Pesten a Weingand és Köpf volt az első olyan üzlet, aminek a katalógusában már szerepeltek zeneművek, sőt magyar művek is. Már amennyire magyarnak lehet tekinteni Bengráf Józsefet, aki Joseph Bengráfként született, de magyar motívumokra írt darabokat, amelyek már szerepeltek a Weingand és Köpf katalógusában. A későbbiek során aztán létrejöttek további üzletek is, de ezek úgynevezett szépműves boltok voltak, ahol a kottapapírtól kezdve a festőecseten át a könyvekig mindenfélét árultak, amelyre szükség volt a különféle művészetek műveléséhez.

■ Ezek szerint kezdetben valamennyi művészeti „kellék” együtt árultak?

– Magyarországon ez nagyon érdekesen alakult, mert a könyvterjesztéssel együtt járt a kottaterjesztés, ellentétben például a külföldi gyakorlattal, ahol a hangszer-kereskedelem része volt a kottaterjesztés, és ez a gyakorlat a mai napig megmaradt. Magyarországon most kezd változni valamelyest a helyzet és hangszerboltokban is lehet már kottát venni, de leginkább a könyvterjesztéssel foglalkozó cégek árulnak még mindig kottákat.

■ Alapvetően mi a különbség a könyves szakma és a zeneműves szakma között?

– Hatalmas különbség van. A könyvet ugyanis mindenki el tudja olvasni, aki ismeri az ábécét. Majd, miután elolvasta beteszi a polcra, és legfeljebb ha egyszer-kétszer elveszi, hogy újraolvassa. Ezzel szemben a kotta munkaeszköz. Tehát aki kottát vásárol, az többnyire folyamatosan használni fogja.

■ Meg olykor bele is ír...

– Igen, ez is egy érdekes dolog, hogy ma már többnyire az Urtext, tehát a zeneszerző által eredetileg megírt, szövegű kiadásokhoz ragaszkodnak az előadók, aztán ők maguk találják ki a megfelelő előadási módot és látják el előadási utasításokkal.

■ A forgalmazás mellett mikor vette kezdetét a kottakiadás Magyarországon?

– Maga a kottakiadás a 19. század közepétől indult óriási fejlődésnek Magyarországon, amikor 1850-ben a Rózsavölgyi és Társa, vagyis Rózsavölgyi Márk fia, Gyula, valamint a társa Grinzweil Norbert – ő adta a tőkét – megkapta a terjesztési jogokat. Rózsavölgyi Gyula külföldi zenemű-kereskedésekben tanulta a szakmát, tehát ő tudta, hogy mit kell eladni, a társa, Grinzweil Norbert pedig vérbeli kereskedő volt, aki meg azt tudta, hogy hogyan kell eladni. Így aztán apránként felvásárolták a kisebb kiadókat, és szép lassan egy nagy kiadvállalatot hoztak létre, ami külföldön is terjeszkedett. Bécsben is volt egy ideig üzletük, de ugyanígy Berlinben is: az Alberti Verlag a 20. század elején, mint a Rózsavölgyi cég fióküzlete működött. A Rózsavölgyi nem csak zeneművek és könyvek, hanem hangszerek, majd később már hanglemezek kereskedésével is foglalkozott. Emellett nagyon erőteljesen támogatta a hangversenyéletet is. Hangversenyrendezőt tartott, és maga is támogatót rengeteg tehetséges muzsikust, nem csak magyarokat, hanem külföldieket is.

■ Hogyan győzték a versenyt a bécsi konkurenciával, hiszen a német piac egy idő után maga alá gyűrte a virágzó bécsi zeneműkiadást is?

– Az a nagyon érdekes helyzet alakult ki, hogy a Rózsavölgyi cég a kezdettől fogva – épp annak köszönhetően, hogy Rózsavölgyi Gyula rendkívül jó kapcsolatokat ápol különböző német kiadókkal – nagyon gyorsan hozzá tudott jutni mind a Németországban, elsősorban Lipcsében, mind a Bécsben megjelent újdonságokhoz. És annak ellenére, hogy akkor még nem volt ennyire fejlett a közlekedés, a hét elején Németországból megrendelt kották a hét végén már megérkeztek Magyarországra, természetesen futárszolgálatlaltal. Emellett ezeknek a kiadóknak voltak ügynökeik is, akik járták az országokat és felhívták a figyelmet a frissen megjelent kiadványokra, amelyeket természetesen azonnal meg lehetett rendelni. Ez már akkor is nagyon gyorsan és jól működött. Természetesen a Rózsavölgyi mellett azért működtek más kisebb-nagyobb kiadók is. A 19. második felében jött létre például a Táborszky és Pars cég, amelyik Liszt Ferenc műveit adta ki a Rózsavölgyi mellett, mert a Rózsavölgyi is jelentetett meg Liszt-kompozíciókat első kiadásként. Emellett jelentős volt még Rozsnyai Károly kiadója, amely Bartók Béla korai műveit adta közre, de később ugyanúgy beolvadt a Rózsavölgyi zeneműkiadóba, mint korábban Wagner József vagy Treichlinger József vállalkozása, akik nagyobb mennyiségű kottával rendelkeztek.

■ Mi volt a helyzet vidéken? Gondolom ott nem tudtak megélni önálló zeneműkiadók?

– Vidéken más volt a helyzet. A nagyobb városokban voltak azért kisebb kiadók, akik a helyi igényeket igyekeztek kiszolgálni és a helyi komponisták műveit adták közre, elsősorban Győrött, Pécsen, Debrecenben, Nagyváradon, Kolozsvárott működtek zenemű-kereskedések, de ezek inkább viszonteladói tevékenységet folytattak.

■ Miért éppen Lipcse lett a német zeneműkiadás fellelővára? Az ott élő komponisták miatt?

– Minden bizonnyal igen. Lipcsében és környékén olyan virágzó zenei élet volt, hogy a zeneműkiadók a kereslet miatt stabilan meg tudták vetni a lábukat. Elég csak Bachra gondolni, aki a Tamás-templom karnagya volt, de előtte is és utána is olyan zeneszerzők éltek Lipcsében és környékén, akik folyamatosan fenntartották a magas színvonalú zenekultúrát. Lipcse ezenkívül egyetemváros és kereskedőváros is volt, tehát

ZENEMŰ-KERESKEDELEM

erős polgársággal is rendelkezett, amelynek igénye volt a művészetre és pártolta is azt. A két legjelentősebb és legismertebb lipcsei kiadó a Peters, illetve a Breitkopf és Härtel volt. Utóbbi 1719-ben jött létre. Mindkét cég ma is működik, igaz nem Lipcsében van a központjuk, de ott is tartanak fenn irodát. A sikerük titka az volt, hogy keresték a kapcsolatot a jó muzsikusokkal. Persze ez visszafelé is működött. A zeneszerzők is keresték az olyan a kiadókat, amelyeknek már megalapozott hírneve volt és megbízható, tisztességes üzletpolitikát folytattak.

■ Mi a helyzet most a zeneműves szakmában, hiszen zeneműkiadásról már nem nagyon beszélhetünk Magyarországon?

– A baj ott van, hogy a rendszerváltás óta a zenemű-kereskedelmet besorolják a kereskedő szakmába. Tehát teljesen mindegy, hogy zöldséget árul valaki, vagy kottát, vagy éppen feltöltő egy szupermarketben. Sokan úgy gondolják, és van, aki ennek hangot is ad, hogy elég, ha valaki leérettségizik, mert akkor már rendelkezik egy olyan általános műveltséggel, hogy képes legyen kottát is eladni. De ez nem így van. Ezt a szakmát egy életen át kell tanulni, és még akkor sem tud eleget az ember. Nem szabad elfelejteni, hogy egyrészt mindig születnek új zeneszerzők, másrészt mindig felfedeznek valami újdonságot. Elég, ha arra gondolunk, hogy 1829-ben fedezte fel újra Mendelssohn Johann Sebastian Bachot és attól kezdve kerültek vissza Bach művei a köztudatba. Ugyanígy vannak más zeneszerzők is, akiket újra értékelnek. Most például Michael Haydn éli reneszánszát. Ez tehát egy végtelen szakma. Mert a régiak közül is kerülnek elő mindig új dolgok. És a kortárs zeneszerzők is állandóan új utakat keresnek. Egy zenemű-kereskedőnek ismerni kell a hangszereket, valamelyest tisztában kell lennie a zeneelmélettel, ismernie kell a különféle kulcsokat, meg kell tudnia állapítani a hangnemeket, ismernie kell a műfajokat, az átiratokat, a különböző változatokat és kiadásokat. Tisztában kell lennie a szerzői jogokkal, valamint azzal, hogy mit hogyan és honnan lehet beszerezni. Ehhez járul a kereskedelmi rész, ami az egyes kiadókkal való kapcsolattartást és az elszámolást illeti, valamint a reklám és marketing-tevékenységet. Ennek biztos elsajátítása egy életre szóló program.

■ Van olyan zeneszerző, aki különösen nehéz feladat elé állítja a zenemű-kereskedőt?

– Igen. Itt van például Liszt Ferenc, aki élete

folyamán többször átírta, átdolgozta a műveit. Éppen ezért a Liszt-összkiadás köteteit is alaposan ismerni kell, tudni illik, hogy melyik kötet mit tartalmaz.

■ Feltételezem, hogy a zenepedagógiai irány is sok feladatot ad, hiszen itt olykor tanácsal is kell segíteni a kezdő zenét tanulókat vagy szüleiket?

– Pontosan így van. A zenemű-kereskedőt megkérlik, hogy ajánljon egy középnehéz, vagy kezdőnek való művet. Az igaz, hogy a kiadók most már többnyire feltüntetik a katalógusokban az adott zenemű nehézségi fokát, de azért ettől függetlenül nem árt, ha maga is tisztában van vele az ember. Arról nem beszélve, hogy sokszor bejönnek a vásárlók úgy, hogy csak a zeneszerző nevét tudják, és akkor nekünk kell kitalálni, hogy valójában mire is van szüksége.

■ Engem a régi Rózsavölgyi mindig egy kicsit a gyógyszerészre emlékeztetett, abban az értelemben, hogy amit nem mond el az orvos, azt elmondja a patikus. Az emlékezetemben így élnek a Rózsavölgyi Zeneműbolt eladói a hatvanas-hetvenes évekből: amit nem mondott el a tanár a kottáról, vagy a darabról, azt meg lehetett tudni az eladótól.

– Nagyon jó, ha ez valóban így volt. Ezzel szemben most általában az a helyzet, hogy a számítógépen nézik meg az eladók, hogy egy adott szerzőtől megvan-e a kért mű. És ez nem biztos, hogy eredménnyel jár, ha az eladó nincs tisztában azzal, hogy hogyan is kell leírni a keresett szerző nevét. Elég, ha arra gondolunk, hogy például az orosz zeneszerzők nevének átírása hányféle változatban él.

■ Ha ilyen sokrétű tudást igényel ez a szakma, akkor van-e utánpótlás?

– Magyarországon ez a szakma nem túl vonzó, mert sem anyagilag, sem erkölcsileg nincs megbecsülve ahhoz képest, amekkorára felkészültséget igényel. Ebből következik, hogy a képzésre sem fordítanak túl nagy figyelmet. Németországonban három éves alapképzésre járnak azok, akik zenemű-kereskedésre adják a fejüket, és mindemellett gyakorlaton is részt vesznek. Dél előtt elméleti oktatásra kerül sor, délután pedig az üzletben sajátítják el a szakmai tudnivalókat. Azok az üzletek pedig, ahol gyakorlati képzés folyik, állami szubvencióban részesülnek.

■ És milyen jövőképpel tudják kecsegtetni a jelentkezőket, megéri-e még zenemű-kereskedelmet tanulni?

– Egyelőre megéri, mert a digitális technika nem egy-kettőre fogja kiszorítani a nyomtatott kottát, és a szerzői jogvédők is egyre több erőfeszítést tesznek, hogy visszaszorítsák az illegális fénymásolást, ami teljesen ellehetetleníti a zeneszerzők és a közreadók helyzetét. Nyugat-Európában ezt rendkívül szigorúan veszik: találkoztam olyan kórusossal, amelyiket hazaküldtek egy nemzetközi kórusversenyre, mert fénymásolt kottából énekelt. Ami az utánpótlást illeti, az sajnos egyre kevesebb. Nekem most alkalmam volt tanítani egy 15 főből álló csoportot, akik zenemű-kereskedőnek tanulnak, és ez egy alapfokú tanfolyam volt, mert itt nem csak kottákkal, hanem lemezekkel, illetve hanghordozókkal foglalkozó hallgatók is voltak. A nehézséget most az jelentette, hogy egyedül tanítottam, míg a korábbi képzésekben több előadó vett részt. Az egyik a zenetörténetet tanította, a másik a zeneelméletet, a harmadik a gyakorlati részt, és így tovább. Vagyis minden területnek volt egy specialistája, míg most valamennyi részt nekem kellett tanítanom. Épp ezért az volt a célom, hogy felkeltssem az érdeklődést a szakma iránt, hogy legyen kedvük folytatni és továbbra is izgassa őket ez a nagyon szép pálya, ami az én esetemben valódi hivatássá vált.

■ Lehet, hogy nincs értékén kezelve, de mégis garantál egy életminőséget ez a pálya, még akkor is, ha ez nem kifejezetten anyagiakban mutatkozik meg. Nem véletlenül hívták korábban szépműves boltoknak ezeket az üzleteket, ahol egy életen át szép dolgokkal kellett foglalkozni.

– Ez pontosan így van, és ami a legfontosabb, hogy soha, egy pillanatig sem unalmas. Számomra úgy telt el az üzletben töltött nyolc-tíz óra, hogy észre sem vettem. Nem beszélve egy másik roppant izgalmas területről, az antikvitásokról. Szerencsém volt, mert nekem megadatott a pályámon, hogy foglalkozhattam antikvár kottákkal is. Komoly hagyatékokat vásárolhattam, amelyek rengeteg érdekes dolgot tartalmaztak. Ennek megint volt egy másik vetülete, mert itt a papírminőségtől az egykorú zeneszerzői katalógusokig mindent figyelembe kell venni. Ezek mind olyan kutatások voltak, amelyek egy egészen izgalmas világba vezették el az embert.

■ Úgy tudom, hogy a kották esetében az antikvitás fogalma mást jelent, mint a könyveknél, hiszen a kotta a folyamatos igénybevétel miatt hamarabb elhasználdó.

– Tulajdonképpen annyiban közös a kettő, hogy a könyveknél is megkülönböztetnek használt könyveket és antikvár könyveket. Ugyanígy a kottánál is vannak antikvitások, és használt kották. Érdeemes tehát használt kottákkal foglalkozni, különösen most, amikor az embereknek nincs pénzük új kottákat venni. Különösen érvényes ez a pedagógiai művekre, amelyeket egy-két év után tovább adhatnak a növendékek, amennyiben az jó állapotú. Erre is próbáltam most ezen a tanfolyamon felhívni a hallgatóim figyelmét. Huszonnégy óra azonban, amennyiből ez a tanfolyam állt, nagyon kevés minderre. Nem lehet elmélyíteni például azokat az alapvető tudnivalókat, amelyek mondjuk az antik kottáknál a papírminőségre vagy a nyomdatechnikára vonatkoznak. Csak a

zeneelméleti ismeretekhez lett volna szükség ennyi órára.

■ Kik vettek részt a tanfolyamon?

– Magát a tanfolyamot a Rózsavölgyi cég hirdette meg, tehát a Rózsavölgyi és a Kodály Zoltán zeneműbolt, illetve antikvárium munkatársai vettek részt rajta. Meghírdetük egyébként nyilvánosan, szeretettük volna ugyanis, ha más üzletekből is jöttek volna kollégák. Az üzletek azonban nem érzik ennek a fontosságát. Mindezt nagyon sajnálom, hiszen lassan kiöregszik a szakma. Egy kezemen meg tudom számolni azokat a munkatársakat, akik többé-kevésbé értenek hozzá, és akik már régebb óta vannak a pályán. De közülük is már többen nyugdíjban vannak, csak magánvállalkozásban még foglalkoznak kottákkal.

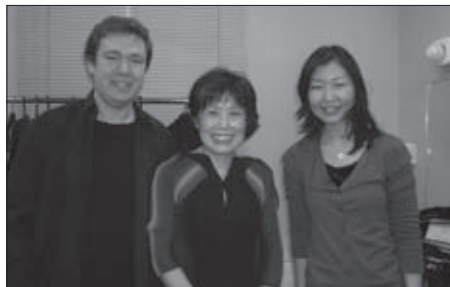
■ *Végül engedjen meg egy személyes kérdést: Ön miként választotta ezt a hivatást?*

– Teljesen véletlenül. A barátom édesanyja az akkori Állami Könyvterjesztő Vállalatnál volt a Zenemű Osztály helyettes vezetője. Ő javasolta érettségi után, hogy jöjjenek ide dolgozni, hiszen hét évig tanultam zongorázni és a családom is muzsikás család. Jelentkeztem, és egy meglehetősen komoly felvételi vizsgán is átestem. Egy évig az azóta megszűnt Erkel Zeneműboltban voltam gyakornok majd a katonai szolgálatot követően átkerültem a Rózsavölgyibe. Onnan mentem a Múzeum körüti Kodály Zoltán Zeneműboltba, amelynek kisebb megszakításokkal 1974-től voltam a vezetője.

(Kaizinger Rita)

„A tehetségeket is meg kell tanítani a szakmára”

Rozsos Tamás szerint itthon méltatlanul mellőzött hangszer a brácsa

Zeneakadémia, Genf, Arab Emírátsok. Különleges pályát járt eddig végig a fiatal brácsaművész, Rozsos Tamás. Példaértékűnek találja a svájci zeneoktatást, ahol a fiatal növendékek megtanulják, nem a hibák számítanak, hanem az, képesek-e tartalommal megtölteni a műveket. Úgy véli, ifjú muzsikusként szinte lehetetlenség itthon állást találni, s Magyarországon ma sem becsülik meg igazán a brácsát. Új munkahelyén, az Arab Emírátsokban szeretné az érdeklődőkkel megszerettetni a klasszikus és a magyar zenét, s élvezni, hogy minden rajtuk, a tanárokon múlik.

■ *Hogyan kerültek feleségével együtt Sbarjab városába?*

– Tavaly júliusban éppen a Verbier Fesztiválra készülődtem, amikor nagynéném, Frank Mária üzenetet küldött, hogy egy most alakuló zeneiskola az Arab Emírátsokban tanárokat keres. Azonnal hívtam a megadott telefonszámot. Kiderült, hogy Kousay Quaddouri csellóművésszel beszélek, aki családom régi barátja. Az új zeneiskola igazgatója pedig a testvére, Furat Quaddouri, aki egy arab, úgynevezett „qanoun” pengetős hangszeren játszik. Több helyen élt, s tanított a világban, igazi kozmopolita. Személyesen is tárgyaltam vele, s így 2012 októberétől feleségemmel, Imura Tomoko japán zongoraművésszel elkezdtek a munkát és a zenei „építkezést” az iskolában.

■ *Genf után nem is gondolkodott abban, hogy itthon, zenekari muzsikus lesz? Hiszen két éven keresztül játszott például az Új Osztrák–Magyar Haydn Zenekarban... De gondolom, hogy más európai együttesek is szóba jöhettek volna. Milyennek látja a helyzetet a fiatal muzsikusként szempontjából?*

– Erre nehéz röviden válaszolni. Az első és legfontosabb, hogy jelenleg Magyarországon szinte egyáltalán nincs elhelyezkedési lehetőség. Ketten vagyunk, „zongorista és brácsás”, ami megnehezíti a dolgokat. Taná-

ri állást lehetetlen találni, zenekari státusz pedig nincs. Így nem is nagyon gondoltam arra, hogy Magyarországon elhelyezkedhetem... Egyébként 2000-ben nyertem felvételt a budapesti Zeneakadémiára, ahol a valódi „diákevek” kezdődtek. Zenekari haknik, órák az egyetemen, koncertek, operaelőadások meghallgatása, de az az igazi tanulás, az a robbanásszerű fejlődés, amit vártam, elmaradt. Ezért nem kívánok senkit okolni.

2001-ben ismerkedtem meg mentorommal, egy nagyszerű hegedűművésszel, aki végeredményben felnyitotta a szememet, megtanított arra, mi is az az IGAZI munka, és hogyan lehet eredményt elérni hangszeremen, a brácsán. Ez az instrumentum Magyarországon a mai napig nincs igazán megbecsülve. A 2005-ös esztendő sikeres volt számomra, hiszen lediplomáztam a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, s megismerkedtem későbbi feleségemmel. Családom támogatásával pedig sikerült azt a tervemet megvalósítani, hogy Svájcban továbbtanuljak. Három esztendő kőkemény gyakorlás következett. Életem legnagyobb változása akkor jött el, amikor felvételt nyertem Nobuko Imai, világhírű japán brácsaművész és Takács-Nagy Gábor osztályába, a Genfi Konzervatóriumba.

■ *Hogyan teltek az ottani évek?*

– Gyönyörűek voltak. Olyan zeneszerető

emberekkel, zenészekkel ismerkedtünk meg, akik megváltoztatták az életünket, gondolkodásunkat. Professzoraink a zene szeretetére oktattak, s mindig az a cél lebegett a szemünk előtt, hogy hogyan lehet egy frázist szebben, jobban eljátszani, kiemelni a zene szépségét. A hibák kijavítása fontos, de egy mellé fogott hangnak nincs jelentősége, nem tragédia. Inkább hibázzon valaki, mint hogy gépszerűen ledaráljon egy versenyművet. Mindenki, még a legnagyobb művész is hibázhat. Rengeteg tanszaki koncerten játszottunk Genfben. Mindig csak zenével foglalkoztunk, vacsora előtt és után, hivatalos és nem hivatalos koncerten, spontán, és megszerelve egyaránt. Játszottunk, játszottunk, játszottunk. Ezekon a koncerteken a növendékek nagyrésze mindig jelen volt, így hozzászoktunk a közönség előtti szerepléshez. Imai és Takács-Nagy professzor környezetében mindig csak úgy áradt a zene, amiből sokat lehetett meríteni. Tisztán emlékszem majd minden brácsa-, illetve kamaraórára az elmúlt 4-5 évből. Nem a hibáit kerestük a többi növendéknek, hanem igyekeztünk minden kis pozitívumot megtalálni, segíteni egymásnak. Ha zenei vagy technikai problémája volt valamelyikünknek, akkor a másik segített. A brácsások kapcsolata kitűnő volt, és Brácsaegyüttest is alakítottunk Nobuko Imai vezetésével. Úgy tudom, ez volt az első a világon. A zenekarral nagyszerű koncerteket adtunk Ázsia több országában és Magyarországon is felléptünk. Sőt, a teljes brácsazenekar a professzorommal együtt eljött Szentendrére, az esküvőnkre. Az esküvői vacsora alatt meglepetésként teljes értékű koncertet kaptunk tőlük. Egyébként régen, a Hubay-korszakban Magyarországon is ez a fajta oktatás működött, erről azonban ma sajnós már csak visszaemlékezésekben olvashatunk. Egyébként mindkét professzorom arra oktatót és biztatott, hogy tudásomat vigyem haza Magyarországra, adjam át a fiataloknak. Szívesen megtenném, ha erre felkérnének...

■ Visszatérve az új feladatáboz, a klasszikus zene mennyire népszerű az Arab Emirátusokban? Mekkora az érdeklődés az iskola iránt?

– Nekünk kell felépíteni a klasszikus kultúrát, ezért is ilyen izgalmas a munkánk. Mindkettőnk osztálya megtelt, az iskolának egyre jobban terjed a híre. A gyerekek nagyon élvezik a munkát, és olyanok, akár a szivacs, szívják magukba a tudást. A fejlődés a „csillag”, minden teljesen rajtunk múlik.

■ Milyen nemzetiségű muzikusok dolgoznak az iskolában? Mennyire ismerik a Kodály-módszert?

– Teljesen nemzetközi a tanári kar. Nem ismerik a Kodály-módszert, arra itt még korai lenne alapozni. Jómagam azt, és olyan mó-

don igyekszem továbbadni növendékeimnek, amit és ahogy a professzoraimtól kaptam útravalóul.

■ Mennyire tartja fontosnak a tanítást? Azért választotta, mert a megbívás nagyon kedvező volt, vagy ez némi szünet a szőlistaságban?

– Nagyon szeretek tanítani, igaz, úgy gondoltam először, hogy egyetemi szinten szeretnék foglalkozni növendékekkel, de nem bántam meg, hogy belevágtunk ebbe a kalandba. A szőlistaságot nem hanyagolom el, hiszen 2013 júliusában Japánban koncertezünk feleségem volt professzorával és magyarországi mentorommal. Szerencsére fiatalok vagyunk, így minden befér az életünkbe. Rengeteget dolgozunk, gyakorolunk, fejlesztjük magunk, és tanítjuk a gyerekeket.

■ Mi a pedagógusi ars poeticája?

– A növendékeknek meg kell mutatni a zene gyönyörűségét és a hangszer csodáit. A hibák másodlagosak, az a lényeg, hogy a gyermek érdeklődjön, és érezzem benne a tudás iránti vágyat. Akkor „tűzön-vízen” átjutunk. Nem egyszerű hangszereken játszani. A kezdővel ugyanúgy foglalkozom, mintha kész művész lenne. Azokat a gyakorlatokat mutatom meg nekik, amelyeket én lazításra használok, és a gondolataimat ugyanolyan komolyan mondom el a 6 évesnek, aki 4-5 hónapja játszik hegedűn, mint a 20 éves növendéknek, aki 10 esztendeje.

■ Itthon több koncerten is pódiumra lépett már. Az Arab Emirátusokban van erre lehetőség?

– Egyelőre a tanításra koncentrálnak, és az iskola népszerűsítésére. Természetesen rengeteg kisebb koncerten léptünk fel az elmúlt 8 hónapban, s a későbbiekre vonatkozóan is vannak komolyabb terveink. Szeretnénk nemcsak a hangszerünket, hanem a magyar zenét is megkedveltetni ezen a vidéken.

■ Mennyire kell a hangszerekre figyelni a közel-keleti országban?

– Bizony az instrumentumok, a kották beszerzése nem egyszerű feladat. Szoros kapcsolatot tartunk ennek érdekében magyar és európai cégekkel.

■ Miben más a napirendje, mintha itthon oktatna?

– Rengeteget dolgozunk. Napi 8 óra a munkaidőnk, és csak 1 szabadnapunk van a héten. Tehát nem unatkozunk, és az iskolai dolgok mellett intézzük a saját dolgainkat, például a gyakorlást.

■ Milyen a zenei élet a városban? Gondolkodtak már azon, hogy életre hívjanak egy zenekart vagy kamaraegyüttest a városban?

– E téren ez még érintetlen terület. Az érdeklődés nem hiányzik, de a megvalósításra a jövő ad majd választ. Mindenesetre igyekszünk megteremteni a lehetőséget.

■ Mi a helyzet a svájci brácsaegyüttestel?

– Ez a baráti csapat ma már nem létezik. Bár boldogan összehoznám őket újra, egy magyar koncerthez... Itthon sokat próbálkoztam, kevés eredménnyel. Budapesti tartózkodása alatt Imai professzornak is szerveztünk kurzust a konzervatóriumban, amit ingyen vállalt, de sem a diákok, sem a tanárok nem igazán mutattak érdeklődést. Viszont azok a növendékek, akik jelen voltak, hosszú ideig bombáztak üzenetekkel és igyekeztek rávenni arra, hogy ha hazajövök, folytassam az Imai professzor által elkezdett munkát. Ez az igazi probléma, hiszen a szüleim elbeszéléseiből tudom, ha a 70-es években érkezett egy ilyen világhírű művész, roskadáig volt diákokkal az előadóterem. Ma kisebb az érdeklődés, mindenki önmagával van elfoglalva.

■ Ilyen távolságból milyennek tűnik a magyar zenei élet?

– Véleményem szerint a zeneakadémiai zeneoktatásnak változnia kellene, mégpedig sürgősen. Nem megváltoznia, hanem visszaváltoznia az 50-70 évvel ezelőttire, amikor is ontotta a fantasztikus zenészek sokaságát a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola. Erről rengeteget lehetne beszélgetni, ez nehéz kérdés, de addig kellene változtatni, amíg van rá lehetőség. Mindig újtásról beszélnek, holott úgy gondolom, Kodály, Bartók, Hubay országában a komolyzene-oktatás megújítása nem időszerű. Ez ugyanis a hetvenes években még világszínvonalú volt. Rengeteg a tehetség Magyarországon, de meg kell őket tanítani a szakmára... Svájcban fantasztikus a zenei élet. Rengeteg fesztiválon fordultunk meg feleségemmel. A Verbier-in például 4 alkalommal vehettem részt, az úgynevezett amatőr zenei héten, mint tanár. Amatőr muzikusok játszanak kamarazenét, és minden csoportban van egy professzionális muzikus. Fantasztikus olyan emberekkel együtt dolgozni, akik imádják a zenét. Verbierben pezseg az élet, nagyszerű művészek dolgoznak ott.

■ Ha jól tudom, testvére is zenész. Ő is követi? S hogyan fogadta a család, hogy az Arab Emirátusokat választották?

– A testvérem, Rozsos Ágnes csellóművész, egyelőre nem követ, de már pedzegettem neki a témát. A család egyik szeme nevet, hogy elhagytuk Európát és ilyen remek lehetőséget kaptunk, a másik pedig sír, hiszen a jelenlegi munkabeosztásunk nem engedi meg, hogy hazautazzunk...

R. Zs.

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET:

I. HEGEDŰ HELYETTESÍTŐ EGÉSZ ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2013. október 2. (szerda) 15.00 óra
A próbajáték helye: Zenekari színház (3525 Miskolc, Fábíán u. 6/a)

I. forduló – Zenekari állások:

- R. Strauss: Don Juan Op.20
elejétől a „B” betűig és „C”-től a „D” előtti 5. ütemig
- Glinka: Ruszlán és Ludmilla – nyitány
elejétől a „B” előtti 6. ütemig
- Beethoven: III. szimfónia Op.55 III. tétel
elejétől az ismétlődő jelig
- Csajkovszkij: Rómeó és Júlia
nyitányfantázia
„C” utáni Allegro giusto-tól a „G” előtt
- Schumann: II. szimfónia Op.61 II. tétel
19-ig, valamint a „Q”-tól „R”-ig
- Mozart: g-moll szimfónia K. 550 IV. tétel
elejétől a Trióig az elejétől a melléktema végéig, valamint a „B” betűtől az ismétlődő jelig

II. forduló

- Egy tetszőlegesen választott tétel J.S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menüett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitából)
- Az első tétel kadenciával Mozart: G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2013. szeptember 27-ig e-mailben, levélben, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: missyo@hu.inter.net vagy 3525 Miskolc, Fábíán u. 6/a). A zenekari szőlamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők H.–Cs.: 9–16 óra, P.: 9–12 óra között a 46/323-488-as telefonszámon.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít (kérésre miskolci zongorakísérők elérhetőségét meg tudjuk adni).

Miskolc, 2013. augusztus 29.

Sziklavári Károly
ügyvezető igazgató-helyettes

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET:

II. HEGEDŰ TUTTI EGÉSZ ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2013. október 2. (szerda) 15.00 óra
A próbajáték helye: Zenekari színház (3525 Miskolc, Fábíán u. 6/a)

I. forduló – Zenekari állások:

- R. Strauss: Don Juan Op.20
elejétől a „B” betűig és „C”-től 16. ütemtől „B”-ig (Allegro)
- Mozart: Varázsfuvola – nyitány
Elejétől „A”-ig
- Beethoven: I. szimfónia II. tétel
123. ütemtől „B”-ig
- Beethoven: III. szimfónia IV. tétel
Elejétől „A”-ig
- Beethoven: IX. szimfónia II. tétel
73. ütemtől 4-es zifferig
- Mahler: V. szimfónia IV. tétel (Adagietto)
- Smetana: Az eladott menyasszony – nyitány
Elejétől „A”-ig
- Smetana: Moldva
„A”-tól 80. ütemig
- Kodály: Galántai táncok
150-es ziffertől az Allegro con moto-ig
- Bartók: Concerto V. tétel (Fúga)
265. ütemtől a 317. ütemig

II. forduló

- Egy tetszőlegesen választott tétel J.S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menüett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitából)
- Az első tétel kadenciával Mozart: G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2013. szeptember 27-ig e-mailben, levélben, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: missyo@hu.inter.net vagy 3525 Miskolc, Fábíán u. 6/a). A zenekari szőlamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők H.–Cs.: 9–16 óra, P.: 9–12 óra között a 46/323-488-as telefonszámon.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít (kérésre miskolci zongorakísérők elérhetőségét meg tudjuk adni).

Miskolc, 2013. augusztus 29.

Sziklavári Károly
ügyvezető igazgató-helyettes

A KODÁLY FILHARMONIKUSOK DEBRECEN PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET:

BRÁCSA TUTTI – HATÁROZOTT IDEJŰ ÁLLÁSRA

hosszabbítási lehetőséggel

A próbajáték ideje: 2013. október 7. (hétfő) 14 óra
A próbajáték helye: 4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c – II. emeleti próbaterem

A próbajáték anyaga:

1. J. S. Bach: Szvítből, vagy hegedű szólószonátából egy tétel
2. tetszőleges versenymű első tétele (kadenciával), vagy egy virtuóz előadási darab

Zenekari állások:

- Mozart: Varázsfuvola nyitány
- Beethoven: IX. szimfónia (részletek)
- Smetana: Moldva (részlet)
- Bartók: A Kékszakállú herceg vára (részletek)

A zenekari állások kottái jelentkezéskor átvehetők a Kodály Filharmonikusok Debrecen titkárságán (H.–Cs.: 7.30–16.00, P.: 7.30–13.30), vagy igény szerint elektronikus úton küldjük.

Zongorakísérőt a Kodály Filharmonia Debrecen nem biztosít.

Jelentkezés: szakmai önéletrajzzal, elérhetőség megadásával

- személyesen, vagy
- info@kodalyfilharmonia.hu e-mail címen, vagy
- 4025 Debrecen, Simonffy utca 1/c. címen lehetséges.

A jelentkezés beérkezési határideje:

2013. szeptember 30. (hétfő) 16.00 óra

A foglalkoztatás feltétele a felsőfokú szakirányú végzettség. Bérézés közalkalmazotti bértábla szerint.

Sikeressé próbajátékot kívánunk!

Debrecen, 2013. szeptember. 09.

Somogyi-Tóth Dániel
Igazgató

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET:

I. OBOA FÉLÁLLÁSRA

határozott időre 2014. 07. 31-ig

Időpontja: 2013. október 01 (kedd) 14 óra

Helye: a zenekar próbaterem
(1088 Budapest, Múzeum u. 11).

A próbajáték anyaga:

- Mozart: C-dúr oboaverseny I. tétel kadenciával, II. tétel
- R. Strauss: Oboaverseny
- Telemann 12 fantáziájából 1 tétel
- Zenekari anyag

Jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt a zenekar titkárságára (1088 Budapest, Múzeum u. 11.) vagy e-mailben (office@mavzenekar.hu) kérjük eljuttatni 2013. szeptember 19-ig.

A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvehető 2013. augusztus 16-tól.

Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.

További információ a zenekar titkárságán.

Budapest, 2013. július 05.

Lendvai György
ügyvezető igazgató

BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ SZIMFONIKUS ZENEKAR

Szeptember 29. 11.00 és 15.00
Művészetek Palotája – Fesztivál Színház

Matinékoncertek

Zenekari kalauz fiataloknak
Témák és változatok
Britten: Változatok és fűga egy Purcell témára – Fialatok zenei kalauza, op. 34.
Purcell: Abdelazar-szvit
Vez. és a műsort vezeti: Hollerung Gábor

Október 11. péntek 19.00,
Klauzál Gábor Budafok–Tétényi Művelődési Központ

Budafoki Hangversenyesték

Dvořák: VII. szimfónia
Derek Bourgeois: Harsonaverseny
Walton: Johannesburg fesztivál nyitány
Sütő András – harsona
Vez.: Werner Gábor

Október 15. kedd 19.00,
Kodály Központ Pécs

FILMZENÉK – vetülettel

Mendelssohn: Szentivánéji álom
Wagner: Walkűrök lovaglás (Apokalipszis most)
Mascagni: Parasztbecsület – Intermezzo (Keresztapa)
Sibelius: Finlandia (Die Hard)
Sosztakovics: Jazz szvit No2. (Tágra zárt szemek)
Csajkovszkij: 1812 (V, mint Vendetta)
* * *

John Williams: Star wars
John Williams: E. T.
John Williams: Schindler listája
John Williams: Jurassic park
James Horner: Titanic
Chrisopher Young-Werner Gábor: Spiderman 3.
John Williams: Indiana Jones
Klaus Badelt: Karib-tenger kalózái

Október 26. szombat 11.00,
Klauzál ház

Megérthető JUNIOR

Orff: Carmina burana
Előad és vez.: Hollerung Gábor

Október 26. szombat 15.00,
Klauzál Ház

Zeneértő leszek

BEMUTATKOZIK A VONÓS
CSALÁD – A hegedű, a brácsa, a gordonka és a nagybőgő
Előad: Zelinka Tamás
A belépés díjtalan!

Október 27. vasárnap 19.30,
Bartók Béla

Nemzeti Hangversenyterem

Zene plusz...

KERESZTUTAK
Gregorián (Dies irae)
Allegrí: Miserere
Liszt: Haláltánc

Orff: Carmina burana
Km.: Balog József – zongora
Cecilia Lloyd – szoprán
Horváth István – tenor
Szegedi Csaba – bariton
Budapesti
Akadémiai Kórustársaság
Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar
Vez.: Hollerung Gábor

November 3. vasárnap 19.30,
MOM Kulturális Központ (1124 Budapest, Csörsz u. 18.)

Hegyvidéki Ünnepek

Mozart:
g-moll szimfónia K. 540
Mozart: Requiem K. 626
Budapesti
Akadémiai Kórustársaság
Vez.: Rác Márton

November 8. péntek 19.00,
Klauzál Gábor Budafok–Tétényi Művelődési Központ

Budafoki Hangversenyesték

Beethoven:
Prometheus-nyitány
Horváth Márton Levente:
Forrástól kristályig (szimfónia)
Mozart:
Hangversenyáriák,
K.419, K.418, K.384
Csajkovszkij: V. szimfónia
Kolonits Klára – ének
Vez.: Dinyés Dániel

November 10. vasárnap 11.00,
Zeneakadémia

A megérthető zene

Sacrum Profanum
Bach: h-moll mise
Előad és vez.: Hollerung Gábor

November 19. kedd 19.30,
Zeneakadémia

Hegedűs Endre

zenekari zongoraestje

Schumann: Bevezetés és allegro appassionato, op. 92
Schumann:
a-moll zongoraverseny, op. 54
Brahms:
B-dúr zongoraverseny op. 83
Km.: Hegedűs Endre
Vez.: Werner Gábor

November 23. szombat 19.30,
Zeneakadémia

Dohnányi bérlet

Haydn: 96. szimfónia (A csoda)
Dohnányi:
Változatok egy gyermekdalra
Csajkovszkij: IV. szimfónia
Jandó Jenő – zongora
Vez.: Hollerung Gábor

November 29. péntek 19.00,
Klauzál Gábor

Budafok–Tétényi Művelődési Központ

Budafoki Hangversenyesték

Brahms: III. szimfónia
Haydn: Nelson-mise
Budapesti
Akadémiai Kórustársaság
Vez.: Kovács János

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG ZENEKARA

Október 28.

Schubert:
VIII. (Befejezetlen) szimfónia
Bernstein: III. (Kaddish) szimfónia
Vez.: Gerard Schwarz
Km.: Meláth Andrea- mezzoszop-
rán, Samuel Pissar – narrátor,
A Magyar Állami Operaház
Énekkara (karigazgató:
Szabó Sipos Máté)

November 18. BFTZ 160

Bartók: Táncszvit
Kodály: Galántai táncok
Mahler: I. szimfónia
Vez.: Györiványi Ráth György,
Pinchas Steinberg

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Szeptember 26. csütörtök 19.00
Duna Palota Színházterme

Őszi bérlet 2.

„NÉGY HÚRON”
J. S. Bach: c-moll szvit, BWV 1011
(I. Prélude)
Schubert: a-moll szonáta
(„Arpeggione”) csellóra és
vonósokra, D 821
Lalo: d-moll gordonkaverseny
Km.: Gavriel Lipkind (gordonka)
Vez.: Deák András

Október 4. péntek 19.00

A Duna Palota Színházterme

Őszi bérlet 3.

„ÖRÖMÜNNEP”
Dvořák: Karnevál –
koncertnyitány, op. 92
Petrovics Emil: Fuvolaverseny
Csajkovszkij:
V. (e-moll) szimfónia, op. 64
Km.: a 47. Budapesti Nemzetközi
Fuvolaverseny egyik döntőse
Vez.: Ligeti András
(A koncert ismétlése: Október 6.
vasárnap 19.30 – Klebelsberg
Kuno Művelődési Központ /1028
Bp., Templom u. 2–10./)

Október 13. vasárnap 10.30
Duna Palota Színházterme

Családi Szimfonikus Matiné Bérlet 1.

„ELMARADT TALÁLKOZÁSOK”
J. S. Bach: D-dúr szvit – Bourrée-
Air; h-moll szvit – Badinerie; 2.
Brandenburgi verseny (II. tétel)
Händel: Tűzijáték (IV. tétel);
Vízizene (I-II. tétel)
Vez.: Deák András
Műsorvezető: Zelinka Tamás

Október 18. péntek 19.00

Duna Palota Színházterme

Őszi bérlet 4.

„VENDÉGÜNK: KOCSIS ZOLTÁN!”
Bartók: Táncszvit BB 86
C. Ph. E. Bach:
A-dúr csellóverseny Wq 172.
Brahms:
IV. (e-moll) szimfónia, op. 98

Km.: Karasszon Dénes (gordonka)
a 2013. évi Fischer Annie ösztöndíj
nyertese
Vez.: Kocsis Zoltán

November 17. vasárnap 10.30
Duna Palota Színházterme

Családi Szimfonikus Matiné Bérlet 2.

„A SZIMFÓNIA ATYJA”
Haydn: 92. szimfónia,
G-dúr („Oxford”) (IV. tétel)
94. szimfónia,
G-dúr („Üstdob”) (II. tétel)
104. szimfónia,
D-dúr („London”) (III. tétel)
Vez.: Deák András
Műsorvezető: Zelinka Tamás

November 22. péntek 19.00
Duna Palota Színházterme

Őszi bérlet 5.

„OROSZOK”
Muszorgszkij: A szorocsinci vásár
– nyitány
Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
op. 25
Rimszkij-Korszakov: Seherezade /
Szimfonikus szvit zenekarra az
„Ezeregyéjszaka” nyomán, op. 35/
Vez.: Gál Tamás

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Szeptember 30. hétfő 19.00
**Sopron, Liszt Ferenc Konferen-
cia- és Kulturális Központ**

Liszt Ferenc bérlet
A zene világnapja
G. Rossini: Olasz nő Algírban –
nyitány
Szokolay S.: Hegedűverseny
A. Dvořák:
VII. (d-moll) szimfónia, op. 70
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Sophia Anna Szokolay –
hegedű

Október 1., kedd 19.

Győr, Richter Terem

A zene világnapja

Richter János bérlet
G. Rossini:
Olasz nő Algírban – nyitány
Szokolay S.: Hegedűverseny
A. Dvořák:
VII. (d-moll) szimfónia, op. 70
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Sophia Anna Szokolay –
hegedű

Október 19., szombat 19

Győr, Richter Terem

C. M. von Weber: Oberon-nyitány
S. Prokofjev: II. (g-moll)
hegedűverseny, op. 63 lesz.
F. Mendelssohn-Bartholdy: III.
(a-moll) „Skót” szimfónia, op. 56
Vez.: Alpaslan Ertüngaalp
Km.: Kelemen Barnabás – hegedű

Október 26., szombat 19.00

Győr, Richter Terem

ALOM

Varga Tibor bérlet

E. Chabrier: España
J. Rodrigo:
Concerto de Aranjuez
F. Mendelssohn-Bartholdy:
Szentivánéji álom – szvit
Vez: Hámosi Máté
Km.: Csáki András – gitár,
Cakó Ferenc – homokanimáció

November 9., szombat 19.00

Győr, Richter Terem

Richter János bérlet
TRUBADÚR
G. Verdi: A trubadúr
(az opera koncertszerű előadása)
Vez: Kovács János
főbb szerepekben: Lukács
Gyöngyi, Wiedemann Bernadett,
Dario Volonté, Alexandru Agache

November 16., szombat 19.00

Győr, Richter Terem

KLASSZIKUS
Sándor János bérlet
E. Erdinç:
Fekete-tenger képei – nyitány
W. A. Mozart:
Esz-dúr kürtverseny, KV 417
L. van Beethoven: VII. (A-dúr)
szimfónia, op. 92
Vez: Erol Erdinç
Km.: Gál László – kürt

November 21., csütörtök 19.00

Mosonmagyaróvár,

Flesch Károly Kulturális Központ

November 22., péntek 19.00 Pápa

Filharmonikus bérlet

ILLÉNYI KATICA
A klasszikus hegedűirodalom
gyöngyszemei, filmzenék, tangók
és világlágerek szimfonikus
hangszerelésben.
Vez: Silló István
Km.: Illényi Katica – hegedű, ének

November 24., vasárnap 16.00

Győr, Egyetemi Hangverseny- terem (Volt zsinagóga, 9025 Győr, Kossuth u. 5.)

Flesch Károly bérlet
HÚROK
M. Ravel: Bevezetés és Allegro
C. Debussy:
Szonáta fuvolára, brácsára és
hárfára
Kodály Z.: 6 dal – részletek
Bárdos L.: 5 korál – részletek
A hangversenyen közreműködnek
a Győri Filharmonikus Zenekar
művészei.
Művészeti vezető:
Berkes Kálmán.

November 25., hétfő 19.00

Dunaszerdahely Városi

Művelődési Központ

Filharmonikus bérlet –
ILLÉNYI KATICA
A klasszikus hegedűirodalom
gyöngyszemei, filmzenék, tangók
és világlágerek szimfonikus
hangszerelésben.
Vez: Silló István
Km.: Illényi Katica – hegedű, ének

KODÁLY FILHARMÓNIA DEBRECEN

Október 1., 19.30

Bartók terem

Kodály Filharmonikusok 90
Születésnap gálahangverseny
a Zene Világnapján
Vez.: Karolos Trikolidis, Kollár
Imre, Somogyi-Tóth Dániel

Október 10., 19.30

Bartók terem

450 éves a Heidelbergi káté
H. Schütz: Musikalische
Exequien, op. 7, SWV279-281
D. Buxtehude: Herzlich lieb hab
ich dich, o Herr, Bux WV 41
J. S. Bach: F-dúr mise, BWV 233
Km.: Kodály Kórus Debrecen
Vez.: Pad Zoltán

Október 26., 19.30

Bartók terem

Barátok a begy két oldaláról –
Strauss és Mahler
R. Strauss: Morgen, op. 27 no. 4.
G. Mahler: Vándorlegény-dalok
G. Mahler: I. (D-dúr) szimfónia
Vez.: Ligeti András

Október 31., 19.30

Bartók terem

R. Schumann:
Manfréd-nyitány, op. 115
J. Brahms:
D-dúr hegedűverseny, op. 77
L. van Beethoven:
V. (c-moll, „Sors”) szimfónia, op. 67
Xiao Wang – hegedű
Vez.: Kovács János

November 14., 19.30

Bartók terem

Bécsi klasszikusok I.
W. A. Mozart: Esz-dúr
(„Milánói”) szimfónia, K. 160
W. A. Mozart:
A-dúr zongoraverseny, K. 488
F. Schubert:
V. (B-dúr) szimfónia, D. 485
Grünwald Béla – zongora
Vez.: Bényi Tibor

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Szeptember 29. vasárnap 18.00

Kodály Központ, Pécs

G. Verdi:
Szicíliai vecsernye – nyitány
P. Mascagni: Parasztecsület
– Húsvéti kórus
G. Puccini:
Manon Lescaut – Intermezzo
A. Boito:
Mefistofele – Angyalkórus
P. Mascagni:
Parasztecsület – Intermezzo
G. Verdi: Aida – II. felvonás, finálé
G. Verdi: Quattro pezzi sacri
(Négy szent ének)
Km.: Nemzeti Énekkar
Vez.: Michele Santorsola

Október 13. vasárnap 19.30

Olasz Kultúrintézet

Dubrovay László szerzői estje
Dubrovay László: Tündérszép
Ilona és Árgyélus királyfi – mese
szimfonikus költemény
Hegedűverseny No. 2 (bemutató)
Faust, az elkárhozott III. szvit /
Aphrodite/
Tavaszi szimfónia (bemutató)
Km.: Baráti Kristóf
Vez.: Kesselyák Gergely

Október 19–20. 20.00

Predigerkirche, Zürich

F. Schubert: G-dúr Mise

Október 31. 19.00

Zeneakadémia, Nagyterem,

Erdélyi Miklós-bérlet

G. Verdi: Requiem
Km.: Sümegi Eszter,
Wiedemann Bernadett,
Fekete Attila, Rácz István,
Kodály Kórus, Debrecen
(karigazgató: Pad Zoltán)
Vez.: Csaba Péter

November 22. 19.00

Zeneakadémia, Nagyterem,

Lukács Miklós-bérlet
Liszt F.: Les Préludes
F. Chopin:
f-moll zongoraverseny, op 21
A. Dvořák: Legendák op. 59
Rimskij-Korszakov:
Spanyol Capriccio
Km.: Hegedűs Endre (zongora)
Vez.: Kesselyák Gergely

November 23. 11.00

Olasz Kultúrintézet, Giuseppe

Verdi terem,

Varga László-bérlet

Liszt F.: Les Préludes
F. Chopin:
f-moll zongoraverseny, op 21
A. Dvořák: Legendák op. 59
Rimskij-Korszakov: Spanyol
Capriccio
Km.: Hegedűs Endre (zongora)
Vez.: Kesselyák Gergely

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Szeptember 26–29.

„Neked játszunk”

Négynapos játékos, zenei fesztivál
a jelen és jövő hangverseny-látoga-
tó generációinak: gyerekeknek,
fiataloknak és felnőtteknek

Szeptember 26. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

A 4forDance és a Miskolci
Szimfonikus Zenekar közös
produkciója
Km.: 4 for Dance
Vez.: Kovács László

Szeptember 27. 18.00

Művészetek Háza, Miskolc

„Zene-szóval”
Miskolci Szimfonikus Zenekar

különleges koncertje Kovács
László vezényletével és
műsorvezetésével

Szeptember 28.

Játékos Városjárás

Népszerű helyi vetélkedő Miskolc
város különböző helyszínein, mely-
nek középpontjában a zene és a
Miskolci Szimfonikus Zenekar áll.

Szeptember 29. 14.30, 16.30

Művészetek Háza, Miskolc

Játékos zenét a Szimfonikusokkal!

Forgatókönyvíró és műsorvezető:
Csuka Tímea
Vez.: Kovács László

Október 6.

Művészetek Háza

Nyilvános próba a másnapi
koncertre

Október 7. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Népszerű bérlet

A SOKSZÍNŰSÉG JEGYÉBEN
Mozart: Esz-dúr szimfónia K.543
Sosztakovics: Ünnepi nyitány
Vinicio Meza: Versenymű 4
harsonára és szimfonikus
zenekarra
Bernstein: On the town (Egy nap
New Yorkban) – Three Dance
Episodes
Km.: Corpus Quartet
Vez.: Kovács László

Október 14. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Szezonbérlet

MENTS MEG ENGEM URAM!
Verdi: Requiem
Ének: Szakács Ildikó, Schöck
Atala, Balczó Péter, Rácz István
Km.: Nemzeti Énekkar
Vez.: Antal Máttyás

Október 28. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Népszerű bérlet

KÖLCSÖNÖS IMPRESSZIÓK
Britten: Négy tengeri kőjáték
Rodrigo: Concerto de Aranjuez
Ravel: Alborada del gracioso
Debussy: Ibéria
Gitár: Papp Sándor
Vez.: Alexandre Bloch

Október 31. 18.00

Selyemréti Szent István templom, Miskolc

Halottak napi koncert

Mozart: Requiem
Ének: Skoff Zsuzsa, Schöck Atala,
Kálmán László, Massányi Viktor
Km.: Miskolci Cardinal Mindszenty
Kórus, Cantus Agriensis Kórus
(Művészeti vez.: Gergely Péter Pál)
Vez.: Cser Ádám

November 7. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Gyöngy bérlet

A PASSIÓ
Bach: János passió
Ének: Cserekyei Andrea,

Gémes Katalin, Dévity Zoltán
 Evangélista: Frank Fritschy
 Krisztus: Hans Christiaan Hinz
 Continuo: Gerrie Meijers
 Km.: Royal Oratorium Choir
 Excelsior Amsterdam
 Vez.: Wim van Herk

November 11. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc
Jubileumi koncert a Miskolci Szimfonikus Zenekar alapításának 50. évfordulójára

Dohnányi: Ünnepi nyitány
 Oláh: Hungarian Moods for cimbalom and orchestra
 Kókai: Verbunkos/Weiner: F-moll szerenád
 Cimbalom: Lukács Miklós
 Nagybőgő: Barcza Horváth József
 Ütőhangszerek: Dés András
 Vez.: Kovács László

November 14. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc
„A múzsa csókja” – költői koncert

Kovács Zoltán: II. szimfónia (Ady Endre négy versére)
 Weiner: Csongor és Tünde – szvit (részletek)
 Mendelssohn: Szentivánéji álom – szvit (részletek)
 Grieg: Peer Gynt – szvit (részletek)
 Paul Dukas: A bűvészinas – szimfonikus scherzo (Goethe)
 Meghívott vendég: László Zsolt
 Vez.: Kovács László

NEMZETI FILHARMONIKUSOK

Szeptember 25., 19.30
Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, Budapest

Klemperer-bérllet

Szeptember 26., 19.30
Bartók Terem, Debrecen

Bartók: Két kép, op. 10
 Bartók: II. zongoraverseny
 Dohnányi:
 Szimfonikus percek, op. 36
 Bartók-Kocsis Zoltán:
 Scherzo, BB 27/4
 Kodály: Galántai táncok
 Vez.: Kocsis Zoltán
 Km.: Yuja Wang (zongora)

Október 10., 18.00

Október 12., 18.00
Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, Budapest

R. Strauss: A hallgatag asszony, op.80 – vígopera 3 felvonásban
 Vez.: Kocsis Zoltán
 Km.: Rúni Brattaberg (basszus), Temesi Mária (szoprán), Dietrich Henschel (bariton), Bernhard Berchtold (tenor), Rácz Rita (szoprán), Pasztircsák Polina (szoprán), Kálnay Zsófia (mezzoszoprán), Geiger Lajos (bariton), Szüle Tamás (basszus),

Cser Krisztián (basszus), Nemzeti Énekkar (karigazgató: Antal Mátyás)
 rendező: Anger Ferenc
 díszlettervező: Szendrői Éva
 jelmeztervező: Zöldy Z. Gergely
 Szereposztás:
 Rúni Brattaberg Sir Morosus, nyugalmazott admirális
 Temesi Mária Özvegy Zimmerlein, a házvezetője
 Dietrich Henschel Schneidebart, a borbély
 Bernhard Berchtold Henry Morosus, az admirális unokaöccse
 Rácz Rita Aminta, az admirális unokaöccsének a felesége
 Pasztircsák Polina Isotta, operanékes
 Kálnay Zsófia Carlotta, operanékes
 Geiger Lajos Morbin, operanékes
 Szüle Tamás Vanuzzi, operanékes
 Cser Krisztián Farfalla, operanékes

Október 13., 11.00 és 15

Művészetek Palotája – Fesztivál Színház, Budapest

Muzsikusi akcióbősoke – ifjúsági bérllet
 Ránki György: Muzsikusi Péter
 Hangszerországban
 Vez.: Antal Mátyás
 Km.: Nemzeti Énekkar (karigazgató: Antal Mátyás),

Október 26., 19.30

Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, Budapest

Klemperer-bérllet
 Beethoven: IV. (G-dúr) zongoraverseny, op. 58.
 Enescu: III. szimfónia, op. 21
 Vez.: Lawrence Foster
 Km.: Cristina Ortiz (zongora), Nemzeti Énekkar (karigazgató: Antal Mátyás)

Október 31., 19.30

Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, Budapest

Ferencsik-bérllet
 Csajkovszkij:
 b-moll zongoraverseny, op. 23.
 Rachmaninov:
 II. (e-moll) szimfónia, op. 27
 Vez.: Kocsis Zoltán
 Km.: Nikolai Tokarev (zongora)

November 21., 19.30

Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, Budapest

Klemperer-bérllet
 Britten: Háborús requiem
 Vez.: Howard Williams
 Km.: Szabóki Tünde (szoprán), Timothy Bentch (tenor), Stephan Loges (bariton), Nemzeti Énekkar (karigazgató: Antal Mátyás), Nemzeti Filharmonikus Zenekar, a Kodály Zoltán Kórusiskola
 Gyermekekara (karigazgató: Sapszon Ferenc)

November 30., 18.00

Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, Budapest

Próbatermi vendégség – Kamara-zenei bérllet
 Vez.: Kocsis Zoltán
 KARLHEINZ STOCKHAUSEN
 Kreuzspiel
 Horváth Béla oboa
 Salamon György basszusklarinét
 Fejérvári Zoltán zongora
 Joó Szabolcs, Weisz Nándor, Bíró Gergely ütőhangszerek
 HOLLÓ AURÉL Darab ütőre és hárfára
 Sipkay Deborah hárfá, ütősök
 GERARD BROPHY Pearl licks, pearl rub, pearl dub (1997)
 Salamon György klarinét, Galla Ákos harsona, Joó Szabolcs vibrafon
 ANDRÉ JOLIVET Pastorales de Noël
 Kovács Imre fuvola, Bokor Pál fagott, Sipkay Deborah hárfá
 ARNOLD SCHÖNBERG A megdicsőült éj, op. 4
 Papp Dániel, Miczki Rita hegedű
 Kertész Sándor, Balogh Enikő brácsa
 Deák György, Zsoldos János gordonka

PANNON FILHARMONIKUSOK

Szeptember 28., szombat 16.30 és 19.00

Kodály Központ

XVII. Európai Bordalfesztivál
 Gálhangverseny Miklósa Erikával
 16.30 órától bormustra, 19.00 órától a bordalfesztivál kórusainak bemutatója, majd a szünet után:
 J. Strauss: Tere – Fere Polka
 Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal és Bánk áriája
 Verdi: Traviata – Violetta nagyáriája
 Harmath Artúr: Szerlemdal a csikóbőrös kulacsához
 Kodály: Székely fonó – A csitári hegyek alatt
 Kálmán Imre: Csárdáskirálynő – Húzzad csak...
 Verdi: Traviata – Brindisi
 Huszka Jenő: Gül Baba – Borban az igazság
 Km.: Miklósa Erika – szoprán
 Horváth István – tenor
 Csajághy Szabolcs – tenor
 Bognár Szabolcs – bariton
 Alán Filharmonia Férfikara (Oroszország, Oszétia)
 Albino Bonavita Férfikar (Olaszország)
 Bacchanalian Férfikar (Svédország)
 Echo Férfikar (Lengyelország)
 Bartók Béla Férfikar
 Szakály Mátyás Férfikar
 Zengő Együttes
 Vez.: Lakner Tamás és Vass András
 A koncert a Pécsi Férfikar

Alapítvány és a Pannon Filharmonikusok koprodukciójában valósul meg.

Október 1., kedd 19.00

Kodály Központ

MOZART & SCHUBERT
 Diszhangverseny a Zene világnapján
 Mozart: A varázsfuvola – nyitány
 Mozart:
 A-dúr klarinétverseny, K.622
 Schubert: IX. „Nagy C-dúr” szimfónia, D.944
 Km.: Laduver Mihály – klarinét
 Vez.: Kovács János
 A koncert a Filharmonia Magyarország Nonprofit Kft. és a Pannon Filharmonikusok koprodukciójában valósul meg.

Október 10. 19., szombat 18.00

Kodály Központ

IGOR HERCEG & KOKAS KATALIN
 Borodin: Igor herceg – Nyitány
 Csajkovszkij: D-dúr hegedűverseny
 Schumann: IV. szimfónia, (d-moll)
 Km.: Kokas Katalin – hegedű
 Vez.: Howard Williams

Október 23., szerda 19.00

Kodály Központ

Ünnepi díszhangverseny
 Beethoven: Egmont – nyitány
 Balassa Sándor: Október virágai
 Balassa Sándor: 301-es parcella
 Liszt Ferenc:
 Esz-dúr zongoraverseny
 Dubrovay László: 1956 – szimfonikus képek versmondóra és zenekarra Gyurkovics Tibor verseivel
 Km.: Bogányi Gergely – zongora
 Vez.: Bogányi Tibor
 A koncert a Magyar Művészeti Akadémia, a Zsolnay Örökségkezelő Nonprofit Kft. és a Pannon Filharmonikusok koprodukciójában valósul meg.

Október 26., szombat 15.30, 17.00

Kodály Központ Csígház

6 húron pendülünk
 Gitáron Km.: Straub Tamás,
 Pétery Tibor
 A koncertek állandó közreműködői:
 Kiss Szabolcs – Csígház
 Szendrői Zsuzsanna – Csígház

Október 26., szombat 18.00

Kodály Központ

Segítség, komolyzene!
 Borodin: Igor herceg – Nyitány
 Schumann: IV. szimfónia (d-moll)
 A koncertek állandó közreműködői:
 Beck Zoltán – moderátor
 Gönczy László – zenei mesélő
 A koncertek állandó karmestere:
 Vass András

Október 31., csütörtök 19.00

Kodály Központ

VERDI & REQUIEM
 Hangverseny az elhunytak emlékére

Verdi: Requiem
Km.: Váradi Marianna – szoprán,
Meláth Andrea – alt, Horváth
István – tenor, Cser Krisztián
– basszus, Nemzeti Énekkar
(karig.: Antal Mátyás) – kórus
Vez.: Kesselyák Gergely

November 14., csütörtök 19.00

Kodály Központ

TAVASZI ÁLDOZAT & AMADINDA

Gyöngyösi Levente: Sinfonia
concertante 4
ütőhangszerjátékosra és zenekarra
Sztravinszkij: Tavaszi áldozat
Km.: Amadinda Ütőegyüttes
(művészeti vezető: Rácz Zoltán)
Vez.: Bogányi Tibor

November 15. péntek 19.30

Művészetek Palotája

Őt szín: CAPUT MORTUUM

Gyöngyösi Levente: Sinfonia
concertante 4
ütőhangszerjátékosra és zenekarra
Sztravinszkij: Tavaszi áldozat
Km.: Amadinda Ütőegyüttes
(művészeti vezető: Rácz Zoltán)
Vez.: Bogányi Tibor
A Művészetek Palotája és a Pannon
Filharmonikusok közös produk-
ciója.

**November 16., szombat 15.30,
17.00, Kodály Központ Csigaház**

A rézerdő mélyén

Km.: Bencze Csaba – bariton,
Bakró-Nagy György – tuba
A koncertek állandó
közreműködői:
Kiss Szabolcs – Csigabá
Szendrői Zsuzsanna – Csiganyó

November 21., csütörtök 19.00

Kodály Központ

MÚZSA & SZEGEDIEK

Dubrovay László:
Tavaszi szimfónia
Saint-Saëns:
A múza és a költő, op.132
Bruckner: IV. „Romantikus”
szimfónia, (Esz-dúr)
Km.: Jávorkai Sándor – hegedű,
Jávorkai Ádám – gordonka,
Szegedi Szimfonikus Zenekar
Vez.: Gyüdi Sándor

November 29., péntek 19.00

Kodály Központ

Zenekari szenvedély

Rahmanyinov: II. zongoraverseny
(c-moll)
Wagner – Henk de Vlieter:
Trisztán és Izolda – zenekari
keresztmetszet (egy zenekari
szendvedély)
Km.: Bogányi Gergely – zongora
Vez.: Bogányi Tibor

November 30., szombat 18.00

Kodály Központ

Segítség, komolyzene!

Rahmanyinov: II. zongoraverseny
(c-moll)
Km.: Bogányi Gergely – zongora
A koncertek állandó
közreműködői:

Beck Zoltán – moderátor
Gönczy László – zenei mesélő
A koncertek állandó karmestere:
Vass András

**SAVARIA SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

**Szeptember 30., hétfő, 19.30,
Bartók Terem**

Kamarazene bérlet 1.

A Savaria Szimfonikus Zenekar
művészei
Középpontban a fúvósok

**Október 11., péntek, 20.00,
október 12., szombat, 20.00,
október 13., vasárnap, 20.00**

Bartók Terem

Hollywood Classics 5.

**Október 15., kedd, 9.30,
október 16., szerda, 9.30,**

Bartók Terem

Zenemanók bérlet 1.

Ősz az erdőben

November 8., péntek, 19.30

Bartók Terem

Szimfónia bérlet 3.

Romantikus est Petró Jánossal
G. Verdi: Quattro pezzí sacri –
Négy szent ének
F. Schubert: 7. C-dúr szimfónia
Km.: Nemzeti Énekkar, énekes
szólisták
Karigazgató: Antal Mátyás
Vez.: Petró János

November 16., szombat, 19.00

Bartók Terem

Opera bérlet 1.

G. Verdi: A végzet hatalma
Calatrava Altorjay Tamás
Leonora Nemes-Horváth Orsolya
Carlo Kelemen Zoltán
Alvaro Balczó Péter
Guardiano Rácz István
Curra Dobrotka Szilvia
Trabuco Nagy János
Chirurgo Paulik Ákos
Preziosilla Kálnay Zsófia
Melitone Szélpál Szilveszter
Alcade Ambrus Ákos
Vez.: Pál Tamás
Rendező: Mányik Albert

**SZEGEDI SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

Szeptember 27. péntek 10.00

Korzó Zeneház

Élő zeneóra

Hangszerbemutatóval
(vezeti: Lukácsné Győző)

**Október 5-től 15-ig:
Szegedi Nemzeti Színház**

Armel operaverseny és fesztivál
szeged

Október 5. szombat 19.00

Stravinsky: Oedipus Rex
Vez.: Gabriel Chmura

Október 10. csütörtök 19.00

Verdi: Simon Boccanegra
Vez.: Pál Tamás

Október 14. hétfő 19.00

Hepplewhite: Lajka, az ürkutya
Vez.: Russel Hepplewhite

Október 15. kedd 20.00

Dijkiosztó Gála
Vez.: Gyüdi Sándor

Október 11. péntek 19.00

Dóm

Játék az akusztikával

A Szegedi Szimfonikus Zenekar
kamaraegyütteseinek és a Vaszy
Viktor Kórusnak sajátos zenei
bemutatója

Október 18. péntek 19.00

Szegedi Nemzeti Színház:

Verdi-betek

Verdi:
Simon Boccanegra – bemutató
Vez.: Gyüdi Sándor
további előadások: október 19.,
20., 25. (mind 19.00), 26. 15.00,
november 6., 7.
Vez.: Pál Tamás/Gyüdi Sándor

Október 23. szerda 19.00

Dóm

Ünnepi bangverseny

Balassa Sándor: Október virágai
Fauré: Requiem
Km.: Somogyvári Tímea Zita –
szoprán, Kelemen Zoltán – bari-
ton, Vaszy Viktor Kórus
Vez.: Gyüdi Sándor

Október 29. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház:

Vaszy-bérlet/1

Brabms-est

Akadémiai ünnepi nyitány, op.80
Rapszódia alt hangra, férfikarra és
zenekarra, op.53
III. szimfónia, F-dúr, op.90
Km.: Wiedemann Bernadett –
mezzoszoprán,
a Vaszy Viktor Kórus férfikara
(karigazgató: Gyüdi Sándor)
Vez.: Ligeti András

November 5. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház:

Verdi-betek

Fricsay-bérlet/1
Verdi: Requiem
Km.: Somogyvári Tímea Zita –
szoprán, Kálnay Zsófia – mezzo-
szoprán, László Boldizsár – tenor,
Kiss András – basszbariton, Vaszy
Viktor Kórus (karigazgató: Gyüdi
Sándor). Vez.: Pál Tamás

**November 8. péntek és november
9. szombat 19.00**

Szegedi Nemzeti Színház:

Huszka Jenő: Mária főhadnagy
Vez.: Koczka Ferenc/Kardos
Gábor

November 11. hétfő 19.30

Szabadka, Ávilai Szt. Teréz
Székesegyház

Mozart: Requiem
Km.: Somogyvári Tímea Zita –
szoprán,
Laczák Boglárka – mezzoszoprán,
Szerekován János – tenor,
Altörjay Tamás – basszus,
Vaszy Viktor Kórus,
Pro Musica Kamarakórus
(Szabadka)
Vez.: Gyüdi Sándor

November 17. vasárnap 11.00

Szegedi Nemzeti Színház:

Matiné-bérlet/1

Híres versenyművek
Saint-Saëns:
A múza és a költő, op.132
Ravel: Bolero
Km.: Jávorkai Sándor – hegedű,
Jávorkai Ádám – gordonka
Vez.: Gyüdi Sándor
A műsort ismerteti:
Meszlényi László

November 19. kedd 12.00

Szegedi Nemzeti Színház

Ifjúsági hangverseny délidőben/1

Találkozás kortárs magyar
zeneszerzővel
Dubrovay László:
Tavaszi szimfónia
Saint-Saëns:
A múza és a költő, op.132
Km.: Jávorkai Sándor – hegedű,
Jávorkai Ádám – gordonka
Vez.: Gyüdi Sándor

November 19. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet/2

Dubrovay László:
Tavaszi szimfónia
Saint-Saëns:
A múza és a költő, op.132
Bruckner: IV. „Romantikus”
szimfónia, Esz-dúr
Km.: Jávorkai Sándor – hegedű,
Jávorkai Ádám – gordonka
Vez.: Gyüdi Sándor

November 21. csütörtök 19.30

Kodály Központ, Pécs

Dubrovay László: Tavaszi
szimfónia
Saint-Saëns:
A múza és a költő, op.132
Bruckner: IV. „Romantikus”
szimfónia, Esz-dúr
Km.: Jávorkai Sándor – hegedű,
Jávorkai Ádám – gordonka
Vez.: Gyüdi Sándor

**November 23. szombat és
november 24. vasárnap 19.00**

Szegedi Nemzeti Színház:

Verdi-betek
Verdi: Rigoletto
Vez.: Gyüdi Sándor

**November 29. péntek
és november 30. szombat 19.00**

Szegedi Nemzeti Színház:

Verdi-betek
Verdi: Traviata
Vez.: Pál Tamás

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Október 7. (hétfő) 19.00, Aba-Novák Kulturális Központ
Aba-Novák-bérlet

Cseh mesterek
Bedich Smetana:
Az eladott menyasszony – nyitány
Josef Suk: Scherzo fantastique op. 25
Antonín Dvořák: VI. (D-dúr) szimfónia op. 60
Vez.: Izaki Maszahiro

Október 28. (hétfő) 19.00, Megyeháza díszterme

Fantázia bérlet
Zenei társalgó I. – Francia zenekari szalon
Claude Debussy: Syrinx L. 129
Gabriel Fauré: Pavane op. 50
Claude Debussy:
Danse sacrée et danse profane L. 103
Gabriel Fauré: Pelléas és Mélisande – szvit op. 80
Maurice Ravel: Lúdanyó meséi – szvit
Km.: Szalicsznyó Emília – fuvola
Vez.: Izaki Maszahiro

November 4. (hétfő) 19.00, Városháza díszterme

Campus & kamara bérlet
Rézfúvós est
Válogatás a zeneirodalom palettájáról Händeltől
Hazelig (eredeti művek és átiratok)
Km.: Szimfonikus Harsona Együttes és a zenekar
rézfúvós zenészeiből álló nagyparti
Művészeti vezető: Mester Ádám

November 25. (hétfő) 19.00 Szolnoki Főiskola, Campus főépület

Campus & kamara bérlet
Adiemus – Gyermekhangok
I. rész: A Szolnoki Kodály Zoltán Gyermekkaró
önálló műsora
II. rész: A zenekarral közös műsorszámok:
Karl Jenkins: Adiemus – részletek
John Leawitt: Missa Festiva – Festival Sanctus
című misetétele
Km.: Kodály Zoltán Gyermekkaró
A kórust vezényli: Juhász Zsáka Katalin
Vez.: Hámori Máté

ZUGLÓI FILHARMÓNIA – SZENT ISTVÁN KIRÁLY SZIMFONIKUS ZENEKAR

Október 14., hétfő 19.00 Művészetek Palotája

Stephanus bérlet
Verdi: A végzet hatalma – nyitány
Nino Rota: Divertimento concertante

Km.:
Rác Ödön – nagybőgő a Bécsi Filharmonikusok szőlőbőgőse
Dubrovay László: Cantata aquilarum (Sasok éneke) vegyeskarra és tenor szólóra
Km.: Nyáry Zoltán
Dubrovay László: Szózat – ősbemutató
Km.: Szent István Király Oratóriumkórus
Szent István Király Szakközépiskola Vegyeskara (Karigazgatók: Tőkés Tünde, Zarándy Ákos, Záborszky Kálmán)
Vez.: Záborszky Kálmán

November 2., szombat 15.30 Zeneakadémia

Gaudeamus bérlet
Mozart: c-moll Adagio és Fuga K.546
Mozart: A-dúr zongoraverseny K. 414
Km.: Kovalszki Mária
Mozart: Requiem K. 626
Közreműködnek: Geszthy Veronika, Schöck Atala, Horváth István, Bretz Gábor
Szent István Király Oratóriumkórus
Vez.: Záborszky Kálmán

November 12., kedd; 13., szerda; 15., péntek, 18., hétfő; 19., kedd; 21., csütörtök, 8.30 – 9.20;

9.50 – 10.40 és 11.10 – 12.00

Zuglói Zeneház Nagyterem

50 perces Komplex Ifjúsági Előadások
Zuglói általános iskolák felső tagozatosainak és zuglói középiskolásoknak
A magyar táncok bővületében
Haydn és Brahms – két tiszteletbeli magyar zeneszerző

November 21., csütörtök 16.30 Nyíregyháza

Cantemus bérlet
Mozart: c-moll Adagio és Fuga K. 546
Mozart: A-dúr zongoraverseny K. 414 III. tétel
Mendelssohn: Hebridák – nyitány
Mendelssohn:
e-moll hegedűverseny II-III. tétel
Vez.: Szabó Soma

November 23., szombat 15.30 Zeneakadémia

Gaudeamus bérlet
Mendelssohn: Hebridák – nyitány op. 26.
Mendelssohn: e-moll hegedűverseny op. 64.
Km.: Dóczy Áron
Kocsár Miklós: Magnificat
Bach: Esz-dúr Magnificat BMW 243.
Km.: Vámosi Katalin, Földesi Ildikó – szoprán
Balogh Eszter – alt,
Megyesi Zoltán – tenor
Blazsó Domonkos – basszus
Nyíregyházi Cantemus Kórus
Vez.: Szabó Soma

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcíme: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu
www.bdz.hu

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrássy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

Duna Szimfonikus Zenekar Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu
www.dunaszimfonikusok.hu
Bérletvásárlás, jegyrendelés:
Tel.: (+36-1) 235-5500

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu
www.gyfz.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Enekkar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábrián u. 6/a.
Tel.: (46) 325-488
E-mail: missyo@hu.inter.net • www.mso.hu.

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 5., I. em 4., kapucsengő: 26.
Levélcíme: 1399 Budapest, Pf. 716
Tel.: (+36-1) 373-0228 • Tel./fax: (+36-1) 269-1178
E-mail: info@danubiazenekar.hu
www.danubiazenekar.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu
www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu
www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symp-hszeged.hu • www.symp-hszeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokszimfonikusok.hu
www.szolnokszimfonikusok.hu

Zuglói Filharmonia Non profit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
E-mail: zugloifilharmonia@szentistvanzene.sulinet.hu
http://www.szentistvanzene.hu

zeneKar

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK
SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ÁLAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

ALAPÍTOTTA: POPA PÉTER

A szerkesztőség címe:
MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
e-mail: info@zenekarujsg.hu
www.zene-kar.hu
Felelős kiadó és szerkesztő: **POPA PÉTER**

A kiadvány a PRESS TIME KFT. gondozásában készült.
Felelős vezető: Schmidt Dániel

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel
szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul.
Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Keilwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Paiste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Seiko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC

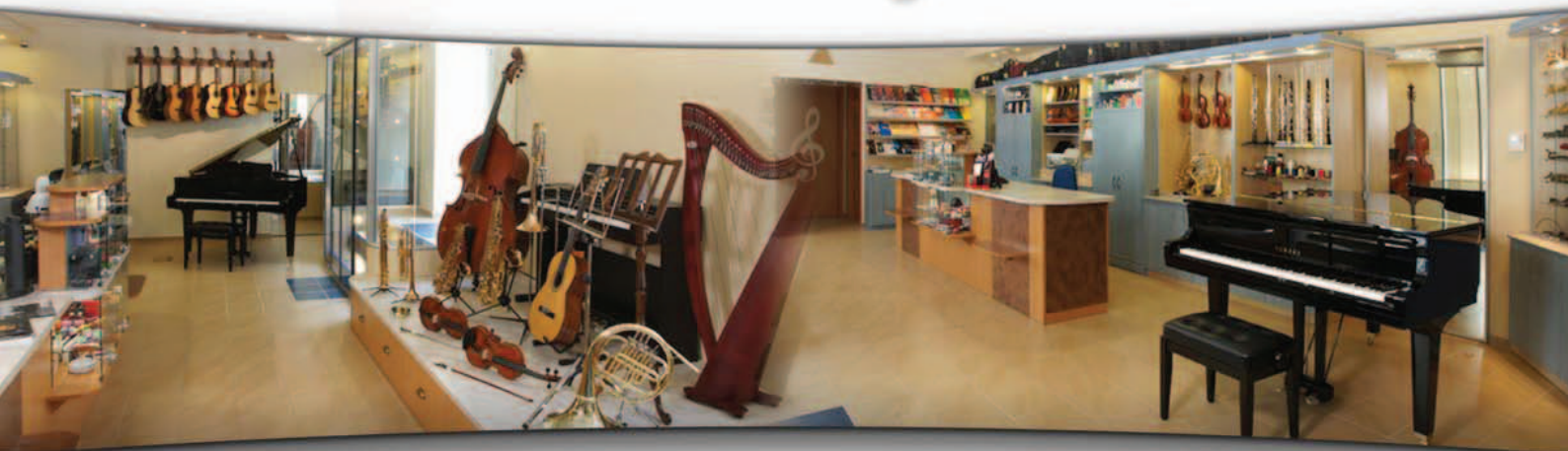

VICTORIA music

HANGSZER

KOTTA

JAVÍTÁS

A 20 éves szakmai tapasztalattal rendelkező **Victoria Music** Hangszerüzletben egy helyen mindent megtalál, ami a muzsikáláshoz szükséges.

A hangszereket saját próbahelységünkben próbálhatja ki. Kiegészítők mellett kották és zenei témájú ajándéktárgyak gazdag választékát is kínáljuk.

Vonós és fúvós hangszereiket kiváló hangszerészeink várják beállításra és javításra.

Ügyfeleink között művészek, tanárok, tanulók, amatőrök, zeneiskolák, és zenekarok egyaránt megtalálhatóak.

Rendelhet postai szállítással is!

Minden lapszámban új akciót hirdetünk, amely a következő szám megjelenéséig érvényes!

AKTUÁLIS AJÁNLAT:

20 éves évfordulónk alkalmával **20%-os kedvezménnyel** kedveskedünk az újság olvasóinak, az alábbi termékekből és szolgáltatásokból:

Pirastro húr, hegedű javítás és vonószőrözés, Vandoren klarinét nád, Yamaha 211 fuvola, fagott nád, oboa nádanyag, Yamaha 1335 trombita, Yamaha 314 F-kürt, Yamaha 280 szaxofon, Salvi kishárfa, K&M kottaállvány, hangoló.

1024 BUDAPEST, FÉNY U. 15.

NYITVATARTÁS: H-P: 10-18 ; SZO: 10-13

TELEFON/FAX: +36-1-316-0100,

E-MAIL: INFO@VICTORIAMUSIC.HU

WWW.VICTORIAMUSIC.HU

FACEBOOK.COM/VICTORIAMUSICKFT